

ל"ו שְׁעָרִים שֶׁעַר הָרֵאשׁוֹן א.

לקדוּרָה צָרִיף לְהַדִּיחַ הַבֶּשֶׁר קוֹדֵם מְלִיחָה הַיָּטֵב, וְכַתֵּב בֵּא"ז שְׁשׁוּרִין אוֹתוֹ בְּמִים כְּדֵי שְׁיִתְרַכֵּף הַדָּם שֶׁעַל הַבֶּשֶׁר וְנִנְדָח הַיָּטֵב וְאֵח"פ מְדִיחִין אוֹתוֹ הַיָּטֵב בְּאוֹתוֹ מִים עֲצָמוֹ וּמְנִיחִין עַל גְּבִי דָף כְּדֵי שְׁיִזוּבוּ מִימּוֹ מֵעַל גְּבִיּוֹ וְאַחַר שְׁיִזוּבוּ הַמִּים מוֹלְחִין, וְהֵר"י טְרוֹיָשׁוֹן כ' דָּאָם הַנִּדְחָה הַדְּחָה מוֹעֲטָת לְהִסִּיר הַדָּם סָגִי וְשָׂרֵי דְדוֹקָא בְּהַדְּחָה שְׁאַחַר מְלִיחָה בְּעֵינָן יָפָה יָפָה.

ב.

וְכַתֵּב בְּמַרְדְּכֵי פַכ"ה הֵיכָא דְחִתְכוּ הַטְּבַח לְחִתִּיכוֹת גְּדוּלוֹת וְסַלְלִינְהוּ וְשׁוּב חֲתָכוּ הַבֶּעַל הַבֵּית גַּתַח אֶחָד לֵב' אוֹ לֵג' נְתַחִים קוֹדֵם מְלִיחָה צָרִיף לְחִזּוֹר וְלְהַדִּיחוֹ. ג.

וְכַתֵּב עוֹד מִתְּשׁוּבַת רִשְׁבָּ"א הַבֶּשֶׁר תִּפְּלֵ שְׁמֵלָא קָרַח וּכְפוֹר וְאֵינּוּ רְאוּי לְמְלִיחָה מִן־מִן לְשִׁירוֹתוֹ בְּמִים חֲמִין בְּכִלֵי שְׁנֵי אַעֲפ"י שְׁהֵיִד סוּלְדָת בּוֹ וְלְמַלְחוֹ אַח"פ דְּאֶפְּלִיּוֹ אִם יִהְיֶה לוֹ פֶּחַ לְהַפְּלִיט וְלְהַבְּלִיעַ כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבֵּינוּ חַיִּים מְאַחַר שֶׁלֹּא נִתְבַּשַׁל הַדָּם חוּזָר וְיוֹצֵא ע"י מְלִיחָה אוֹ ע"י צְלִיָּה אַח"פ.

ד.

וְאַחַר שֶׁהִנְדַח הַבֶּשֶׁר צָרִיף לְמַלְחוֹ הַיָּטֵב כ"כ עַד שְׁיִהְיֶה קָרוּי אֵינּוּ נֶאֱכָל מִחֲמַת מְלַחוֹ וְלְמַלְחוֹ מְשֻׁנֵי צְדָדִין, וְהַטְּלָה וְהַעוֹף מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ כְּדָאֲמַרִּין כִּי צָדָד הוּא עוֹשֶׂה מוֹלְחוֹ וְהוֹפְכוֹ וְחוּזָר וּמוֹלְחוֹ גְּבִי קְדָשִׁים וְאָמַר רַבָּא וְכוּן לְקַדְרָה וּמְשׁו"ה נִקְיֵט שְׁמוּאֵל בְּמִקְלִתָּהּ וּמְלַחוֹ יָפָה יָפָה, ה.

וּבְמַרְדְּכֵי פַכ"ה בְּשֵׁם רִיב"ק אוֹסֵר תְּרַנְגְּוֹלָתַ שְׁנִמְלַח מִבְּפָנִים וְלֹא מִחוּץ רַק לְצִלֵי וּבְשֵׁם רַבֵּי בְּרוּךְ וּר' שְׁמֻחָה הַתִּיר בַּכָּה"ג. ו.

וְכַתֵּב הָרֵאשׁ פַּכ"ה שְׁצָרִיף לְפָזֵר עָלָיו מְלַח הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יִשְׁאַר בּוֹ שׁוּם מְקוֹם בְּלֵי מְלַח וְכַתֵּב דְּמִסְתַּבְּרָא דְטוֹב יוֹתֵר לְמַלְחוֹת בְּמַלְחוֹ דֵּק מִבְּמַלְחוֹ הַגָּס דְּבְמַלְחוֹ הַדֵּק מִתְּפָזֵר עַל הַבֶּשֶׁר וּפּוֹעֵל לְהוֹצִיא דָם כִּי הוּא גְּדָבָק אֲבָל הַגָּס נוֹשֵׁר כְּשֶׁהוֹפֵף הַחֲתִיכוֹת לְמַלְחוֹ, וְהַרְמַב"ם כ' דָּאִין לְמַלְחוֹת בְּמַלְחוֹ הַדֵּק לְפִי שְׁנִבְלַע בְּבֶשֶׁר וְאֵינּוּ מְפִלִיט וְכוּן כ' בְּסַמ"ק פַּכ"ה מְשֻׁמוֹ וּמְשֵׁם ה"ג וְלִרְש"י מוֹלְחִין בְּתַרְנוּנֵיהוּ אֵלָא שֶׁהַגָּס צָרִיף נִיפוּץ וְלֹא הַדֵּק.

ז.

וְכ' א"ז הַמוֹלַח בְּמַלְחוֹ הַגָּס צָרִיף נִיפוּץ וְהַדְּחָה, וְצָרִיף לְשִׁהוֹת הַבֶּשֶׁר בְּמַלְחוֹ כְּשִׁיעוֹר צְלִיָּה סִי כְּשִׁיעוֹר צְלִיָּה אוֹתָהּ חֲתִיכָה עֲצָמָה לְפִי עוֹבָה וְגוֹדְלָה וְכוּן פַּתֵּב בֵּא"ז וְרַמְב"ם פ"ו דְּמֵאֲכָ"א פַתֵּב דְּסִתָּם מְלִיחָה כְּשִׁיעוֹר מִיֵּל וְכוּן בְּמַרְדְּכֵי פַכ"ה בְּשֵׁם רַאבְּי"ה דְּמֵצָא בְּשֵׁם רִשְׁ"י דְּשִׁהִית מְלִיחָה כְּשִׁיעוֹר מִיֵּל, וְכַתֵּב דְּלֹא נִהִירָא לִי שְׁיַעוֹר צְלִיָּה דֵּא"כ נִתְתַּ דְּבְרִיף לְשִׁיעוֹרִין דְּלִפִּי גְּוֹדֵל הָאֵשׁ מְמַהֵר לְהִיּוֹת נִצְלָה.

ח.

וְאַחֲרֵי כֵן כְּשִׁרׁוּצָה לְבַשָּׁל צָרִיף לְהַדִּיחַ הַבֶּשֶׁר לְכָל הַפְּחוֹת ב"פ, וּבֵא"ז פַתֵּב בְּהַדְּיָא שְׁצָרִיף לְהַדִּיחַ לְכַתְחִילָה ג' פְּעָמִים וּבְדִיעֵבַד כַּב' פְּעָמִים סָגִי וְשְׁמוּאֵל נְמִי אָמַר בְּמִקְלִתָּהּ

ומדיחו יפה יפה משום ב' פעמים מים ראשונים להעביר המלח והדם ומים שניים להעביר לחלוחית של מים ראשונים שנסארו על הפשר: [תו גרסינו בגמ' רישא בכיבשא פי' ברמץ ויש גורסין בכבשן פי' בלא רמץ פשוט ציון להסיר השער מן הראש או מן הרגלים נותנין עליהם מים ומטמינים אותו ברמץ על גחלים אותביה על בית השחיטה דמקדב דניב דמא ושרי אותביה אלחיים מקפא קפי דמא ואסור אותביה אנחירי ודץ ביה מידי כדי שיצא הדם מן הנחירים שרי ואי לאו אסור ומיהו פשוט ציון להסיר הנוצה מן התרנגולין שנותנין על הרמץ ואין קפידא בכלום משום דליכא עצמות דמעפבין הדם כמו בראש דמצריה אנחיריה וידוץ ביה מידי ואפילו בראש כתב בה"ג דחומרא הוא דאסור באכילי וכולה רישא שרי משום חשש דוורידין פדאמרי' ברמדכי פ' השוחט ובתרנגולת דלאו בר הכי הוא משליכין את הראש וכן ברגלים פשמימים על האש להסיר השער שרי מהאי טעמא דנורא מישב שניב, ומיהו לנקוב המנעליו על הרגלים כדי שיצא הדם תע"ב, וכתב הרא"ש פנ"ה דמותר לתרוף רגלים בלא מליחה ובלבד שישיר את הטלפים פי הם מעמידין את הדם ע"כ, ויש מחמירין ומולחין הרגלים ושוהין אותן פשיעור מליחה ומדיחין אותו קודם נתינתו על האש להסיר השער והמנעלים ואח"כ חוזרין ומולחין אותן פהוגן משום דמליחה ראשונה הייתה צד הטלפים והשער שלא נכנס בבשר כל הצורה].

ט.

גרסינו בגמרא אין מחזיקין דם בבני מעיים פרש"י אינם בחזקת דם לאסור אם לא נמלחו פגון דקים שסביב הפנתא וקיבה וכרס ושאר דקים וטבחיא אבל הלב והריאה והפכד וכנתא גופא יש בהן דם וצריף למלוח וכן כ' הרא"ש פכ"ה בלשון הזה וכו' עוד דמ"מ נהגו למלוח בני מעיים משום שומן הנדבק בו שאי אפשר לנקרו היטב דאית ביה שורייקי דדמא, ובספר התרומה כתב עוד טעם אחר דנוהגין למלחו משום דלא ידעינן פמה אורף הטבחיא והקיבה וכתב הרא"ש פכ"ה דמותר למולחן עם שאר בשר משום דדמא שריק ונפל דאינו נחים לבלוע כמו דגים ובא"ז פכ"ה בשם רבי שירלאין בשם ר"י אסור למלחו עם שאר בשר וכתב עוד דכרס יש לו דין פכד ולב וריאה והביא ראיה ממחט שנמצא בעובי בית הכוסות דקאמר עלה נמצא עליה קורט דם אלמא אית ביה דם ולא חשיב בתורת בני מעיים כ"א הדקים שסביב הפנתא והקיבה והטבחיא וכן בא"ז ובמדכי פכ"ה כתב דשומן אונזא יש לו דין פנתא גופא וצריף הדחה אחרונה פכ"ה: [קודם שער ב' שיעור מיל הוא רביע שעה וחלק כ' השעה פדמוכח ממהלף אדם בינוני ביומי ניסן ותשרי שהן י"ב שעות י' פרסאות ופרסא היא ד' מילין פדאיתא פ' מי שהיה טמא ובפרש"י שם דהיינו שליש שעה פחות חלק ומרגלא בפנמי דאינשי דשהיית מליחה היא שעה והיינו לדעת א"ז וש"ד דשיעורו כפי צליית החתיכה ואשפח שיעור שעה לצליה גבי פסח פשחל להיות ע"פ בע"ש דמקדימין התמיד שעה בשביל צליית הפסח דלא דחי שבת אע"ג דאין ראיה גמורה סמך מיהא איכא.

שער השני א. בשר לצלי אין צריף הדחה קמיינתא פן מוכח בהדא מן התוס' וכן כתב הרא"ש בהדא דלא בעינו הדחה אבל צריף שיקפשוף לפי שאין לקצבים ספינים מנוחדים לחלבים.

ב.

וכ' התוס' פ' פיצד צולין שר"י קבל מר"ת דבשר לצליאין צריף מליחה פלל, ולגירסת הגאונים ר"ח ורבינו גרשון צריף מליחה ולרש"י צריף מליחה קצת ואם צלו בשר בלא מליחה פלל מותר דם האיברים שלא פירש מותר ואותו שנפלט שואב האור ואינו חוזר ונבלע דהכי איתא בגמ' פ' מפנין בהדיא דבשר חי מותר לאכול בלא מליחה כ"ש לצלי.

[לפי האי טעמא לא הוי קפידא בעופות אבל למאי דנהיגין פרש"י במליחה לצלי א"כ גם בעופות צריף הדחה קמיינתא בשביל המליחה פדאיתא בשער ג' אבל בהגהה באשרי בשם המרי"ח פ' השוחט איתא בהדיא דבשר לצלי א"צ הדחה קמיינתא אפילו אם לא בא למלחו מליחה גמורא קודם לכן].

וכ' בפס"ג דדין זה אינו נוהג בעופות שהן חלולין ופי' הדם מלמעלה למטה לתוך חללה והוי כמו פירש מחתיכה לחתיכה ועוד האריף ג. וכ' במרדכי פכ"ה דלא נהירא למהר"ם סבר' זאת ואומצא דאסמיק וכן בייעי וכן מנרקי אף לצלי בעי חתיכא מיהו פו כ' המרדכי פג"ה בשם התו' וכן כתב בפס"ק במצות דם.

ד.

וחוטין שביד לדעת ר"י וקרא"ש בעי חתיכה לצלי ואם וצלו קודם חתיכא אפילו נמלחו קודם אסורין החוטין אבל הבשר מותר פה כתב הרא"ש וכן כ' בה"ג גבי [ועוד כ' פ' השוחט ובס' התרומה בס"ט דאין מניחין פלי תחת הבשר אי צריכה לצלי אחרונה וע' גם במרדכי פכ"ה בדיני מוליינתא בספק צפנת פענח דמוכח דשרי בדיעבד לכל הפחות מוח דמוקרא הוא דאסור והשאר מותר ולדעת שאר הגאונים חוטין שביד לצלי אפילו חתיכא לא בעי.

ה.

אומצא בעי ומזרקא לא בעי חתיכא לצלי פינן דלא בליעי בתוך הבשר כמו חוטין שביד הכי איתא בהדיא פג"ה. ו.

ונה לשון הר"י טרושין ויש נשים שממלאין תרנגולים בבצים ואין משהין. פשיעור מליחה ואין זה נכון פי הבצים נקרשין ומעפבים הדם מליפול על האור אף אין לחוש אם לא הודח אחר מליחה פי האור שורף הציר, ונה לשון יורה דעה ס' ע"ד כ' הרשב"א רצה למלוח צלי ולאונקלו בלא הדחה עושה ואין לחוש לדם שעל המלח שהאש שואבו ומונע המלח מלבלוע הדם, בד"א במלחו וצולוהו מיד אבל אם שהא במלחו המלח בולע הדם ונאסר לפיכך מדיחין יפה קודם צליה ע"כ.

ז.

ונהגו העולם אם אירע פה דצלו בשר בלא מליחה להדיחו מן הדם הנדבק בחוץ קודם שיאכלו ואף קודם שיטבול אותו במלח. ח.

ובמקום שאין שם מלח אסור לבשל בשר אלא א"כ יצלה אותו קודם הבישול עד שיזוב דמו וכ' הרא"ש דשדרו ממתיבתא דהיינו חצי צליתו. שער השלישי בשר שלא הודח בתחלה ונמלח אותו בשר אין לו תקנה עוד למלחו שנית פי הדם שעל הבשר הוא הוי

דָּם הָאֵיבָרִים שֶׁפִּירֵשׁ וְאָסוּר וְכַח הַמְּלַח מְבַלְיָעוּ בַּבֶּשֶׂר וְשׁוּב אֵינּוּ יוֹצֵא וְאָסוּר וְאֵפ"י שֶׁמְלַח מְפָלֵט דָּם הַבְּלוּעַ הֵינּוּ דָּם שֶׁלֹּא פִּירֵשׁ אֲבָל דָּם שֶׁפִּירֵשׁ כְּבָר וְנִמְצָא עָלָיו הַמְּלַח מְבַלְיָעוּ בַּבֶּשֶׂר אִם רָאִיתִי מִמֶּהֱרַ"ם שֶׁהִתִּירוּ בְּדִיעֲבַד וְהִבִּיא רָאִיָּה מִכְּבָדָא עַלְגוּיָהּ בִּישְׂרָא [לְקַמֵּן יִתְבָּאָר מִי מְשַׁעְרִינוּ בַּס' בְּמִלְיָחָה אוֹ אִי אֶסְרִינוּ כְּלוּ אוֹ רַק כְּדֵי קְלִיפָה].

דְּלַכְתַּחְלָה לֹא וּבְדִיעֲבַד שֶׁפִּיר דְּמֵי דְדָמָא מִשְׂרָק בְּצִלְיָהּ וְה"ה בְּמִלְיָחָה. וְגַרְסִינוּ בְּתַלְמוּד הַשׁוּבֵר מִפְּרָקָת שֶׁל בְּהֵמָה קוֹדֵם שֶׁתִּצָּא נִפְשָׁהּ הֲרִי זֶה מְבַלְיָע דָּם וּמִבְּעֵי לִיָּה הֵתָם הָאִי מְבַלְיָע דָּם דְּאָסוּר מִשׁוּם דְּגוּזָל אֶת הַבְּרִיּוֹת אֲבָל אִי בְּעֵי לְמִיכַל מִינְיָהּ בְּאִנְיָא שֶׁפִּיר דְּמֵי אוֹ דְלָמָּא מִשׁוּם אִסוּר וְאִפְּלוּ אִי בְּעֵי לְמִיכַל מִינְיָהּ בְּאִנְיָא אִסוּר תִּיקוּ וְכָל תִּיקוּ לְחוּמְרָא, וּפְרָש"י שֶׁם דְּמִבְּעֵי לִיָּה אִי יוֹצֵא שׁוּב אִפְּלוּ ע"י מְלִיחָה, וְהִרְמַב"ם פֶּתַח פ"ו דְּמֵאֲכָלוֹת דְּדוֹקָא חֵי אִסוּר אֲבָל ע"י מְלִיחָה שְׂרִי וְכֵן פֶּתַח בַּה"ג שֶׁם בְּשֵׁם רַבִּינוּ גְּרִשׁוֹם מ"ה וּבְשֵׁם ר' בְּרוּךְ מִמְּגַנְצָא וְדָלָא פְּרָש"י וְכֵן פֶּתַח בַּה"ז פ' כָּל הַבֶּשֶׂר, וְכַתֵּב עוֹד בַּה"ז דְּדוֹקָא שׁוּבֵר אֲבָל לֹא שְׂרִי וְאִם אַחַר הַשְּׁחִיטָה מִיָּד מְשִׁים הַגּוֹי סְפִינוּ נֶגֶד צִנְאָר שֶׁל בְּהֵמָה אֵין זֶה גְּמָרוּ בִּיד גּוֹי וּמִתָּר ע"כ] וְהַמְחִמִּיר תַּע"ב, וְז"ל מִהֶר"י טְרוּשִׁין וְנִרְאָה דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ דְּאֵין תִּקְנָה לְאוֹתוֹ בֶּשֶׂר וְאָסוּר וְלֹא דְמֵי לְכַבְדָּא עֲלוּי בִּישְׂרָא דְהֵתָם הֵנּוּ דָּם פְּלִיטָה וּמִשְׂרָק שְׂרִיק אֲבָל בֶּשֶׂר בְּלֹא הַדְּחָה הֵי כְּמוֹ דָּם בְּעֵין שְׁנַפְלַל עַל בֶּשֶׂר רוֹתַח דְּאָסוּר דְּלֹא שְׂרִיק לֹמֵר מִשְׂרִיק שְׂרִיק וְלֹא כְּבוֹלְעוּ כֶּף פּוֹלְטוּ וּר"מ אֲגַב חוּרְפָּא לֹא עֵינּוּ וְאִי שְׁמַע הֵי הַדָּר בִּיָּה וְז"ל הֵרָא"ש פכ"ה אֵין לְהַתִּיר מִטַּעַם מִשְׂרָק שְׂרִיק אִם גִּשְׁפָּף דָּם רוֹתַח עַל הַפְּלִי אוֹ אִפְּלוּ דָּם צוּנָן הֵיָה אוֹסְרִין דְּתַתָּאֵי גְּבַר וְאָסוּר כְּדֵי קְלִיפָה אוֹ אִפְּלִי גְּטִילָה דְּהֵינּוּ כְּעוֹבֵי אֲצַבַּע דְּדוֹקָא דָּם הַנִּפְלֵט וְנוֹפֵל עִם הַצִּיר ע"י צִלְיָהּ אוֹ ע"י מְלִיחָה הוּא דְּאִמְרִינוּ דְּשְׂרִיק אֲבָל בְּעֵינְיָהּ לֹא אֲשַׁכְּחֵן וְכֵן כ' בַּה"ז בְּשֵׁם ר"י בַּה"ז.

שְׂעַר הֶרְבִּיעֵי א. בֶּשֶׂר שֶׁהוּדַח וְלֹא נִמְלַח וְשָׁמוּ אוֹתוֹ בְּקִדְוָה אִם אֵין שֵׁם ס' נֶגֶד כָּל הַחֲתִיכוֹת שֶׁלֹּא נִמְלַחָה כָּל הַתְּבַשְׂלִין אִסוּר דְּלֹא יִדְעִינוּ כְּפָה דְּמָא נִפְיָק מִינְיָהּ אֲבָל אִם יֵשׁ בּוֹ ס' אִם הַתְּבַשְׂלִין מוֹתֵר מִיָּהוּ אוֹתָהּ חֲתִיכָה אִסוּרָה שְׁנִתְבַּשְׂלָה בְּדָמָה וְיֵשׁ שְׁהִיּוּ רוֹצִים לְהַתִּיר אוֹתָהּ חֲתִיכָה עֲצָמָה אַחֲרֵי שְׁנִתְבַּשְׂלָה בַּס' וְאִם גִּשְׂאָר שֵׁם בְּחֲתִיכָה הֵי דָּם הָאֵיבָרִים שֶׁלֹּא פִּירֵשׁ וְלֹא נֶאֱסַר בְּכָף, וְאִנּוּ נוֹהֲגִין לְאָסוּר אוֹתוֹ חֲתִיכָה אִפְּלוּ כְּשֵׁיִשׁ שֵׁם ס' לְבַטֵּל, וּבְמִרְדְּכֵי פכ"ה בְּשֵׁם רַאב"ן פ' הַטַּעַם דְּהָא דְּאִמְרִינוּ דָּם הָאֵיבָרִים שֶׁלֹּא פִּירֵשׁ מוֹתֵר הֵינּוּ הֵיכָא דְּנִבְלַע בַּבֶּשֶׂר וְלֹא יָהֵב בּוֹ טַעְמָא אֲבָל ע"י בִּישׂוּל יָהֵב טַעְמָא בַּבֶּשֶׂר וּמִתְבַּשְׂלַל הַבֶּשֶׂר בְּדָם וְשׁוּב אַע"ג דְּנִסְחָט אִסוּר עוֹד פ' טַעְמִים אַחֲרִים וְעַל סְבָרָא זוֹ פְּלִיג הֵרָא"ש פכ"ה וְדָמָה גְּדוּן זֶה לְצִלְיָ בְּלִי מְלִיחָה שְׁדָמוּ מוֹפְרָשׁ מִן הַבֶּשֶׂר וּכְשֶׁמְהַפְכִין הַשְּׁפּוּד אֲצֵל הָאִשׁ מִתְגַּלְגַּל סְבִיב הַבֶּשֶׂר וְאִפ"ה לֹא אִמְרִינוּ כִּי אִפְּשֶׁר לְסוּחְטוֹ אִסוּר כ"ש בְּמִבּוֹשָׁל ע"כ, [מִדָּם הַמְתַּגַּלְגַּל לֹא הוּ"ק כ"כ דֵּיִשׁ לְחַלֵּק מִשׁוּם דְּנוֹרָא מִיִּשְׂאָב שְׂאִיב וּמוֹנַע הַדָּם מִלְיָכְנִס בַּבֶּשֶׂר אִמְנָם הַתּו' פ' כִּיצַד צוּלִין וְהֵרָא"ש פ"ק דְּחוֹלִין סְבִירָה לְהוּ דְּאִפְּלוּ פִּירֵשׁ הַדָּם בְּתוֹךְ הַצִּלְיָ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְלֹא יוֹצֵא מִקְרִי דָּם הָאֵיבָרִים שֶׁלֹּא פִּירֵשׁ וְצ"ע לְקַמֵּן בְּפֶסֶק מ"ה דָּף עַל בֶּשֶׂר שֶׁנִּמְלַח בְּכָלִי שְׂאִינוּ מְנוֹקֵב ע"כ].

ב.

לְשׁוֹן הֵרָא"ש בְּתַשׁוּבָה וְשִׁשְׂאֵלֶת' שֶׁהוּא מְנַהֵג פְּשוּט בְּאֶרֶץ הַזֹּאת שֶׁלֹּא לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר שִׁשְׂהָא בְּלֹא נִיקוּר ג' יָמִים אִם הוּא מְשֻׁנָּה אוֹ גְּמָרָא אוֹ גְּאוּן אוֹ מְנַהֵג, מְנַהֵג זֶה לֹא שְׁמַעְתִּי

כי מה תלוי בנזקור החלב אינו נבלע בפשר פיון שהוא קר אלא נוהגין באשכנז ובצרפת על פי הגאונים שכתבו שכל פשר ששהא ג' ימים שלמים מעל"ע בלא מליחה שנוצר הדם ואינו יוצא ע"י מליחה ואסור, ור"מ ו"ל התירו בצלי דאף אם לא יצא [אבל למה שלא נאסר מעולם ל"ש דשיל"מ וה"ה ג' נדון זה והכי איתא בהדיא בס' הערל בגמרא כי קא סברא ואפילו הנה חתיכה הראויה להתכבד בטילה לפי שאינה אסורה מחמת עצמה אלא מחמת הדם הבלוע ואותו בלוע אינו ראוי להתכבד ע"כ קבלתי דאין לבשלו אחר צליה וכן מוכח קצת מלשון מהר"ם וכן נמצא בתשובת ר"ח א"ז ומצאתי הנופתק בשם רמ"ם דמותר ויראה לנהוג בו איסור].

לחויז הוי דם האיברים שלא פירש ומותר אבל לבשל בקדירה אסור פולט ע"י מליחה פולט דמו לתוך הקדירה ע"כ. ד.

אמר לנו הרא"ש בשם הר"י חוזה שאם הודח בתוך ג' ימים אפילו לא נמלח שרי אף לקדירה והטעם כשהודח תוך ג' ימים מתרפף הפשר ויוצא הדם ע"י מליחה אפילו לאחר ג' ימים: שער החמישי א.

בשר שנמלחה ושהתה שיעור מליחה ואח"כ הניחו אותו בקדירה לבשל בלא הדחה אם יש ס' במים ובחתיכה פנגד לחלוחית דם ונמלח שעל החתיכה מבחויז מותר ואע"פ שהמלח לטעמא עבידא והיה לדמותו לתבלין של הקדש או של ע"ז דלא בטילי אפילו באלף דגם המלח נותן טעם בפשר ובתבשיל לא דמי כלל דגבי תבלין מה שנותן טעם הוא גופו של איסור אבל הכא המלח לא נאסר אלא מחמת הדם ולא יאסור יותר משאם הי' פולו דם דהנה בטל בס', ובסמ"ג כתב דאיכא מרבנותא דלית להו האי סברא ור"י בעל התוס' הוא בעל הסברא הזאת ב.

וכ' מהרי"ח בשם ר"י דהא דתבלין לטעמא עבידא לא בטילי היינו למעלה מס' או למעלה מק' אבל ודאי יש להן ביטול ג. ור' אבן ור' יעקב הלוי מתירין בפשר יבש שנתבשל בלא הדחה בדיעבד משום דכיון דנתבש אינו פאן לחלוחית והדם עצמו כבר שריק ונפל: והדחה אחרונה שאנו צריכין אפילו גבי פשר אינו אלא משום המלח שעדיין על הפשר ולא נמס ומשום הלחלוחית שעל הפשר וכי נתבש אינו עליו שום לחלוחית דם ומלח, מיהו נהגו העולם כשפדיחין בפשר יבש מן המלח במים חמין אז נזהרין שלא תהא יד סולדת בהן והיינו לכתחלה אבל בדיעבד פסקו להתיר, וכתב בסמ"ק במצות דם על הפשר לח שאם לא הדיחוהו רק פעם א' בטוב דשוב אין קפידא, וזה לשון א"ז פכ"ה אי לא דמיסתפינא הנה אמינא אפילו בפשר לח שלא הודח כלל אחר המליחה והושם בקדירה שהוא מותר, וה"ג כתב במרדכי פכ"ה כי מיז כשהושם בקדירה נמס המלח במים ובטל בס' וכן כ' בהגהה במיימוני בשם מהר"ם דכל חתיכה יש ס' בה פנגד דם ומלח שבקדירה: שער הששי א.

דאמר שמואל אין מניחין בשר אלא על גבי כלי מנוקב [אפשר שהוא דא"ז מייירי נמי בדרך שלא הותלק ברהיטני דודאי אין המים יוצאים מעליו מיז ברכ"ת י"ד.] וה"ה דף פשוט ובא"ז פכ"ה כתוב המולח ע"ג דף שאינו מודרין אסור ובספר המצות כתב מה שנוהגין למלוח ע"ג קערה כפוייה ואין הקערה נאסרת משום דדמה מישרק שריק ואם יש בה גומות אסור וכ"כ הרא"ש בשם רב אחא פכ"ה שצריך למלוח ע"ג כלי מנוקב או

על גבי קשים או ע"ג עצים פללו של דבר פשוט המים עליו והמים יוצאין לחוץ פשר למלוח עליו ע"כ ובי"ד ס' ס"ט פתב בעינן שיצאו המים מיז ובסמ"ג במצות דם כ' מה שנוהגין העולם למלוח בכלי מנוקב כמה פעמים זאח"ז שפבר בלע הפלי מן הציר וי"ל שאין מליחה לעץ שאינו נכנס לתוכו והוי כמו טהור מליח וטמא תפל פי העץ לא נעשה רותח ע"י מליחה וכן מעשים בכל יום שנותנין מלח בקערה חולבת ומולחין בה פשר או איפכא וגם ק"ל כשמואל דאמר קערה שמלח בה פשר אסור לאכול בה רותח דמלוח פרותח ופי' הספר ה"מ דאינו נאכל מחמת מלחו ורבו הפתרונים באינו נאכל מחמת מלחו אך ק"ל פרינו יעקב שפל מליחות שאנו מולחין לבשל בקדירה נקרא אינו נאכל מחמת מלחו וראייה שפי' בה"ג שיעור שהית מליחה קודם שיניחנו לבשל בקדירה פשיעור צליה דמליחה מוציא דם כמו צליה ומליח פרותח דקאמרי היינו פרותח דצלי אבל אינו מליח כ"א מעט אינו פרותח ג.

ואם מלח לקדירה בכלי שאינו מנוקב הפל אסור לפי שהדם נבלע מכלי הואיל ואין לו מקום שיזוב לחוץ ואם הוא פלי עץ צריך הגעלה וכלי חרס צריך שבירה ד. וכתב בסמ"ק [יש לפרש שאין המלח נכחו נכנס לתוכו וכן הפירוש מה שכתוב בפנים לפי שהדפוס אינו פולט אסור שהרי אינו נבלע בו ומעתה הוי הפי' בספר התרומה ובמרדכי וצ"ע לע"ד וא"כ יתיישב ג"כ לדעת הפנים אמאי נאסור פלי שאינו מנוקב במליחה דכולי האי איפא פח להבליע ולא להפליט במצות דם אם נמלח בשר בכלי חרס אפילו מנוקב אסור לאכול רותח באותו פלי דלגבי פלי חרס ליכא למימר דדם משרק שריק דבקל הוא בלע. ה.

וכתב בס' התרומה בס' ר"ד דאם נמלח בכלי שאינו מנוקב נאסר הפלי מיז אפילו לא שקה שיעור מליחה רק שראה קצת דם הנפלט בפלי וכן פתב בא"ז דאפילו לא שקה רק מעט נאסר ע"כ.

[פכ"ה בס' התרומה ומרדכי ליתא בהאי לישנא שאינו נכנס לתוכו אל' פתב שאין המלח מפליט מה שבלוע בעץ ובחרס ובמתכות ונ"א טובא]. ו.

והיכא דשקה הבשר בכלי מנוקב פשיעור מליחה ואח"כ הושם בכלי שאינו מנוקב ונמצא שם ציר מעשה אירע בביתו של רש"י והתיר פיון דשקה פבר שיעור מליחה פי הציר הנמצא שם אינו אלא מזהל בעלמא, והתו' פכ"ה שאין להקל בכה"ג ש שפבר נהגו העולם לאסור ושערי דודא מתירו ע"י קליפה. ז.

וכשמדיחין הבשר בקערה צריך לתת מים תחלה קערה ואח"כ נותנין בה בשר להדיח וואם בדיעבד נתן הבשר תחלה רגילין להכשיר בזמן מועט הואיל ושקה פבר פשיעור מליחה, ולשוין ספר התרומה בס' ס"ט הוא פה ובדיעבד לא נאסר בכף הפלי פיון ששקה פבר הבשר פשיעור מליחה ופלט פל דמו שהוא פולט מדם (ולא אמרינו כה"ג נורא משאב שאיב) ולא נשאר רק הבלוע במלח. ח.

ושפוד שְׁצָלָאוּ בוּ בְּשֵׁר שְׁלֵא שְׁהֵתָה שְׁיַעוּר מְלִיחָה הַשְּׁפוּד אָסוּר שְׁהוּא בּוֹלַע מִדָּם וְלֹא אָמְרִי כה"ג גּוֹרָא מִשְׁאָב שְׁאֵיב, וְאִם הַשְּׁפוּד שְׁל בְּרוּל צָרִיף לְלַבְנוּ וְאִם הוּא שְׁל עֵץ אִין לוֹ תַקְנָה כ"א שְׁרִיפָה פֶן קִבְלֵתִי מִרְבוּתִי אָמְנָם אִין הָעוֹלָם גְּזֵהֲרִין מְזָה וּמִתִּירִין בְּדִיעֵבַד וְהָרֵא"ש פכ"ה פְּתַב דְּשְׁפוּד שְׁצָלָאוּ בוּ בְּשֵׁר שְׁלֵא נִמְלַח אִינוּ נְאָסֵר.

וּבְמֶרְדְּכִי פכ"ה בְּשֵׁם רֵאבִי"ה דְּשְׁפוּד שְׁצָלָאוּ בוּ בְּשֵׁר שְׁרִי לְכַתְחֵלָה לְצִלוֹת בוּ בְּשֵׁר אַח"כ. ט.

וְגַם אִין לְתַחֲוּב סִפִּין בְּבִשְׁר הַנְּצֵלָה לְרֵאוֹת אִם הוּא צְלוּי אִם לֹא שְׁשֵׁקָא כְּבָר שְׁיַעוּר מְלִיחָה וְגַם אִין לְתַחֲוּב סִפִּין בְּכַבֵּד בְּשַׁעַת צְלִיתוֹ מִשּׁוּם דְּכֹלוּ דָם. י, וּבֵא"ז פְּתַב בַּפְּכ"ה וְאָסוּר הַסִּפִּין הַנְּתַחֲב קוֹדֵם גָּמַר צְלִיָּה אִם הִיָּד סוֹלְדַת בְּצִלֵי אָבֵל פְּתַב שְׁכַל הָעוֹלָם פְּלוּ גְהִי הִיָּתֵר בְּדָבָר וְכֹן הִתִּירוּ בְּמֶרְדְּכִי מִשּׁוּם דְּקָמָא מִשְׁרִיק שְׁרִיק כְּמוֹ בְּדָף שְׁמוֹלְחִין עֲלוּ: שְׁעַר הַשְּׁבִיעִי א.

בְּשֵׁר שְׁנִמְלַח בְּכִלֵי שְׁאִינוּ מְנוּקָב הַבְּשֵׁר אָסוּר לְדַעַת הָרַב הַבְּרַצְלוּנִי דְּוִקָא כְּדִשְׁקָא שְׁיַעוּר מְלִיחָה וְהָרֵא"ש פכ"ה נָתַן שְׁיַעוּר בְּכַדֵי שְׁאֵם הִי' נוֹתְנִין עַל הָאוּר שְׁהִי מִרְתִּיחַ וּמִתְחִיל לְהַתְבַּשֵּׁל מִשּׁוּם דְּהָאִיסוּר אִינוּ אֵלָא מִשּׁוּם דְּנִכְבֵּשׁ בְּצִיר וְכַבוּשׁ כְּמִבְּוֹשֶׁל וְא"כ הַכּוֹבֵשׁ בְּצִיר אִי אִפְשָׁר שְׁיַאָסֵר מִיָּד כִּינֹן שְׁהוּא צוּגָן אֵלָא דְּוִקָא כְּשְׁיַעוּר הַמְּפֹרֵשׁ לְעִיל וְאִז נְאָסֵר כָּל מַה שְׁבִתוּף הַצִּיר פְּלוּ אָבֵל בְּחוּץ מְזָה הַשְּׁיַעוּר לֹא נְאָסֵר אֵלָא כְּדִי קְלִיפָה כְּדִין כָּל מְלוּחַ כְּרוֹתַח.

ב.

וּבֵא"ז פכ"ה פְּתַב מַעֲשֵׂה בָּא לְפָנֵי ר"ת וְאָסֵר תְּרַנְגוּלַת שְׁהִיָּתָה מְלוּחָה בְּכִלֵי שְׁאִינוּ מְנוּקָב אַע"פ שְׁלֵא שְׁהֵתָה בָּהּ כְּדִי צְלִיָּה וְגַם לֹא הִיָּה עֲדִינִין אֵלָא מַעֲט צִיר וְכֹן הִי' נוֹהֵג ר"י וְכֹן כ' בַּס' הַתְּרוּמָה ס' ס"א וּבַסְמ"ק מְצַוֵּת דָּם בְּשֵׁם מֵהַר"ף פְּתַב דְּכֹלוּ אָסוּר אִפְּלוּ מַה שְׁחוּץ לְצִיר וְאִפְּלוּ אִין בוּ שְׁוִמֹן וְכֹן עֲשֵׂה ר"ת מַעֲשֵׂה בְּתְרַנְגוּלַת אַחַר שְׁנִמְצָא בְּכִלֵי שְׁאִינוּ מְנוּקָב וְאָסוּר פְּלוּ אִפְּלוּ לֹא שְׁהֵתָה שְׁיַעוּר מְלִיחָה וְהַטְעַם מִשּׁוּם שְׁהֵדָם פּוֹרֵשׁ מִמֶּל"מ בְּחֻתִּיכָה עֲצָמָה וְהַמְּקוּם דְּחוּק שְׁאִינוּ יָכוֹל לְצַאת הוֹאִיל וְהַכִּלֵי אִינוּ מְנוּקָב כְּאֵלוּ פּוֹרֵשׁ מִחֻתִּיכָה לְחֻתִּיכָה וְכַתְּבַב בְּמֶרְדְּכִי פכ"ה וּבֵאשֶׁר"י פג"ה וּבְתוֹ' פ' כ"צ שֶׁר"ת אָסֵר הַתְּרַנְגוּלַת לְאֵכְלָה אִפְּלוּ צְלוּהָ אַח"כ וּפִי' בֵּאשֶׁר"י [צ"ע הֵיטֵב דַּק"ל בְּשֵׁר לְצִלֵי אִינוּ צְרִיכָה מְלִיחָה אִפִּי' לֹא יִצְלוּ כָּל צָרְפוּ אַע"ג דְּפּוֹרֵשׁ הֵדָם מִמֶּל"מ כְּדֵאִיתָא כְּתוּב בְּשֵׁם ר"ת וְק"ל גְּמִי כר"ת בְּהָא דְּאָסוּר כָּל הַתְּרַנְגוּלַת פְּלוּ אִפְּלוּ מַה שְׁחוּץ לְצִיר מֵהָאִי טַעְמָא שְׁבַפְנִים עַל כְּרַחֲוּ וַיֵּשׁ לִיִּישׁב בְּדוּחַק דְּוִדָּאִי מֵה"ת דְּלֹא חָשִׁיב כְּפּוֹרֵשׁ כָּל זְמַן שְׁהוּא בְּתוּף הַחֻתִּיכָה מְדַרְבְּנֵן אָסֵר לוֹ וּבְצִלֵי דְּאִית לֵיהּ לְדָם דְּוִקָתָא לְמִיפְק אִיבְעִי לְמִיפְק דְּכָף יָכוֹל לְזוּב לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁיָכוֹל לִילֵף בְּתוּף הַחֻתִּיכָה לֹא מִחֻמְרֵינֵן אָבֵל הַמְּלוּחַ בְּכִלֵי שְׁאִינוּ מְנוּקָב לֹא עֲבִיד בְּתַקְנָתָא דְּרַבְּנֵן וְלֹא שְׁבִיק דְּוִקָתָא לְדָם לְמִיפְק יֵשׁ לְהַחְמִיר זָכָר לְדָבָר כָּל הָרְאוּי לְבִילָה אִין ב' מַעֲפָכַת בּוֹ] הַטְעַם דַּע"ג דְּאָמְרֵינֵן גְּבִי מוֹלִיָּתָא כְּבוֹלְעוּ כָּף פּוֹלְטוּ וְכֹן בְּכַמָּה דְּוִקָתָא .

הִיָּינוּ דְּוִקָא הִיָּכָא דְּפּוֹלְט מִיָּד בְּשַׁעַת בְּלִיעָה אָבֵל לְאַחַר זְמַן לֹא אָמְרֵינֵן הוֹאִיל וְנְאָסֵר כְּבָר ע"כ: שְׁעַר הַשְּׁמִינִי א. חֻתִּיכָה שְׁלֵא נִמְלַחָה וְנִפְּל עֲלֵיהּ צִיר מְבִשֵׁר מְלוּחַ אוּ נִפְּלָה לְתוּף

הציר יחזור וימלחנה ואגב דפליט ציר דידה פלטה ציר הפלוע בה אבל חתיכה שנמלחה ופלטה כל צרכה ונפל עליה ציר או נפל לתוך הציר אסור הואיל ואינו פולטת ציר שלה שרי פבר פלטה כל צרכה והתוס' פ' כ"צ וקרא"ש פג"ה ובמרדכי פכ"ה כ' שמעשים בכל יום שאוסרין אותן אף לצלי והטעם דלא אמרינן ביה פבולעו כה פולטו משום דכבר נתקשה באיסור ונדקא היכא שפלט מיד מה שפולע אמרינן פבולעו כה פולטו ולא אח"כ שפאסר פבר ומיהו ר' יעקב מתיר ב.

כשמו לחין בשור לפני שבוע אף למלוח עתה [בשר מחדש] ולתת עליו [שרי] משום דדם משרק שריק שהבשר שהמלח פבר לפני זמן מרובה אע"פ שבלע דמו ציר פולט לעולם ואינו בולע מן הדם ובדיעבד מותר אבל אם הבשר הראשון נמלח רק לפני יום א' הגאונים מתירים לכתחילה למלוח עליו בשור מחדש, ובס' התרומה ס' ס"ז בשם ר"י שהחתיכה פתוחה לפלוט ציר יום או יומיים ומשו"ה אינו בולע מן דם החתיכה שנמלחה עליה אבל לאחר יומיים שאז אינו פולטת אפילו ציר אם נמלחה עליה חתיכה אחרת נאסר וכעין זה כ' בהגהה במיימון בשם ר"י ודלא כר"ת שמתיר מטעם משרק שריק שרי יש גומות בפשר ש מעפבות הדם לשרוק ע"כ ג.

גרסינן בתלמוד סכ"ה דגים ועופות שנמלחו יחד אסורין פרש"י הדגים לבדן אסורין ורשב"ם פי' דגם העופות אסורין וכן בא"ז ואין נראה לר"י פרשב"ם וקרא"ש ישב דברי רשב"ם וכתב עוד דאירי דוקא בדגים חתיכות או שלמים [שנטלו קשקשיהן אבל שלמים] ולא נטלו קשקשיהן הדבר [נראה] לעינים דקמוטי יותר מעופות וגם פעמים שנותנין בגיגית בשור מלוח הרבה ונותנין עצים בשולי הגיגית להפסיק בין הבשר ובין הציר הנוסף מן הבשר ולפעמים מוצאין מקצת חתיכות בתוך הציר אותו מקצת שבתוך הציר פשיטא דאסור ואפילו לית ביה פילי ולא סגי בקליפה דמה שבתוך הציר חשוב כמו פבוש וכבוש כמבושל דמי ומה שחוצץ לציר מותר ומנהג העולם לחתוך מה ששרוי בתוך הציר ומעט יותר מכדי קליפה וכל היותר מותר אפילו אותו מקצת שבתוך הציר שומן והל"ל דשמוננית הנאסר מפעפע כמו חלב כדאמרי' גדי שצלאו בחלב אסור למיכל אפילו מריש אונגיה דחלב מפעפע כה"ג את שלמעלה מותר הואיל ודם האוסר השמוננית אינו מפעפע ואין לו פח יותר לאסור מאילו הנה דם שזה דבר האוסר: [פכ"ה] במרדכי דמשמע ציר שנתערב במים כל זמן שאין המים ראונן מחמת הציר שהוא מלוח שחשוב פרותה לאסור הנכבש בתוכו קושי קצת להקל ולומר ולזהירות לכתחלה כת' וע"ש ובהגהה באשרי בשם א"ז פכ"ה משמע להדיא דאינו חשיב פרותח].

ה.

בשר ששרה במים ונשתקה מעל"ע רבנותא אוסרין לפי שהדם חוזר ונבלע בפשר ולא שייך חידוש כ"א גבי בשר בחלב דאי תרו פולי יומא בחלבא שרי אבל גבידם לא אף אם שהא במים רק לינה אחת ומקצת היום אין אוסרין ויש מפטפטין לאוסרו בשרית כל הלילה אף לא שמעתי מרבתי שהיו אוסרין אותו וגם אני איני נוהג בו איסור בדיעבד ואף מעל"ע איני אוסרו.

ו.

ובמדרכי פ"ב דביצה פתב בשם ר"מ ויש גאונים דכל פבישת צונן בצונן שאינו חריף כמו חומץ וכיוצא בו שהן חריפין אינו נחשב כמבושל אא"כ נכבש ג' ימים ובשם ר"ת שאומר בשם ריצב"א דביום ולילה חשיב כמבושל וכ"כ הרא"ש פ"ב דע"ז בשם ריצב"א דאם ושהא יום שלם מעל"ע נקרא כבוש ובולע ופולט כמבושל: שער התשיעי א.

אם נמלח בשר נבילה עם בשר שחוטה אפילו בכלי מנוקב כעין מליחה שלנו שאנו מולחין לבשל בקדירה השחוטה אסורה מן התורה פדאמר רבא הטמאין לאסור צירן ורובן ומשום ציר הנבילה אסרינן השחוטה דלא שינה כבולעו כה פולטו ולא טעמא דמשרק שריק כ"א גבי דם דקליש הוא וכן במדרכי פכ"ה בשם ראב"ה דציר נבילה חזק הוא ואפילו לא שהא שיעור מליחה אסור ע"כ.

ב.

אבל ציר של דגים טמאין אינו אסור אלא מדרבנן ועליו מסיק הספר דשאני ציר דזינעה בעלמא הוא וא"כ אם נמלח דג טמא עם דג טהור הוי. איסור דרבנן ואם ספק בדבר יש להקל ולפיכך קונין דגים מלוחין מן הע"ג דספק הוא אם נמלחו עם דגים טמאים וספק דרבנן לקולא אמנם תבא מאירה לפלוגי אשר רואה בעינו דגים טמאים וטהורים ששרויים יחד וקונה אותם לכתחילה ועליהם הכ' אומר ופושעים יכשלו בהם.

ג.

וכ' בא"ז פ"ק דבכורות גזים המוכרים דגים טהורין מלוחין כל זמן שאין אנו רואין ביניהם דגים טמאין הרי הן מותרין, ועוד דאחזוקי איסור לא מחזקינן אפילו היכא דאיכא לברר, ונ"ל הרא"ש פ"ב דע"ז ועל זה סומכין כשמביאין על קרון א' או בחביות אחד דגים מלוחין טמאין וטהורין ביחד שמתירין אותו דספיקא דרבנן הוא שמה לא נמלחה בתחילה ביחד ואחר שפלטו כ"צ עירבן יחד.

ד.

כתב במדרכי פג"ה בשם תשובות מהר"ם ז"ל סוף דבר בהא סלקינן דכל מיני ציר בטלין בס' לכל היותר ואפילו ר' יהודא מודה במין בשאינו מינו דבטלין בס' לכל היותר, והרמב"ם פ"ט דמאכ"א כתב דג טמא שפכשו עם הדג טהור ציר הפל אסור אא"כ הי' הטמא אחד ממאתים מן הטהור: שער העשירי א.

אחרי שק"ל שכל מלוחות שלנו שמולחין לבשל בקדירה חשוב כרותח אם בשר מלוח וגבינה מלוחין נוגעין יחד כגון שהן נתונים זו על גב זו או סמוכות זו אצל זו שניהם אסורים דהואיל ושניהם מלוחים כל אחד פולט צירו וטעמו והשני בולעו ולא שינה לומר כבולעו כה פולטו או טעם דמשריק כ"א גבי דם וא"כ אם האחד מלוח והב' מותר לפי שתפל אינו מפליט פלום שאין פח בדבר המלוח כ"א שפולט הוא בעצמו ואותה פליטה חשובה כרותחת להיות נבלע בדבר אחר אבל אין לו פח להפליט דבר תפל הנוגע בו או שמנוח עליו וכן הדין גבי בשר שחוטה ונבילה אם הנבילה מלוחה אז הפשרה אסורה לפי שפליטת הנבילה נבלע בה אבל אם הנבילה תפלה אפילו אם הפשרה מלוחה מותר דק"ל טהור מלוח וטמא תפל מותר, וכ' א"ז שמדיח הטהור המלוח היטב במים שנוגע בטמא ודי בזה בלא קליפה וגרידא וכתב עוד שמעשה הנה שנומצא חלב צונן על דגים

מלוחים והתיר ר"י והקשה הרא"ש פכ"ה אהיה דטהור מלוח וטמא תפל מותר ונ"ל
וא"ת כיון שנמלח הטהור ומנוח על הטמא או תחתיו או בצידו הרי נמלח גם הטמא ממלח
שעל הטהור וי"ל פגון שנמלח הטהור מפל צדדים רק במקום שנוגע בטמא לא נמלח
א"נ במה שנוגע הטמא בטהור המלוח אינו נחשב בשביל כך רותח דבשר אינו יוצא מידי
דמו עד שימלקנו יפה יפה ע"כ.

ב.

ומ"מ בשר הנמלח רק קצת פגון לצורך צלי אע"פ שאינו חשוב פרותח לאסור במגעו
מ"מ ציר הנוטף ממנה על הגבינה אסור דציר חשוב רותח שהרי אינו נאכל (בלא) מחמת
מולחו. ג.

נדבר מלוח שאנו חושבין אותו פרותח היינו דוקא בזמן שהוא לח מחמת המליחה מבחוץ
אבל נתייבש אינו חשוב עוד פרותח ולאסור במגעו או מה שמניח עליו או תחתיו ואפילו
הוא לח עתה מחמת שהודח אינו כלום רק שאינו לח מחמת המליחה דאדרבה ההדחה
מעברת הלחלוחית והמלח, וכ' בא"ז שאפילו יש זמן מרובה קצת שנמלח ועדיין הוא לח
יש לחלוחית במלח וציר שעליו, יש לחושבו פרותח עד שיהא יבש ונזכר לעינים שאין
בו לחלוחית.

ד.

ובשר שאינו מלוח שנפל לתוך חלב צונן שאינו מלוח או לתוך איסור אחר צלול שאינו
מלוח הבשר מותר וכן החלב מותר פי' שהיא בר יונה דנפלה לכדא דכמכא ושרי רבינא
לפי שהפותח לא היה מלוח דאם הי' מלוח הגזל היה נאסר לפי שהוא חשוב פרותח
ובולע הפותח שהי' לח אצלו דהא דאמרין טהור מלוח וטמא תפל מותר היינו משום
שהמלוח אינו מפליט התפל אבל אם לחלוחית מוציא אצלו בולעו אבל אחרי שלא נמלחה
לא הגזל ולא הפותח פל הצורך לא הי' צריך רק הדחה.

ה.

ואם הי' צלי אפילו הי' צונן הי' בולע שפיר איסור לח שסמוכה אף שאינו אוסר כ"א כדי
קליפה ואי אית ביה פילי פי' בקעים אפילו הוא חי אז הכל אסור ולא סגי בקליפה, וה"ה
שאר בשר צלי שנפל לתוך איסור צלול או שנטף עליו אפילו שניהם צוננים צריך קליפה
ואי אית ביה פילי כולו אסור ולא נאמר שאני בר גוזלא דרפיף [אי סבירא לן דחי פילי
אוסרות בו קצת תימא דלא קיימינו דייקינו בשום בשר אי אית ביה פילי בשעת שמניחין
אותו בכלי לשרות לצורך הדחה קמיימא מן הדם בעין שעליו ואפילו דם דקליש שאני
משום דחוזר ונב מפילי] ובס' התרומה כתב ג"כ דאית ביה פילי כולי אסור קאי נמי אחי
ורש"י פירש דקאי אצלי וכן א"ז פכ"ה כתב דחי אית ביה פילי אסורות בו והרא"ש
פכ"ה הביא ג"כ דברי ספר התרומה אבל כתב דלכאורה משמע דקאי אצלי: ו.

הנה פרשנו דין חמין ע"י מליחה אבל אם חמין הן מחמת שנתבשרו או נצלו אין להן
דין טהור מלוח וטמא תפל אלא דין אחר התלוי בפלוגתא דרב ושמואלותמאי גבר
כשמואל דתניא פותיה וכן הדין אם החם למטה והוא האיסור והיתר צונן למעלה
העליונה שהוא היתר נאסר לפי שהתחתון גבר ומחמם העליון שהוא בולע מן התחתון

שהוא איסור נאפילו אם החם של מטה היתר הוא והעליון הצונן איסור אפ"ה נאסר התחתון לפי שהוא התחתון גבר ומפליט העליון שהוא איסור ובולע אותו פליטה ואין לו דין רותח ע"י מליחה שאין לו פח להפליט דבר שאינו מלוח אבל אם הצונן למטה בין איסור בין היתר ועליה החם אין ההיתר נאסר כי התחתון גבר ומקרר העליון ואינו מפליט וגם אינו מבליעו טעמו בעליון מיהו קליפה בעי דעד דמיקר ליה פורתא בלע, ונ"ל סמ"ק במצות דם חתיכה בחתיכה יקלוף את מקומן ותימא מ"ט מחם בתוף חם דאיסור פולו ושמא י"ל דהתם גבי חם מייירי זעג"ז והתם מייירי זה בצד זה וכן איתא במקדכי בפי' ביצד צולין בשם מהר"ף וכו' התוס' בשם ר"ת דבשר רותח שגפול לתוף חלב צונן שרי החלב לגמרי ואע"ג דחם לתוף צונן בעי קליפה בדבר דלא שייך קליפה מותר וריב"א הי' מצריף ס' לכדי קליפה: שער האחד עשר א.

דיני כבוד לרש"י הנה הפסק הכי אם בישראל כבוד בקדירה לאחר שגמלחה ושהתה שיעור מליחה והודחה במים הותר הכבוד כי הכבוד לעולם מפליט דם מחמת דמו ואינו בולע לפי שטרוד לפלוט אבל מ"מ לכתחלה אסור לבשלה אפילו לבדה דנהי גמי דאינה בולעת מ"מ אוסרת הפלי שפולע מן הדם ואם נתבשל בשר עמו הבשר אסור לפי שפולע דם הכבוד שלא מהני ביה מליחה ולפר"ת אם לא נמלח ככל הצנרף כף הדין ממש ואוסרת ואינה נאסרת אבל נמלח הוא פדין שאר בשר מותר לבשלו עם בשר כמו שמוותר לבשלו עם בשר לצליה דמעשים בכל יום דנותנים כבוד לאחר צליה בקדירה של בשר וה"ה במליחה דמלוח פרותם דצלי ושיעור מליחה פשיעור צליה, ושמעתא דכבוד מפורשת היטב בין לפרש"י בין לפר"ת ויש לעשות פרש"י גבי כבוד ואי אישתלי ועביד עובדא כר"ת עביד, [פי' לכתחילה יפסוק המורה פרש"י ואי אישתלי ופסק כר"ת לא מהדרין עובדא כף קבלתי והכי משמע לעיל ובסמ"ג במצות דם] כתב רב אלפס דשדרו ממתיבתא דהאינדנא לא בקיאינו בחליטה וספק איסורא לחומרא ולא שרי למיכל כבודא שליכא אלא היכא דטוי לה מעיקרא ובשלו בתר הכי, וכתב הרא"ש דלא איתא רב אלפס למיסר דיעבד כבודא שליכא דלא מטוי כפר דמסתמא לא פליג אמתניתין דכבוד אוסרת ואינה נאסרת ולא מפליג בין שלוקא ובין מבושלת אלא מנהג דשדרו ממתיבתא כתב דלא שרי למעבד הכי לכתחילה והרמב"ם פ"ו דמאכ"א אסר אפילו בדיעבד וכל המחברים לא כתבו אלא לשון לכתחילה דנהגו שלא לבשל כבוד וכתב בסמ"ק במצות דם ובמקדכי פכ"ה הטעם כדלעיל משום הקדירה שנאסרת ועוד טעם אחר בסמ"ק משום דלא בקיאינו מתי קרוי שלוקא ושלוקא איכא מ"ד דאסר ולא שרי אלא דוקא מבושל ומשו"ה כתב דאין לבשל כבוד כלל כ"א לאחר צליה גמורה.

ב.

וכתב הרא"ש פכ"ה דהא דבעינו קריעה שתי וערב וחתיכא לגבי תחת הכבוד היינו דוקא אם רוצה לבשלו אחר הצליה או אחר המליחה לפר"ת אם לא פולו צלי בעינו קריעה שו"ע וחיובכה לתחת וכתב בסמ"ג דנהגו העולם לתחוב בו קיסם או קוץ בשעת צליה ומיהו הצולה אותה כדי קליפה ולבשלו אח"כ נכון לקורעו שו"ע כדפר"י בפנים, ובא"ז תמיה על מנהג שתוחבין בו קיסם ומנקבין בו נקבים וכתב בשם ר' שרלאון שאין לשנות משמעות ההלכה וכן הנהגו ר"י ז"ל לקרעו שו"ע כ.

ג.

ואם נמלח או נצלה עם בשר בין עילוי בשרא בין תומי בשרא ק"ל דשרי בדיעבד דדם משרק שריק אבל רש"י כתב דלכתחילה לא שרי בצליה אפילו תומי בשרא בשפודין שילנו דלפעמים מגביהין צד זה ולפעמים צד זה אבל במליחה כתב בסמ"ג וטורים דשרי לכתחילה תומי בשרא ע"כ.

ד.

ואנו נוהגין שלא למלוח כבד קודם צלייתה אבל לא מצינו איסור זה בכל התלמוד וכתב במרדכי פכ"ה בשם ראב"ה דאם צלו כבד ולא הדיחו אט"כ במים ונתנו בקדירה אין לחוש אע"ג דכ"ר לכלוף מהול בעלמא הוא ע"כ.

ה.

ואם הפכד דבק בעוף ונתבשל עמו אם הפכד שלם ודבק בהחתיכה שאין בחתיכה ס' נגד חתיכת כבד הדבוק בה אז כל החתיכות אסורין וצריך ס' מן הרוטב ושאר בשר של התיר לבטל העוף שלם או חתיכה שהפכד דבוק בה וראיה מירוף שנתבשל בו גיד הנשה דאם יש בנותן טעם רק בירוף אסורה וכן כתב בסמ"ק במצות דם שרש"י הי' משער כה"ג בכל חתיכה אפילו אם היה כל שעה מכוסה במים וכן כתב במרדכי פג"ה שרבינו ברוך כ' דדוקא בדם וכה"ג אמרינן חתיכה עצמה נ"נ אפילו ע"י איסור מועט אם אין בה ס' לבטלה משום דאי אפשר להפריד האיסור משם וכן כ' בא"ז.

ו.

אבל פלי מתכות או עץ הדבוק בחתיכה הואיל ואפשר להפרידו ע"י הגעלה או ליבון אם נפל איסור על מקצת הפלי לא אמרינן פוליה נבילה הוא ויצטרף לשער בעד כל הפלי אלא משערינן כפי האיסור שנפל אא"כ אינו יודע כמה איסור נפל משערינן כל הפלי בפכד הדבק בעוף.

ז.

אבל אם הפכד נפרד מן העוף אז בכוליה קדירה משערינן. ח.

ואם צלו העוף וכבד מחובר בו או נפרד ותחוב בתוף העוף דעוף עצמו מותר מבחויז על פני כולו רק שקולפין מעט סביב הפכד וזרקו לחויז והשאר מותר דדמא מידב דניב וי"א אפילו קליפה לא בעי פשנצלה בתוף העוף.

ט.

וטחול ק"ל דשומנא בעלמא הוא ולא בעי קריעה ש"ו וחתוכא אבל מ"מ צריך למלוח אותו לקדירה דמה שפולט דם ובכריתות חשיב דם הטחול בלאו: שער השנים עשר א. דיני הלב תניא הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו קורעו לאחר בישולו וסותר פרש"י דוקא דם שבלב אסר אבל בשר הלב מותר משום דשיע ואינו בולע כדאמרינן שאני לב דשיעא וא"כ לב שנתבשל עם דמו בקדירה סגי בקריעה והלב מותר משום דשיעה בין מבפנים ובין מבחוץ ומשו"ה אפילו פני הקנה בתוף הקדירה מותר והתו' כ' בשם ר"י

ור"ת דמה שמתרץ הספר שאני לב דשיע דחוי בעלמא הוא ואין המסקנה נשאר פן אלא מטעם פבולעו פה פולטו שרי, ולפר"ת דוקא נצלה או נמלחה הלב עם דמו קורעו לאח"כ ומותר שדם הנבלע חוזר ונפלט ונופל לארץ אבל נתבשל הלב בקדירה הלב עצמו אסור שנתבשל בדם הללו והעוף מותר שיש שם ס' פנגד דם הלב ובמרדכי פכ"ה בשם ראב"ה פתב ג"כ שפברור שאין לה שום עוף שאין בו ס' נגד דם הלב ואלו והנה בספר התרומה ובהגהה במימוני פתבו ג"כ דמשערינו נגד דם הלב אף בטור פתב בשם הרא"ש ונ"ל קבלה שאין שום עוף שלא יהא בו ס' נגד הלב שלו ע"כ.

ב.

ואם הלב דבוק בתמיכה קטנה אותה תמיכה נעשית נבילה וצריף ס' נגד כל אותו תמיכה ואם יש ס' בקדירה נגד כל אותה תמיכה מותר אע"פ שנותנין אח"כ בקערה בעודו חמות נוגעות התמיכות זו בזו בעודן חמות אפ"ה מותר דאין אסור הבלוע בתמיכה הולף לתמיכה אחרת בלא רחוב פדבעינו למימר קמן.

ג.

וכן הדין פשמנחים תמיכה בפשטידא אם יש ס' נגד תמיכה שהלב דבוק בה זורק אותה תמיכה עם הלב והשאר מותר ולא כפי' ר' ברוך דכתב דחיישינו שמא נאסרו בתחילה ב' או ג' תמיכות ע"י שנטפף השומן מעט ויצטרף שוב ס' נגד כל אותן ב' או ג' תמיכות דלא נוהגין הכי אלא כדפרש"י בתשובתו פבד שנמצא במוליתא שקורין פשטידא בטל בס' ואם הוא דבוק בתמיכה שיהא ס' נגד כל התמיכה ואם לאו הפל אסור.

ד.

נהגו לחתוף ערלת הלב פי שמא אינו פולט דרף שיעתו ואחר שנדום ונמלח הרי הוא כשאר בשר: שער השלשה עשר א. דיני פחל רש"י מפרש כל ההלכה לצלי ור"ת וראב"ן מפרשי לקדירה ורב אלפס פכ"ה תפס לו שיטה מיוחדת ואין להאריך ולפרש כל הסוגיא אף המסקנה לרש"י דלצלי בעי קריעה ש"ו לכתחילה ואם לא קרעו כלל לצלי מותר בדיעבד דחלב שחוטף דרבנן ולא גזרו בדיעבד אלא היכא דפירש.

ב.

ולקדירה בלא בשר או לעשות מוליתא שקורין פשטידא צריף לכתחילה קריעה ש"ו וטחו בפותל ואם לא קרעו ש"ו אסור אפילו בדיעבד אף בלא בשר עמו וכ' בי"ד ס' צ' וה"ה אפילו קרעו ש"ו רק שלא טחו בפותל אסור בדיעבד דחלב הנפלט חוזר ונבלע וכיון שפירש איקרי חלב דרבנן וכי נבלע אסור בשר הפחל ואם יש ס' במים עם הפחל לבטל שנתבשל החלב הנפלט בס' במים ובשר הפחל הפל מותר.

ג.

ועם בשר אסור לכתחילה אפילו קרעו ש"ו וטחו בפותל ובסמ"ג במצות ב"ב כ' היכא דקרעו ש"ו וטחו בפותל מותר לכתחילה לבשלו עם בשר לכל הפירושים וכתב בסמ"ק דלכאורה הכי הוא לכל הפירושים אמנם ר' יחיאל אוסר לאכול דלפרש"י פל ההלכה מפורשת לקדירה בלא בשר א"כ לא אשפחן שום היתר לקדירה עם בשר, וא"ז פתב

לפרש"י וז"ל ועם בְּשֵׁר נֶאֱפִילוּ קָרְעוּ ש"ו אָסוּר אֶפִּילוּ דִּיעֵבַד וְלֹא חִילְקוּ בֵּין מְנִיקָה לְשֵׁאִינוּ מְנִיקָה וְצָרִיף לְחֻטָּט אַחֲרָיו שְׁיִנִּיק אִם לְאַכְוֹל אַחֲרָיו בְּשֵׁר.

וּבְמֶרְדְּכִי פַכ"ה פֶּתַח הַנְּעֻמָּה מְרַאבְּנִי"ה תְּשׁוּבַת רַש"י וְז"ל וְעַל הַפְּתָל אֲנִי מְשִׁיבָה דְאֲנִי לֹא שְׁמַעְתִּי קוֹרְעוּ וּמוֹצִיא אֶת חֶלְבוֹ לְהַתִּירוֹ עִם בְּשֵׁר לֹא לְכַתְחֵלָה וְלֹא בְּדִיעֵבַד אֲלֵא לְהַתִּירוֹ בְּפָנֵי עֲצָמָה וּכְחַל שְׁנַתְּבַשֵּׁל עִם בְּשֵׁר אָסוּר בַּס' וְלֹא חִילְקוּ בּוֹ בַּבֵּא"ז לְעִיל.

ה.

וְאִם נִתְבַּשֵּׁל עִם בְּשֵׁר אֶפִּילוּ יֵשׁ ס' פֶּתַח בְּסִמָּ"ג בְּמִצּוֹת ב"ב וְכֵן הָרֵא"ש פַּכ"ה דְּכַחַל לְעוֹלָם אָסוּר רַק הַתְּבַשֵּׁיל וְהַקְדִּירָה מְוֹתְרוֹת וְהַטַּעַם מְפֹרָשׁ שֶׁם הֵיטֵב וְלֹר"ת וְלִרְאבְּנִי"ן לְצִלֵי וְלִקְדִירָה בְּלֹא בְּשֵׁר מִוְתֵר לְכַתְחֵלָה בְּקַרְיָעָה קִצָּת וּי"א אֶפִּילוּ בְּלֹא קַרְיָעָה כָּלֵל לְצִלֵי וְלִקְדִירָה עִם בְּשֵׁר בְּעֵינֵי קַרְיָעָה ש"ו וְטָחוּ בְּכֹתֵל לְכַתְחֵלָה וְאִם לֹא קָרְעוּ רַק קִצָּת מְוֹתֵר בְּדִיעֵבַד וְאִם לֹא קָרְעוּ כָּלֵל אָסוּר עַד ס' וְכֵן הִדִּין לְרַב אֶלְפָּס פַּכ"ה אִף לְקְדִירָה בְּלֹא בְּשֵׁר אָסוּר לְכַתְחֵלָה בְּלֹא קַרְיָעָה ש"ו וּבְדִיעֵבַד מְוֹתֵר וְנִהְיָו כְּרַש"י לְפִי שְׂרָאבְּנִי"ן נִידָה וְהַחֲרִים שְׁלֵא לְעֲשׂוֹת כְּמוֹתוֹ וְכַר"ת וְלִפְרוֹץ גֵּדֵר שְׂגָדְרוּ רֵאשׁוֹנִים כֶּהֱאִי לִישָׁנָא אִיתָא בְּמֶרְדְּכִי פַכ"ה.

ו.

וְהִכָּא שְׁנַתְּבַשֵּׁל הַפְּתָל מְאֹד וְנִתְבַּשֵּׁל אֶפִּילוּ בְּהִדִּי בְּשֵׁר הוֹרָה ר' יְחִיאֵל לְהַתִּיר אֶפִּילוּ לְפַרְש"י וְאִינוּ מְצָרִיף ס' לְפִי שְׁחֵלֵב שְׁחוּטָה דְרַבְּנָן וּבִיבֵשׁ לֹא גָזְרוּ וְכַתְּבֵי בַּב"ז בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת הַגָּאוֹן דְּנִהְיָו בְּמַתִּיבְתָא דְלֹא מְבַשֵּׁילִי כָּלֵל אֲלֵא צְלִיָּה לִיה וְאִם מִיּוֹבֵשׁ מְעִיקְרָא שְׂרִי לְבִישׁוּלֵי לִיה.

ז.

וְהַפְּתָל שְׁנַצְלָה אוֹ שְׁנַתְּבַשֵּׁל מְוֹתֵר לְכַתְחֵלָה לְחֻטָּטוֹ בְּסִפִּין בְּקַרְיָעָה ש"ו וְטָחוּ בְּפֹתֵל אִיִּירִי כְּדַמוּכַח מְתוּף הָרֵאבְּנִי"ה וְהִינּוּ בְּסִמָּ"ק לְקַמֵּן בְּפָנִים וְהִכִּי אִיתָא בְּהִדְיָא בְּטוּרִים ס' צ"ע [ע"כ] שֶׁל בְּשֵׁר אַע"פ שֶׁהַפְּתָל רוֹתֵחַ וְכֵן מְוֹתֵר לְהַנִּיחַ בְּקַעֲרָה שְׁהִי בָּהּ בְּשֵׁר אַע"פ שֶׁהוּא עֲדִיין רוֹתֵחַ וְכֵן פֶּתַח בְּסִפֵּר הַתְּרוּמָה בַּס"ט וּבְמֶרְדְּכִי וְכַתְּבֵי בְּתְּשׁוּבוֹת דְּנִהְיָו כָּל יִשְׂרָאֵל דְלֹא לְבַשֵּׁל כְּחַל כָּלֵל, וְז"ל סִמָּ"ק בְּמִצּוֹת ב"ב וְהִנֵּה נִהְיָו הָעוֹלָם שְׁלֵא לְבַשֵּׁל כְּחַל כָּלֵל עִם בְּשֵׁר אֶפִּילוּ בְּקַרְיָעָה ש"ו וְטָחוּ בְּפֹתֵל וְכו' עַד וְהִנֵּה אוֹמֵר דְּמַהֲאִי טַעְמָא נִהְיָו שְׁלֵא לְבַשֵּׁל בְּקְדִירָה כָּלֵל אֶפִּילוּ בְּלֹא בְּשֵׁר לְפִי שְׁסוּפוֹ לְבַשֵּׁל בְּשֵׁר בְּקְדִירָה וְהוּי כְּמוֹ עִם בְּשֵׁר וְהִנֵּה אוֹמֵר דְּכָבֵר הִנֵּה נוֹהֲגִין לְהִיּוֹת לְהֵם קְדִירָה מִיּוֹסְדָת לְבַדָּה לְכַחַל וּמִיּהוּ אִין לְסִמּוּף עַל זֶה עֲכָשְׁנוּ שְׁאִין רְגִילוֹת בְּכַחַל כ"כ הַלְכָּה אִיכָּא לְמִיחַשׁ דְּלִמָּא אֲתִי לְבַשֵּׁל בְּשֵׁר אַח"כ בְּקְדִירָה [וּצ"ע מ"ש מְקְדִירָה בְּלֹא בְּשֵׁר וְשְׁמָא מַה שְׁהַחֲמִירוּ בְּקְדִירָה אִינוּ מְשׁוּם בְּשֵׁר אַחֲרֵי כֵן אֲלֵא מְשׁוּם דְּלִמָּא אֲתִי לְבַשֵּׁל בְּשֵׁר עִם כְּחַל וְזֶה לֹא שְׁיָיָד בְּסִפִּין ע"כ.

ח. [

וְאִם נִמְלַחָה הַפְּתָל עִם בְּשֵׁר הוֹאִיל וְכָל הַמְּלִיחוֹת שְׁלוֹ שְׁאֲנוּ מוֹלְחִין בְּכָלִי מְגוֹקֵב הוּא א"כ מְוֹתֵר כְּמוֹ בְּשֵׁר וּבְשֵׁר דְּכָל זְמַן שֶׁהַבְּשֵׁר פּוֹלֵט אִינוּ בּוֹלַע וּכְשֶׁנֶּחַץ הַבְּשֵׁר נַח גַּם הַפְּתָל וְאֶפִּילוּ גַבֵּי דָם דְּאוֹרִיִּיתָא אֶמְרִינָן כֶּהֱאִי טַעְמָא כ"ש גַבֵּי חֶלֶב שְׁחוּטָה דְרַבְּנָן וְאִין לוֹמֵר

שאני דם דשריק ונפל אבל חלב סריף ונדבק דהא דריש מרימר הלכך פתלא עלויא בשרא דיעבד שרי וה"ה במליקה והטעם דחלב שחוטא דרבנן הלכך ידיח הפשור שפחת הפתל ודיו: שער י"ד א.

גוי או שפחה שבבית ישראל מלגו תרנגולת ולא ידע ישראל אם בכלי ראשון מלגו או בכלי שני מלגו או הדיחו מן המלח ולא ראה הישראל אם הדיחו ב"פ ונתנו בקדירה או מלחו פשור ולא נודע אם מלחו בכלי מנוקב או הדיחו קערות ולא נודע אם הדיחו קערות חולבת עם פשור וכל כה"ג אם הגוי או השפחה שבבית ישראל אינן יודעין מנהג ישראל אז הכל אסור דאמרינן הגוי עשה פדי להקל טרחו כמו שהרגיל לעשות ואפילו אם הגוי יודע מנהג ישראל ואומר שעשה בדין לא סמכינן עליו דאין סומכינן על דבריו של גוי, לא לאיסור ולא להיתר.

ב.

אבל אם ישן ישראל אפילו קטן בר דעה יוצא ונכנס אז מותר הפל אם הגוי יודע מנהג של ישראל משום דמירתת הגוי פן ירגישו בו. ג.

וגם ק"ו אם מלגו תרנגולות בכלי שני הרבה יחד ונמצא אחת מהן נבילה שהפשירות מותרות דכלי שני אינו מבשל פדתניא בפ' פירה האילפס והקדירה שהעבירו מרותחין לא יתן לתוכו תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה ועוד דאי מבשל אפילו הפשירות לימסרי אף כי נמלחו לבדן דפלטו דם וחרו ובלעו אלא נדאי פלי שני לא מפליט ולא מבליע, וכן פתב בסמ"ג בשם ר"י דהלכה למעשה כף שהפשירות מותרות אם נמלגו בכלי שני עם הנבילה, [כ"כ בסמ"ג במצות שבת בשם ר"י הלכה למעשה שהפשירות מותרות אם נמלחו עם הנבילה בכ"ש] דומה ר"ח פסק דכלי שני מבליע בכלי חרס וכן מוכח בירושלמי ושלמי שהביא התו' וסמ"ג וז"ל פלי חרס בולע תבלין אינן מתבשלין, ובמרדכי פ' פירה בשם ראב"ה כ' שקבל פלי שני נהי דלא מבשל אבל מ"מ מפליט ובלע מיהא הוי ואם נמלגו פשרות ונבילות יחד הפשירות אסורות משום שמנונית הנבילה הנבלע בה שהוא נבלע בקל ולא דמי לדם פשירה בעלמא דדם משרק שריק.

ה נכתב בסמ"ג במצות שבת דנהגו לרחוץ ולשטוף בית הצנאר והשחיטה של תרנגולת יפה קודם שימלגו אותו בכלי שני והטעם משום שרגילין לשוב ולהרתים המים על האש והיו נאסרין מאד בהרתחה מן הדם הנדבק בבית הצנאר והשחיטה.

ו.

ואע"פ שנהגו הרחקה זאת נזהרין בכל הארץ דאין מדיחין קערות באותן מים שמלגו בהן תרנגולת מפני הדם והשמנונית אע"פ שרחצו כפר בית השחיטה ובית הצנאר ז. אמנם מ"מ אף אם לא רחצו ושטפו בית השחיטה ולא בית הצנאר שלא יפנסו המים לתוך העור בדיעבד מותר הפל הכלי וגם התרנגולין דכלי שני אינו מבשל.

ה והא דכלי שני אינו מבשל פירשו התוס' פ' פירה דאפילו יד סולדת בו אינו מבשל ונדקא בכלי ראשון שעומד אצל האש ודפנותיו חמין ומחזיק חמום ונתנו חכמים שיעור פל זמן שהיד סולדת בו מבשל אבל פלי שני שאין דפנותיו חמין כ"כ והולך ומתקרר לא.

וְדִין עִירוֹי לַד"ת הָיוּ כְּכָלִי רֵאשׁוֹן וְלִרְשֵׁב"ם כְּכָלִי שְׁנִי וּמִסְקֶנֶת הַתּוֹס' פ' כִּירָה דְּאִינוּ לֹא כְּכָלִי רֵאשׁוֹן וְלֹא כְּכָלִי שְׁנִי אֲלֵא מְבַשֵּׁל כְּדִי קְלִיפָה וְתוּ לֹא דְקו"ל לְכַשְׁמוּאֵל דְּאוֹמֵר תַּתְּאִי גְבַר וְאֶדְמוֹקִיר לִיה בְּלַע פּוֹרְתָא הִילְכָה אִם עִירָה רוֹתְחִין עַל הַתְּרַנְגוּלָת צְרִיף קְלִיפָה וְלֹא יוֹתֵר וְלַפְעָמִים אֶפִּילוּ קְלִיפָה לֹא בְּעֵי אִם רֵאשׁ הַתְּרַנְגוּלִין לְמַעְלָה דְּאִזּוּ הַנוּצוֹת שׁוֹכְבוֹת וּמְגִינּוֹת בְּפָנֵי הַרוֹתְחִין כְּהַ פְּתַב בְּמַרְדְּכִי פ' כִּירָה.

וְכַתֵּב בְּסֵמ"ג בְּמַצּוֹת דָּם דְּלַכְתַּחֲזִילָה אֵין לְמַלּוֹג הַתְּרַנְגוּלִין אֲלֵא בְּכָלִי שְׁנִי: שְׁעַר ט"ו א. בְּדִין רִיחָא מִקְלָתָא הִיא פְּלִיגִי רַב וְלוֹי רַב סָבַר אֶפִּילוּ בְּשַׁר שׁ שְׁחוּטָה שְׁמִינָה שְׁצִלָּאוּ עִם בְּשַׁר נְבִילָה פְּחוּשָׁה אָסוּר מִשׁוּם דְּהַשְׁחוּטָה הַשְׁמִינָה מְפֻטְמַת הַפְּחוּשָׁה הַנְּבִילָה וְהַדְּרָא הַנְּבִילָה וּמְפֻטְמָה הַשְׁחוּטָה וְכ"ש אִי הָיוּ אֵיפְכָא וְלוֹי סָבַר דְּרִיחָא לֹאוּ מִקְלָתָא הִיא וְאֶפִּילוּ נְבִילָה שְׁמִינָה וְשְׁחוּטָה פְּחוּשָׁה שְׁרִי, וּפְסֵק רִש"י כְּלוּי [גְּבִי רִיחָא, הָכִי פִרְש"י לְשֵׁם וְצ"ע קֶצֶת מ"ש מַחְתִּיכָה שְׁמִינָה שְׁבַתוּף דְּאֶמְרִינּוּ לְעֵיל אִינוּ מְפַעְפַּע פִּינּוֹן דְּהֶאֱסוּר שְׁהוּא דָּם אִינוּ מְפַעְפַּע וְכָאֵן נְמִי הֶאֱסוּר שְׁהוּא פְּחוּשׁ הוּא וַיֵּשׁ לְחַלֵּק דְּבַפְטוּם וְרִיחָא ע"כ] מִשׁוּם דְּרַבָּא קָאִי פְּנוּתִיה בְּבַת תִּינוּהָא מְצִי קָאִי פְּנוּתִיה וְכֵן פְּסֵק רַב אֶלְפֵס כְּלוּי וּר"ת פְּסֵק כְּרַב דְּסוּגִיָּא דְּשְׁמַעְתָּא פְּנוּתִיה וְרַבָּא דְּשְׁרִי בְּבַת תִּינוּהָא מְצִי קָאִי פְּנוּתִיה דְּגְבִי פִיטוּם נְבִילָה רִיחָא מִקְלָתָא הִיא וְל"ד לְבַת תִּינוּהָא, וְכֵן הוּא מְסַקֶּנֶת הָרָא"ש כַּר"ת.

וְכֵן רִיב"ם רָצָה לְאַסּוֹר אֶפִּילוּ בְּדִיעֵבַד פְּשֻׁטִידָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁאָפוּ אוֹתוֹ עִם פְּשֻׁטִידָא שֶׁל גּוֹיִם, וְהִרְבֵּה גְדוּלִים נִחְלְקוּ עָלָיו בְּדִבְרֵי אִי קִי"ל כְּרַב אוּ כְּלוּי. וְאוֹמֵר ר"ת אֶפִּילוּ מֵאֵן דְּאָסַר לֹא אָסַר אֲלֵא בְּתַנּוּרֵיהֶם שְׁלֵהֶם דְּנִפְיֵשׁ פִּיטְמִיָּהוּ אֲבָל בְּתַנּוּרִים שְׁלֵנוּ שְׁרִי לְאַפּוֹת פֶּת עִם הַצֵּלִי.

וְכֵן כ' הַתּוֹס' דְּאֶפִּילוּ פְּשֻׁטִידָא וּפְלָדִין אֵין לְאַסּוֹר בְּתַנּוּרִים שְׁלֵנוּ שְׁיֵשׁ אֹוִיר הִרְבֵּה בְּתַנּוּר וְהַהֲבֵל מִתְּפֻשֵׁט, וְכ' הַמִּימוּנִי וְכֵן הַסֵּמ"ג בְּמַצּוֹת ב"ב בְּשֵׁם רַבּוֹתֵינוּ תַנּוּר שְׁהוּא מַחְזִיק י"ב עֶשְׂרוֹנִים שֶׁל מִצֶּה זֶהוּ תַנּוּר גְּדוּל.

וְז"ל הָרָא"ש בַּפ' בְּתָרָא דַע"ז וְדוֹקָא בְּתַנּוּרִים קְטַנִּים שְׁלֵהֶם שְׁהִיוּ מְכַסִּין פִּיהֶם כְּדְמוּכַח פ"ק דְּשִׁבְתָּ וּלְכֹה נִכְנַס רִיחֹו שֶׁל זֶה בְּזָה אֲבָל תַנּוּרִים שְׁלֵנוּ דְּפִיהֶם פְּתוּחִים אֵין לְחוּשׁ, וּבְמַרְדְּכִי פַג"ה כ' בְּשֵׁם ר"מ דְּלַר"ת שְׁרִי לְכַתַּחֲזִילָה בְּתַנּוּרִים שְׁלֵנוּ פֶּת עִם צְלִי שֶׁל הַיִּתֵּר וְשֶׁל אִיסוּר דְּוֹקָא בְּדִיעֵבַד אַא"כ מְכוּסָה בְּבָצֵק וִי"א אֵיפְכָא דְּדוֹקָא תַנּוּרִים שְׁלֵהֶם שְׁפִיטָה לְמַעְלָה שְׁרִי לְמ"ד אֲבָל בְּתַנּוּרִים שְׁלֵנוּ שְׁפִיהֶם מִן הַצַּד מַחְזִיק רִיחֹו וּמְפֻטְמַת כָּל דֶּהוּ כ"ע מוֹדוּ דְּאָסוּר לְכַתַּחֲזִילָה.

וְכַתֵּב בַּה"ג דְּהַלְכָתָא כְּלוּי וְאַף לוֹי דְּעֵבַד עוֹבְדָא בְּגִדֵי וּד"א דְּוֹקָא בְּדִיעֵבַד דְּכָבֵר נִצְלָה וְהַכְּשִׁיר. וְכֵן כ' א"ז בַּמַּס' ע"ז דְּלַכְתַּחֲזִילָה רִיחָא מִקְלָתָא הִיא, וְכֵן כ' רִש"י דְּלוּי מוֹדָה לְכַתַּחֲזִילָה וְהַתּוֹ הַקְּשׁוּ עָלָיו וְאֶפִּי' אִם בְּדִיעֵבַד אָפוּ פֶּת עִם צְלִי אָסוּר לְאַוּכְלוּ בְּכוּתַח מִשׁוּם דְּאֶפְשֵׁר לְמִיכְלָה בְּלֹא כּוּתַח וְהוּי בְּלַכְתַּחֲזִילָה, וְרַבָּב"ן כַּתֵּב וְהוּי כְּהִנֵּי נִקְיֵי הַדַּעַת שְׁבַמְגַעְנִץ לְעִשׂוֹת פִּיטוּי לְפֻשְׁטִידָא בְּאוּפִין אוֹתוֹ עִם פֶּת וְכֵן לְפֻלְאֵדִין אֲבָל בְּלֹא פִיטוּי הָוָה כְּפֶת חֲמָה וְחֲבִית פְּתוּחָה דָּאִם יֵשׁ כּוּפִין שְׁפוּפְרָת שֶׁל בֵּיצָה ע"פ הַנֶּקֶב שְׁלֹא יִצָּא רִיחָה ע"כ, וְהָכִי מְסַקֶּנֶת הָאֶלְפֵס וְרִש"י כְּלוּי וְאַף לֹא אָסוּר אֲלֵא בְּשַׁר שְׁחוּטָה וְנְבִילָה

מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ע"כ, והא לה פסק אבי"ה בספרו ונראה שאם נמלחו איסור והיתר יחד כגון חלב ובשר צריך קליפה במקום שידע שנגע בחלב וצריך להעמיק יותר משאם מלח בשר נבילה פחוישה ושחוטה יחד שהחלב נבלע טפי והכל לפי אומד הדעת כמה ראוי לבלוע קולף ולא אמרינו כל החתיכה אסורה דמלות פרוחת דצלי זה אינו דהא פריד בגמ' מגדי שצלאו בחלבו קולף ואוכל כו' ומשני שהוא פחוש הנה וא"כ קולף ואוכל עד שמגיע לחלבו פי' שנוכל לשער עד היכן מפעפע החלב לפי מיעוטו וכן במליחה כדי קליפה ואפילו חלב הרבה במליחה הרי הוא כמעט בצליה דאינו מפעפע פולי האי דמליחה אינם שונים בכל מקום דלצליה יש ריחא ומליחא אין ריחא ונופר לעינים דלצליה מפעפע יותר ממליחה וכתב הרמב"ן דהלב האסור בצליה אסור נמי במליחה אם אין שם לבטלו וכן ציר של נבלה אסור אם אין ס' לבטלו וכל מה שכתב ראב"ה קיבל מאביו רבינו בינו יואל הלוי ומור"ם עוד כ' ר"י ור"מ דכל היכא דיש לתלות בצלי דמפעפע מעבר לעבר כגון שיש חלב הרבה אסור כולו אפילו יש שם ס' דלא ידעינו לאיזה צד עבר החלב ולא מהני ביטול ס' כ"א גבי בישול דהמים מוליכין הטעם בכולו אבל גבי צליה אם פחוש הוא אינו אסור אלא כדי קליפה וכן במליחה ומיהו ר"י הלכן פי' דמלות נמי בס' וכן ראיתי מעשים הרבה פעמים וכן ראיתי מרבתי שהיו מבטלין בס' וכן כתב במדרכי פכ"ה בשם ר"י הלכן ושאר רבותי ובשם א"ז כתב הלכה למעשה דמליחה נמי בששים: שער י"ז קי"ל דמין במינו בדבר יבש בחתיכה שאינה ראויה להתפכד בטל ברום ומב"מ בדבר לח כגון יין ביין או חלב בחלב או טעם של איסור בהיתר ע"י בישול וכה"ג הכל אסור עד ס' ואפילו איסור דרבנן ליתא בכל הני אלא בטילה לגמרי ומותרין לכתחילה לאחר שיתבטלו, ויין ביין היינו סתם יין דאין יין נסוף אוסר במשהו אלא אותו שנתעסק לפני ע"ז.

קי"ל פרכא דביתר שמה אולינו דשאור ועיסה ב' מינין הן ואיל ושור ועז ג' מינין הן ואע"פ שפולו בשר וכן מיני דגים ועופות שחלוקין בשמן בין טהורין ובין טמאים בטהורים שני מינין הן אבל בצים של עוף זה בשל עוף אחר הוי מיןבמינו וחלב ובשר ב' מינין הן ושמן חלב ושל בין הדקין מקרי חלב וחלב פרוח ורחל מין אחד הוא ושמן של צלעות וחוזה ואליה ושמן הירף ושמן הוא ומקרי בשר ולא חלב כבש ואיל ורחל מין אחד הוא ושמן הדקין של עופות ושל דגים ב' מינין הן ע"כ א"ז בסוף עבודה זרה [הגהה, לפום רהיטא משמע בא"ז דמבשא"מ בדבר יבש בטל ברום ויש לדחות] אבל מין בשא"מ בדבר לח צריך ס' היינו טעמא דמין במינו דאפילו אם נמלח ונתערב או נתבטלו ויהיב איסור טעמא בהיתר אי הוי היתרא רובא מדאורייתא חד בתרי בטיל והלכך לא גזרו רבנן ביבש אבל מין בשא"מ דמה"ת בעינן ס' אם נמלח ונתערב איסור בהיתר גזרו רבנן ביבש דבעינן ס'.

ובי"ד בס' ק"י כתב דלכאורה נראה דכל דבר יבש בין מב"מ בין מין בשא"מ בטל ברום אבל כתב ג"כ שבעל התרומה כתב דדוקא במינו ברום ולא בשאינו מינו ע"כ, וי"א דדוקא לשני בני אדם מותר דבר יבש שנתבטל אבל לאדם אחד לא משום דנדאי קאכיל איסורא מיהו ר"ת מתיר אפילו לאדם אחד ומ"מ דוקא בבשלים בשתי קדירות אבל בקדירה אחת לא דממ"נ טעם האיסור נפלט בה ונהיינו דוקא דבר לח דלא בטל ברום, מיהו רבי' משה מתיר לבשלים אפילו בקדירה אחת דהואיל ונתבטל גם האיסור נעשה

הקִימָה, וְכִמּוֹ זֶה כָּתוּב הָרָא"ש פּג"ה אֲבָל דְּבַר שְׂאִינוּ בְּרִיָּה וְלֹא חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהִתְכַּפֵּד בְּטֵל בְּרוּב וְאַפִּילוּ אִיסוּר דְּרַבָּנָן לִית בֵּינָה, וְנִרְאֶה דְּמִוֹתֵר לְאַוְכְּלָה כְּאַחַד דְּגוּזַה"כ הוּא דְּכַתִּיב אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת הַלְפָּה חַד בְּתַרֵּי בְּטֵל וְנִהְפָּה הָאִיסוּר לְהִיּוֹת הַקִּימָה גְּמוּר וּמִוֹתֵר לְאַוְכְּלוֹ פְּלוּוֹ כְּאַחַת וּמִדְּרַבָּנָן הִתְמִירוּ בַּמּב"מ הֵיכָא שְׁנַתְּבִישַׁל יַחַד קוֹדֵם שְׁנוּדַע תַּעֲרֻבְתּוֹ וְלֹא נִקְרָא עָלָיו עֲדִינָן שֵׁם הַקִּימָה לְהַצְרִיכוֹ ס' אַע"ג דְּלֹא יִהִיב טַעְמָא גְּזִירָה אִטּוּ שְׂאִינוּ מִינּוּ אֲבָל מַב"מ בְּדָבָר יָבֵשׁ וְנוּדַע תַּעֲרֻבְתּוֹ וְנַעֲשֶׂה הַקִּימָה גְּמוּר וְאַע"פ מִדְּרַבָּנָן לֹא אֲצַרְכִּי כִּינּוּן דְּאַף אִם נִתְבַּטַּל לֹא יִהִיב טַעְמָא, וְעוֹד כָּתוּב הַלְפָּה נִרְאֶה דְּאִם בִּישַׁל שְׁלִישְׁתָּן יַחַד אוֹ אִם בִּישַׁלוּ עִם הַחֲתִיכוֹת מִוֹתְרוֹת הַכֹּל מִוֹתֵר דְּאַחַר שְׁנוּדַע תַּעֲרֻבְתּוֹ וְיִתְבַּטַּל בְּרוּב וְנִהְפָּה הָאִיסוּר לְהִיּוֹת פְּלוּוֹ הַקִּימָה וְיִכּוֹל לְאַוְכְּלוֹ פְּלוּוֹ בְּבַת אַחַת שׁוּב לֹא יִתְכַּן לֹמֵר עַל פְּלִטַת שְׁתַּאֲסֵר ע"כ.

וּבַסְמ"ג מְצֻנָת ב"ב כָּתוּב דִּישׁ לְהַחְמִיר שְׁלֹא לְאַכּוֹל אָדָם אַחַד. כָּתוּב בַּא"ז בַּמַּס' ע"ז דְּבַר יָבֵשׁ חַד בְּתַרֵּי בְּטֵל וּמִוֹתֵר בְּאַכִּילָה אִף מִדְּרַבָּנָן וְדוּקָא בַּמּב"מ שְׂאִינוּ מִפִּיר בְּחֲתִיכַת הָאִיסוּר שְׂאִם מִפִּירוֹ יִנְרַקְנוּ וְאִם הוּא דְּבַר יָבֵשׁ וְלֹא אִיסוּר אֲלֵא מִדְּרַבָּנָן בְּנוּ אִם נִתְעַרְבּ אִפִּילוּ חַד בְּחַד מִוֹתֵר בְּאַכִּילָה לְשִׁנֵּי בְּנֵי אָדָם ע"כ.

וְיֵשׁ נוֹהֲגִין שְׁהָאִיסוּר בְּטֵל בְּרוּב לְהַשְׁלִיף אַחַד וְהַשְׁאָר מִוֹתֵר וְזֶה אִין צְרִיכִין וְדוּקָא גְּבִי תְרוּמָה צְרִיף לְהַרִים אַחַד מִפְּנֵי גְזֵל הַשְּׂבֵט אֲבָל בְּשַׁאָר אִיסוּרָא דְּלֹא שְׁיִיכִי הָא לֹא צְרִיף לֹא בְּדָבָר לַח וְלֹא בְּדָבָר יָבֵשׁ שְׁנַתְּבִישַׁל, וּבַא"ז מַס' ע"ז כָּתוּב דְּנִבְיִלָה א"צ לְהַשְׁלִיף אַחַת אֲבָל בְּאִיסוּר הַנְּאָה צְרִיף לְהַשְׁלִיף אַחַת כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִיתְהוּי אִיסוּר הַנְּאָה וְאִם הַנְּבִילָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַחַר יִפְרַע לוֹ אֵת שְׁלוֹ.

כָּתוּב הָרָא"ש פּג"ה יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ שְׁנַתְּבִישַׁל חַד בְּתַרֵּי וְכֵן לַח בְּלַח חַד בַּס' וְנִתְרַבָּה עָלָיו אִיסוּר חוּזֵר וְנִיעוֹר עָלָיו אִיסוּר הָרְאוּשׁוֹן וְכַתּוּב הַטַּעַם אַע"ג דְּנִתְבַּטַּל וְנַעֲשֶׂה הַקִּימָה גְּמוּר כְּלוֹאֲעַפ"כ אִם מִפִּירוֹ הָאִיסוּר אַח"כ פ' יְסִירָנָה וְכִשְׁיִתְרַבָּה עָלָיו מְצָא מִין אֵת מִינּוּ וְנִיעוֹר וְהוּ"ל כְּאֵלוֹ הַקּוֹר הָאִיסוּר וְכֵן כָּל שַׁאָר אִיסוּרִין שְׁבַתְּוֵרָה שְׁלֹא הִיָּה בְּהַקִּימָה לְבַטְלָה וְנִתְרַבָּה הַקִּימָה בְּשׁוּגַג חוּזֵר הַקִּימָה רְאוּשׁוֹן וְנִיעוֹר.

כ' הַמְרַדְכֵי וְז"ל מִכָּאן פְּסָקוּ פּוֹסְקִין דְּאִם חֲתִיכַת אִיסוּר נִפְלָה בַּס' דְּהַקִּימָה וְלֹא בָּא לְהַעֲלוֹתָם עַד שְׁנִפְלָה אַחֲרַת הָרִי זוֹ אִיסוּר' אִם אִין בְּהַקִּימָה לְבַטַּל אֵת שְׁתִּיחָן אֲבָל אִם הַפִּיר בָּהּ וְיַדַע שְׂיֵשׁ בְּהַקִּימָה לְבַטְלָה אִפִּי אִי נִפְלָה אַחֲרַת אִין צְרִיף כְּדִי בִּישׁוּל שְׁתִּיחָן.

וְכַתּוּב בַּא"ז בַּמַּס' ע"ז דְּרַבִּינוּ יוֹאֵל הַתִּיר ג"כ הֵיכָא דִּידַע בָּהּ דְּנִפְל הָרְאוּשׁוֹנָה אֲבָל אִי לֹא יַדַע אִיסוּר וְרַבִּי"ה אָסֵר אִפִּילוּ יַדַע בָּהּ, וְא"ז הַגְּדוֹל הַכְּרִיעַ כַּר' יוֹאֵל ע"כ. כָּתוּב הַרְמַב"ם פַּט"ו דְּמִאֲכָלוֹת אִיסוּרוֹת אִיסוּר לְבַטַּל אִיסוּרִין שְׁל תוֹרָה לְכַתְּחִילָה וְאִם בְּטֵלֵם הָרִי זֶה מִוֹתֵר וְאַעַפ"כ קִנְסוּהוּ חֲכָמִים וְאַסְרוּהוּ וְנ"ל שְׁכִינּוֹן שֶׁהוּא קִנְס חֲכָמִים אִין אוֹמְרִים עַל תַּעֲרוּבוֹת זֹאת אֲלֵא עַל זֶה הָעוֹבֵר שְׁבִישַׁל הָאִיסוּר אֲבָל לְאַחֲרִים הַכֹּל מִוֹתֵר אֲבָל בְּאִיסוּר שְׁל דְּבִרְיָהֶם כְּגוֹן בְּשֵׁר עוֹף בְּחֻלְב מְבַטְלִין הָאִיסוּר לְכַתְּחִילָה ע"כ, וְכ' שֵׁם בְּהַגְהָה דַּר' שְׁמֻחָה הוֹרָה עַל מִי חָלַב שְׁנִפְלוּ לְתוֹף תַּבְּשִׁיל שְׁל בְּשֵׁר וְצִינָה לְהוֹסִיף מִמֵּם כְּדִי שְׁיִתְבַּטְלוּ מִי חָלַב בַּס' דְּמִי חָלַב דְּרַבָּנָן, וְצ"ע בְּתוֹס' דַּפ' כָּל שְׁעָה דַּפ' ר"י גְּבִי קְדִירוֹת בְּפִסַּח דְּהָא דְּמְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְּחִילָה הִינּוּ בְּיָבֵשׁ שְׂאִין לוֹ שְׁוֹרֵשׁ מִן הַתוֹרָה כְּגוֹן מוֹקְצָה וְכֵן כָּתוּב רַבִּי"ה ע"כ, וְהָרָא"ש פ"ק דְּבִיצָה כָּתוּב דְּלֹא מְבַטְלִין אִיסוּר דְּרַבָּנָן לְכַתְּחִילָה אֲלֵא הֵיכָא

דמיקלי קלי איסורא פגון עצי מוקצה שמרבה עליה עצים מוכנים ומדליקן אכל בענין אחר לא וכן כ' במרדכי בפ"ג דביצה בשם רשב"א: שער י"ח וק"ל דחתיכה הראויה להתפבד לפני האורחים אינה בטילה ואפילו באלה ומעשה בא לפני ר"ת בתרגולת שלא נטלה נוצתה שנתערבה בב' שחוטות והתיר ר"ת דהואיל ולא נטלה נוצתה אינה ראויה להתפבד לפני האורחין כמו שהיא אכל חתיכת נבילה שלא נמלחה בכשירות אע"פ שאינה ראויה להתפבד כמו שהיא אינה בטילה דמליחה לא הוי מחוסר מעשה אכל נטילת נוצה הוי מחוסר מעשה.

ומיהו דאיתי פמה גדולים עושים שגם בנבילה אומרים שהיא בטילה, ורגלים של נבילה שלא ניטלו טלפים ונתערבו בכשרות אינן ראוין להתפבד ובטלין ברוב ואותן האוסרין בנבילה אוסרין גם ברגלים שראוין להתפבד, וג"כ י"א שיש לאסור ברגלים משום דהנה דבר שבמנין שדורך העולם למפור ב' או ג' רגלים ואנו נוהגין דמתבטלין.

ונ"ל סמ"ק במצות ב"ב הורה ריצב"א על רגלים של ספק טריפה שנתערבו עם רגלים אחרים של היתר שאינם בטלין ברוב והיא גופא קשיא דהא אפילו נדאי טריפה הי' להם להתבטל לפי מה דמסקינן דהלכה כר' יוחנן דאמר אותו שדרכו למנות שנינו ושמא משום חשש פבוד נגעו בו דמסתמא רגל של בהמה גסה עשויה להתפבד ושל דקה נמי אפילו את"ל דאינו עשויה להתפבד מ"מ לא פלוג רבנן ואם לא ניטלו טלפיהן צ"ע, כתב הרא"ש פג"ה די"א דחתיכה חיה לא חשיבה ראויה להתפבד ודברי הפל הוא זה.

וגם י"א דכבש שלם ואונזא שלמה לא חשיבה ראויה להתפבד ודברי הפל הוא, וי"א דתרגולת בנוצתה לא חשיבה ראויה להתפבד וליתא אלא כל ענין ודבר שיכול לתקן בענין שיהא ראויה לתת לפני האורח נכבד בין ע"י חתיכה בין ע"י בישול או הסרת הנוצה חשיבה שיהא ראויה להתפבד וכל פיוצא בזה ע"כ, ובסמ"ק במצות ב"ב דחתיכה חיה אינה בטילה דחשיבה שפיר ראויה להתפבד בלא בישול אכל בלא הסרת הנוצה לא חשיבה ראויה להתפבד, וכ' עוד בסמ"ק ונ"ל אמרינן בגדרים בני מעיים דאכלינהו לאו בר אינש א"כ אינו ראוי להתפבד, ומכאן הורה ריצב"א על קורקבן של תרגול טריפה שנתערבה ערבה עם קורקבן טהורה שהוא בסל ברוב ונראה דה"ה לענין טברייש בלע"ז ושאר בני מעיים ע"כ, וכ' בא"ז פא"ט מעשה בא לפני ר' בתרגולת טריפה שניקב קורקבן שלה שנתערבה בכשירות ודימו שומן בקורקבן במקום חיבור הקורקבנות ואינדימי לגמרי והכשיר ר' אחרות ע"י כף, וכף כל דבר שהוא ברירה לא בטילה בהיתר אם מפירם יסירם והרוטב בנותן טעם דאפילו אחר שהסיר האיסור צריף ס' לבטל במיחוי של איסור וכן בדבר שהוא בטל ברוב פגון חתיכה שאינה ראויה להתפבד ושאינה ברירה צריף ס' לבטל של מיחוי שאינה בטלה ברוב אלא דבר שהוא בעין ואינו נבלע בהיתר ואם אינו מפיר הברירה אינה בטילה דבריה לא בטל אפילו באלה, ובא"ז מס' ע"ז כתב דבריה בטילה בתתק"ס פמוה ובהיא ראיה מירושלמי, והרא"ש פג"ה כתב ג"כ ההיא פוסקא והראיה ומסיק עלה דלא נהירא ופי' הירושלמי בענין אחר, ועוף טהור נקרא ברירה אף במתה ודקאמר ריסק ט' נמלים ואחד חי ר"ל שלם אכל עוף טהור שנתנבלה אפילו כולו שלם לא מיקרי ברירה כף פסק ר"י.

וכ' הָרָא"ש פג"ה הטעם בַּשֵּׁם ר"י דְּכָל דְּבַר שְׂאָם תַּחֲלוֹק וְלֹא תִּהְיֶה שְׂמוֹ עָלָיו קְרוּי בְּרִיָּה וְעוֹף טָמֵא אִם יִחַלַּק נִקְרָא נְבִילָה כְּמוֹ נְבִילָה שְׁלִימָה דְּנְבִילָה לֹאֹ שֵׁם הַעֲצָם הוּא אֶלֶּא שֵׁם הַתּוֹאֵר וְדוֹקָא שְׁהַבְרִיָּה שְׁלִימָה אֶבֶל חֲתוּכוֹת מִקְצָתָן אִפִּי' פּוֹלֵן יֵשׁ עִם הַהִיתָר בְּטֵל בִּס', וי"מ דָּאָם רֹבַח שְׁהַרְג טָמֵא שְׁלָם חֲשׂוֹב בְּרִיָּה וְכֵן מִשְׁמַע גַּבִּי נִמְלָה דְּחֲשׂוֹב רֹבַח כְּכֹלֹ וְלֹא בְּטֵיל בִּס' וַיֵּשׁ דּוֹחִין דְּהֵיִיא לְעֵנִין טַנְמָאָה אֶבֶל לֹא לְאִסּוּר אֶכִּילָה.

וְכַתֵּב הָרָא"ש פג"ה וְהוֹכִיחַ מִפּי הַתַּעֲרוּבוֹת דָּאָם נִפְרָשׁוּ מִקְצָתָן לֹא תִּלְיִן דְּהִיאִסּוּר נִפְרָשׁ וְלִבְטֵיל נִאֲפִי' אִם רֹבּוּ נִפְרָשׁוּ לֹא אֲמַרִינּוּ אִסּוּר בְּרֹבָא אִיתָא [הַגָּהָה, וְהַטַּעַם נִרְאָה דִּאֲע"ג דְּבַכָּל דְּנִקְטָא תִּלְיִן בְּרֹבַח הָכָא אִיכָא לְמִימַר דְּכָל שְׁנִשְׁתַּנְּה מִבְּרִיתוֹ מְרֹבַח נִשְׁתַּנְּה וְא"כ הִיאִסּוּר וְהַשְׁלָמִים אִסּוּרִים אֶפִּילוּ הֵן מוֹעֲטִין וְכֵן כָּל דְּבַר שְׁבִמְנִין שְׁרִגִּילִין לְמִפְנֵי בְּמִנְיָן כְּגוֹן בִּיצָה שֶׁל טְרִיפָה וְשֶׁל נְבִילָה אוֹ פִּירוֹת גִּסּוֹת שֶׁל עֲרֵלָה אֶפִּילוּ בְּאַלְף לֹא בְּטֵיל.

כָּתֵב הָרָא"ש פג"ה דְּגִיד הַנְּשָׂה דְּחֲשָׁבִין בֵּינָן בְּרִיָּה אִף חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד שְׁנִתְּבַשְׁלוּ עִם הַהִיתָר אֲע"ג דְּקו"ל דָּאָם אִינוּ מִפִּירוֹ אֶפִּילוּ בְּאַלְף לֹא בְּטֵיל מ"מ הָרוֹטֵב מוֹתָר אִם יֵשׁ שֵׁם ס' דְּהָרוֹטֵב תְּלוּי בְּנִתְיַב טַעַם וּבִיּוֹתָר מ"מ לֹא יִהְיֶה טַעַמָּא ע"כ, וְהֵא דְּחֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד אוֹ בְּרִיָּה אוֹ דְּבַר אַחַר שְׁבִמְנִין לֹא בְּטֵיל הֵינּוּ דְּוִקָא כְּשֶׁהֵן אִסּוּרִין מִחֲמַת עֲצָמָן הֵן כְּלוֹמַר שְׁהֵן שְׁוֹרֵשׁ שֶׁל אִסּוּר אֶבֶל אִם אֵינָה אִסּוּרָה אֶלֶּא מִחֲמַת שְׁבִלְעוּ אִסּוּר בְּטֵילָה אֲע"פ שְׁבִלְעוּ אִסּוּר כ"כ שְׁנִאֲסְרוּ וְלֹא הִיָּה בְּהִיתָר לְבַטֵּל הִיאִסּוּר מ"מ בְּטֵילִין פִּינּוּן שְׂאִינּוּ אִסּוּרִין מִחֲמַת עֲצָמָן, אֶבֶל בְּשׂוֹר שֶׁהוּא בְּלוּעַ מִחֵלֵב וְהִיא חֲתִיכָה הָרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד אֵינָה בְּטֵילָה, וְהֵינּוּ טַעַמָּא דְּכָאֵן דְּכָל חַד בְּאַנְפִּי נִפְשָׂא שְׂרִי וְכִשְׁנִתְּעַרְבוּ גְזִירַת הַכְּתוּב הוּא דְּלִיתְסְרִי חֲשׂוֹב מִמֶּשׁ שְׁוֹרֵשׁ הִיאִסּוּר וְדָמִי לְחֲתִיכַת נְבִילָה הָרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד דְּלֹא בְּטֵילָה, וְהִכִּי תַנּוּ אֵלּוּ אִסּוּרִין וְאִסּוּרִין בְּכ"ש חֲבִית שֶׁל י"ג וּבְשׂוֹר בְּחֵלֵב פִּי' חֲתִיכוֹת בְּשׂוֹר בְּחֵלֵב הָרְאוּיָן לְהַתְּכַבֵּד שְׁנִתְּעַרְבוּ, וְדָבַר שְׁבִמְנִין אוֹ כַּה"ג דְּבְּאַלְף לֹא בְּטֵיל שְׁנִתְּעַרְב עַרְב בְּהִיתָר וְשׂוֹב פִּירֵשׁ א' מִן הַתַּעֲרוּבוֹת אוֹתוֹ שְׁפִירֵשׁ אִסּוּר וְלֹא אֲמַרִינּוּ כָּל דְּפִירֵשׁ מְרֹבָא פִּירֵשׁ גְזִירָה שְׂמָא יִקַּח אַחַד מִן הַקְּבוּעַ כְּדִאֲמַרִינּוּ הֵתָם וּל"ד לט' חֲנוּיּוֹת דְּאֲמַרִינּוּ וְהַנְּמָצָא הֵלֵךְ אַחַר הָרוֹב וְכָל דְּפִירֵשׁ מְרֹבָא קָא פִּירֵשׁ דְּשִׂאנִי הֵתָם דְּהִיאִסּוּר יְדוּעַ וְנִיכָר הַקְּבִיעוּת וְלִיכָא לְמִיחֵשׁ שְׂמָא יִקַּח מִן הִיאִסּוּר דִּאֲחִזּוּקִי אֵינְשִׁי בְּרִשְׁעֵי לֹא מִחֲזִקִּין וּבִלְאוּ הִכִּי יְכוּל לִיקַח נְבִילָה מִן הַשּׁוֹק אִם יִרְצָה אֶבֶל בְּדָבַר הַמְּעוֹרָב בְּאִסּוּר וּבְהִיתָר יַחַד דְּמַה"ת חַד בְּתַרִּי בְּטֵיל אִף מְדַרְבְּנָן אִסּוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא דְּבַר שְׁבִמְנִין אוֹ בְּרִיָּה אוֹ כַּה"ג פִּי שְׂרִית לִיה פִּי פִּירֵשׁ לִיה אֲתִי לִיקַח בְּמִקּוּם שֶׁהוּא יַחַד כִּפְר"י.

אִף ר"ת הִיָּה מִתִּיר אִם בָּא זָאב וְדָרִיס ב' אוֹ ג' בְּהַמּוֹת וְנִתְּעַרְבוּ אוֹתָן בְּהַמּוֹת עִם בְּהַמּוֹת אַחֲרוֹת וְשׂוֹב פִּירֵשׁ אַחַת מִטַּעַם דְּכָל דְּפִירֵשׁ מְרֹבָא קָא פִּירֵשׁ וְלֹא חִיִּישִׁין שְׂמָא יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ כְּדִאֲתָא הֵתָם חוּמְרָא דְּקְדוּשִׁים שְׂאִנִּי.

וְנ"ל י"ד בִּסִּי' ק"י בְּעֲלֵי חַיִּים וְשְׂאָר דְּבָרִים חֲשׂוֹבִים שְׁנִתְּעַרְבוּ בְּהִיתָר שְׂאִינּוּ בְּטֵילִים אֶפִּילוּ בְּאַלְף וְאֶפִּילוּ פִּירֵשׁוּ אַחַד מֵהֶם מִן הָרוֹב אִסּוּר דְּחִיִּישִׁין שְׂמָא יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ. וְכַתֵּב הָרָשִׁב"א דְּוִקָא שְׁהַפִּירֵשׁוּ בְּמִתְּכַוֵּן אֶבֶל מִמִּילָא לֹא.

וְא"א ז"ל כָּתֵב אֶפִּילוּ מִמִּילָא נְמִי פִּירֵשׁ נְמִי אִסּוּר וּמִיָּהוּ דְּוִקָא כְּשֶׁפִּירֵשׁ אַחַר שְׂוִידוּעַ הַתַּעֲרוּבוֹת אֶבֶל אִם פִּירֵשׁ קוֹדֵם שְׂוִידוּעַ הַתַּעֲרוּבוֹת מוֹתָר דְּבָהָא לֹא שְׂוִידוּעַ לְמִיגְזוֹר דְּהֵא אִפִּתִּי כּוֹלֵן בְּחֻזְקַת הִיתָר הֵן וְאֶפִּילוּ אִם פִּירֵשׁ בְּפִנְיָנוּ מוֹתָר פִּינּוּן שְׂעֻדִין לֹא נוֹלַד הַסְּפָקָה.

בעלי חיים או ברירה וכה"ג ונתערבו ונאכל א' מהן או נפל לים בענין שנאבד מן העולם בשוגג מותר כל האחרים שאנו תולין לאמר האיסור הלה לו.

ופר"י דוקא שנפל מעצמו אבל אם הפילו אפילו בשוגג אסור דקנסו שוגג אטו מזיד. וכתב א"א ז"ל שאם הפילו קודם שנודע התערובות שרי דלא שייך למיגור פאן שעדיין לא נודע התערובות, ודוקא נאבד מן העולם אבל פירש בעלמא לא ע"כ.

ובסיגנון זה כתב בא"ז פג"ה. וכתב עוד בי"ד סק"י דהא דשרינן היכא דנאבד מן העולם היינו דוקא לאכול הנשארים שמים שמים יחד דממ"נ איכא חדא להיתרא אבל לאוכלם אחד אחד או שאוכל כולם אדם א' אסור ע"כ, ועוד פר"י דאין להתיר מטעם ס"ס דנימא בשן דרס ואין דריסה אלא בינד ואפילו אם דרס בינד ושם אינו זאת דכל דבר שספיקו הראשון דאורייתא והוא דבר שבמנין או ברירה או חתיכה הראויה להתפבד ונתערבו באחרים אסור ואפילו באילוף לא בטיל כאלו נתערב נדאי של איסור שהרי קודם שנתערב נמי הוי הספיקות דאורייתא אסור וחייב עליה אשם תלוי אם שייך בה פרת בנדאי איסור, וכו' מפרש מהר"י ממש"כ ר"י הדין ונאם נתערב באילוף כולו אסורות שכ' דלא קאי אספק ביצה טריפה דהא ה"ל ס"ס.

ור"י מפרש כיון דשייך בספיקא אשם תלוי כדלעיל קאי עליה שפיר והוי בנדאי אבל אם האסורות בנדאי כבר נתערבו בשמים אחרים דהשתא מותרין כולן מה"ת מטעם רוב אלא מדרבנן הוא דאסור משום דהוי דבר שבמנין אם שוב נפל אחד מן התערובות ברוב הכל מותר מטעם ס"ס שהכל בגוף אחד בלא תערובות נמי מותר ע"כ, ובסמ"ק במצות ובסה"ת בס' ע"ז וכו' שלא מתיר כשהספק הוא מה"ת וכו' מטעם ס"ס וכו' כ' דיש מפרשים דהא דספק טרפה מדברים החשובים שנתערב דאסור אפילו באילוף היינו טעמא משום דטעם דס"ס בעלמא דשרינן היינו משום דאיכא למיתלי ברוב ובדברים החשובים לא מהני טעמא דרובן דהא אפילו באילוף לא בטליו והאי טעמא ליתא דמעשר שני יוכיח דאינו בטל ברוב ואפ"ה תלינן ברוב: שער י"ט דין תולעים לפרי אם נמצא תולעת בתוך הפרי בעוד שהי' הפרי מחובר באילן אז התולע אסור משום השרץ השורץ על הארץ כשמואל דאמר קישות שהתליע באיביה אסור אף אם גדל התולע אחר שנתלש הפרי מותר התולע אם לא יצא לחוץ לפירי לעולם אבל אם יצא חוץ לפירי אפילו ע"ג הפרי אסור, ור"ת וריב"א ותשובת רש"י פסקו דלית הלכתא כשמואל אלא סומכין אדיקא נמי דאיסור התולע דוקא באילן עצמו ולא בפירות או בקיטני' ובלבד שלא יהא הפרי או הקיטני' ניקב לחוץ שאז יש לחוש שמה יצא לאויר העולם והנה ליה שהע"ה ואסור ונהגו העולם כפר"י שגם בה"ג ובשאלות דרב אחאי פסקו כשמואל וכן פסק רב אלפסי והמרדכי וראב"ה כתבו דאף לר"ת וריב"א ורש"י אם נמצא התולע בתוך השומר שהוא קליפה ארוכה החיצונה הנופלת ע"י דישה אסור התולע כיון שסופה להקשות הוי כמו אילן ואותן התולעים הנמצאים בשומרי קליפה קיטני' ופולין כשהן לחין אסורין כי רגילין לין לבוא בעודן במחובר בארץ אמנם קיטניות ופולין שנמצא בה תולע כשהן בלא קליפה ושרביטין בזמן שהן יבשין ולאחר בישולן נמצא בהן בקערה זיזין כמו זבובים קטנים ותולעים מותרין דאותן תולעים אינן גדולים עד למחר שנתלשו ואין לחוש שמה יצאו בעודן חיים וחרו דאם איתא דיצאו שוב אין חזרין בתוך הקיטניות

ע"כ לשון רבינו ברוך, וראב"ן כתב פירות שהתליעו בין בתלוש בין במחנך וכן בעדשים וכן בפולין אסור לאוכלן עם התולע פינו דאיבעי לן פירשו לאויר העולם מהו ועלתה בתיקו, א"כ כולהו אסירי דתיקו דאורייתא לחומרא ואית לן למימר פירשו וחרו, וכן כתב ראב"ן בשם אביו רבינו יואל הלוי בפירות הגדילים מהארץ דאיכא למיחש משום שהע"ה אהני הוא דאיבעי לן פירשו לאויר העולם מהו וגזרינו, וכתב בס' התרומה בס' ל"ד דיש מחמירין ונותנין פולין במיטרותחין לבשל כדי שימותו הזבובין מיד בתוך הפולין קודם שיפירשו לחוץ בתוך המים צוננים פן יצאו לתוך המים חיים ונאסרו שם ומתו מחמת רתיחת המים ואוכלן בקצרה ע"כ, וכ' התוס' וכן הרא"ש פא"ט דגם לשמואל אין לאסור התולעים שנמצאו בפולין ובחמיצין תחת הקליפה והקליפה משמרת מבחוץ וכשמיסרין הקליפה מוצאין היבחושין תחתיהם לפי שמונחים במקום צר ולא קרינו ביה שהע"ה כל זמן שלא ריחש על הארץ וכן פרש"י גבי קישות שהתלע באיביה פינו דמהלכת התולע בתוך הקישות באיביה המחנך לקרקע הנה כמהלכת בקרקע אבל אמתן שבשרבטין או בפירות אסורין לפי שרוחשין בתוכו ע"כ.

וכעין זה כתב בהגהה במימוני בפ"ב דמאכלות אסורות. תולע שבקלח שפירקות ודחוקים מבפנים שאין חלל במקומו שיוכל לרחוש ולילך כאשר הם שם אין בהם משום שהע"ה, וכן פרש"י וכן הוריתי על הני מבשלי קליות חטים ואומרים שמצויים בהן תולעים בין קליפה לחטין והתיתי מטעם זה לשון מורי ורבי מאיר ז"ל ע"כ.

כתב הרמב"ם פ"ב דמאכלות אסורות כל מיני פירות שדרךן להתלע כשהן מחנכין לא יאכל עד שיבדוק בדוק הפרי מתוכן שפא יש בו תולע ואם בשלו הרבה פירות יחד ונמצא תולע באחד מהן הרי הפסק הכי לר"י אפי' לא ניקב לחוץ דקיי"ל כש כשמואל ולר"ת דוקא בניקב לחוץ ואם הפרי שבו התולע כ"כ גדול שיש בו ס' לבטל טעם התולע זורק התולע עם מעט קליפת הפרי סביב התולע ואוכל השאר וכ"ש שאר פירות שנתבשל עמו ואם הפרי קטן או קיטניות שאין בו ס' לבטל טעם [הגהה קבלתי דתפוחים הנמצאים במערה בתחילת הקיץ שקו' אנגריש אפעל אין לומר בהן דנדאי יש בו ס' מן התולע שבו וצ"ע בשאר פירות הקטניות דנראה לעינים דאין בהם ס' נגד התולע אף שמעתי שגדול אחד נותן טעם לדבר איפשר ליה שנ"ט בתולע הוא מועט דרוב גופו סרוח מעיקרו הוא דו"ק].

נעשה כל הפרי חתיכה דאיסורא וצריך ס' במים ובשאר פירות לבטל אותו פרי או קיטניות. וכתב הרא"ש בתשובתו שמהר"מ שיער שאין לה שום פרי שלא יהא בו ס' נגד התולע שבו.

מסקינן תולעים שנמצאו בכבד או בחתיכת בשר אסורין ובחתיכת דג מותרין דבבהמה אסירי משום אבר מן החי דלא הותרו בשחיטה אבל דגים דבאסיפה בעלמא שרי מותרין ומיהו מסיק שם דאף בדגים אסירי, והלכתא בקוקיני אסירי, ופר"ת תולעים שבדגים דעילי באנסיי כי גינים ומעלמא אתו והלכך קי"ל דכולהו אסורין בין תולעים הנמצאים בחתיכת בשר בין הנמצאים בחתיכת דגים וכ"ש בבני מעיים דאיכא למימר מעלמא אתי, והרא"ש פא"ט כתב תולעים הגדילים בדגים בין עור ובשר שרינו, ובא"ז כתב תולעין הנמצאין בחוטמים של דגים ובמעיהו אסורין ע"כ.

אבל אם לאחר שחיטה שנשחטה בהמה באו תולעין או שפאו בגבינה או בדגים מחמת סירחון אז אף התולעים עצמן מותרין אפילו דפירשה לגג התמרה אסור משום שהע"ה ה"מ כשפורש מחיים אבל כשתולעים מתים שנמצאו בקערה שנפלו מן הפשר כשהוא סרוח אין בכך פלוגתא ולא חיישינו שפירשו מתים לכוין דמסתמא אותן שהן חיים נפלו מן הפשר כשהודח הפשר וכתב הרא"ש פא"ט ראו היה לחוש כששם הפשר במים צוננים בקדירה אולי פירשו לדון הקדירה ולאו היינו ריביתיהו ונהגו להתיר ע"כ, ורבי' שב"ט מתיר בדגים אפילו פירשו לגג הדג וכן הפשר המותלע וכן בגבינה אפילו פירשו לגגו דהיינו ריביתיהו אבל ודאי אם פירשו לגמרי בפשר דגים וגבינה נאסרו, וכו' בא"ז פא"ט וראב"ה מתיר בדגים וגבינה ובבשר המותר אפילו פירשו לגמרי, ותולעים הגדילים במים שבבבלי או במים המכונסים על הארץ מותרין אפילו פירשו חיים לדופני הבור או הפלי מפנים מותרין דהיינו ריביתיהו אבל פירשו לדופני הפלי מבחוץ או חוץ לבור אסורין משום שהע"ה וכן מוכין שהן יבחושין קטנים הרגילים לגדל ביין ובשכר מותרין לשמות עם השכר והיין אבל אם סינן השכר והיין ואח"כ פרחו היבחושין למטה מהמשמרת או גיעור את היבחושין למטה אסורין וכן תולעים הגדילים בקמח מותרין ואם נשארו בנפה אסורין ונ"ל תשובת הר"ח א"ז שכ' מהר"י בר מרדכי בפסקיו שקמח שהתליע בכד אפילו פירשו התולעים לכותלי הכד וחררו לתוך הקמח ששמו מותרין כמו משקין שהתליעו ופירשו לדופני החבית, ואמר אני כי שגגה היא ואיסור גמור הוא ושמעתי שר' אבי"ה זצ"ל עשה פן מעשה בקמח שהתליע וציווה להשליכו בנהר דונאי ולא רצה להתיר ולמכרו לגוי שמא יאפה וימכרו לישראל ע"כ.

שער כ אם נתבשל דג טמא עם דגים טהורים או פרי או קיטניות ויש בו תולעים שנתבשלו עם אחרים של היתר, ריב"א הלוי פירש דפעמים אפילו יש שם ס' אסורין לפי כשעירה את הרוחחין עם הדגים הפרי או הקיטניות נשתייר האיסור בתוך הקדירה בסוף עם מעט היתר ומים נאסר כל מעט שעמו לכשנתערב אחרי כן אותו מעט עם השאר נאסר הכל לפי שלא היה שיעור לבטל אותו מיעוט שנשאר כפר ואסורין האסורין בנגיעתו אל המותרין בעודן רוחחין, וכן הדין בביצים שנתבשלו ואח"כ נמצא אפרוח או דם באחד מהן כולן אסורין אע"פ שיש שם ס' בשאר ביצים ובמים מטעם האי חששא שמא נשאר שם ס' ימתין לערות חוצה עד שתצטנן או תצטנן הקדירה עם מה שבתוכן במים צוננים ואז כולן מותרין ואם הוציא בכף כל ביצה וביצה לבדה הכף אסורה לפי שהביצה חמה עדיין עליה חוץ למים וכל אותה שהוציא אח"כ בכף כולן אסורות ואמנם ר' ברוך כ' בספר התרומה שמוותרים כולן פינן שיש רוב דגים חוץ למים והאסורים הנשארים בסוף הם מיעוט ובטלין הם בתוך אותן שהיו חוץ שהן הרוב ואי משום דנגעו אותן האסורין בכל אותן שבחוץ ואסורין גם אותן אינו פלוגתא דדבר שאין איסורן מחמת עצמן אלא שפלע איסור אינו אוסר דבר בנגיעתו לאחרת אע"פ ששניהם חמין אא"כ ישנו במים רוחחין האיסור וההיתר יחד שהמים מוליכין הטעם בשאר חתיכה.

והביא ס' התרומה בס' נ"א ראיה על זה דתנא טיפת חלב שנפלה על חתיכה פינן שנתנה טעם באותה חתיכה נעשיתנבילה ואוסרת כל החתיכות [שמעתי שמרי"ה תירץ בתשובה קערה שמלח בה פשר או שנאסר בשום איסור אמאי אסיר לאכול בה רותח נימא נמי דבר הבלוע אינו הולך מזל"ז בלא רוטב דדוקא גבי אוכלין אמרינן הכי משום דיש

לצמצם בעצמו ונאם פלט ודאי יפלוט טעם עצמו ולא טעם שפּלע אָבּל פּלי שאין לו טעם לעצמו מה יפלוט כ"א מת שפּלע פּינו דְדָרָה חם לפלוט, אָמָנָם בְּהִגָּה באשר"י פ' פל הפּשֵׁר מִשְׁמַע דְּלֹא מִחֻלְקִינָן הֵכִי דְקָאָמַר הֵתָם דְּרֵאבְּנִי"ה פּליג אִסְפָּר הִתְרוּמָה דְּסִבְרָא דְּאִין אִיסוּר הַבְּלוּע בְּחִתִּיקָה הוּלְהֵ לְחִתִּיקָה אַחֲרָת בְּלֹא רוּטָב וְרֵאבְּנִי"ה סִבְרָא דְּאִיסוּר הַבְּלוּע בְּקַעֲרָה פּוּלְט מִמִּ"נ בְּלֹא רוּטָב אֶלְמָא מְרָאִי קַעֲרָה לְחִתִּיקָה בְּעַנְיָן זֶה וְהֵכִי מוּכַח נְמִי לְקַמָּן בְּסוּף שַׁעַר כ"א מִשְׁתִּי קְדִירוֹת ע"ש בְּגִלְיוֹן] פּוּלְזָן מִפְּנֵי שֶׁהוּ מִינָהּ וּפְרִיָּהּ בְּגַמְ' אֶלְמָא לֹא גִיעוּר וְלֹא פִיָּסָה כָּל מְבֻלַע בְּלַע מְפֻלְט לֹא פֻלְט פִּי אוֹתָהּ חִתִּיקָה בְּלַעַה הִטְיָפָה וְלֹא פֻלְטָה אוֹתָהּ וְאִמָּי נֶאֱסְרוּ שְׁאָר חִתִּיכוֹת שְׁאֲצֻלָּה אֶלְמָא אִין בְּלִיעָה הוּלְכַת מִחִתִּיקָה לְחִתִּיקָה [הִגָּה].

צ"ע היטב דלעיל בשער י"ח מפקינו דבשור בחלב משנאסר חשיב שוורשו של איסור ודמי לחתיקה וכו' וא"כ אפילו בלא רוטב נמי ילה אחתיקה לחתיקה אם הם חמות ורותחות כמו נבילה ושחופטה ועי' בשערים וי"ל דנדאי כל זמן שבשור בחלב מעורבת יחד הוי כל חתיקה שוורשו של איסור כמו צמר ופשתים שאם חוט אחד של פשתן בטלית כל הטלית אסור להתכסות אפילו שלא במקום החוט ואם יחתנה חתיקה הן מטלית שאין בו החוט שרי פשיטא וה"נ קים להו לרבנן דאין דבר הבלוע בחתיקה הולף לחתיקה אחרת בלא רוטב וא"כ לא הלה רק טעם פשר לחוד בלא רוטב והוי פאלו גחמה חתיכת בשור בלא שום חלב מן החתיקה דשרי ובי"ד בס' ק"ה חשיב חתיקה שנאסר להיות כמו חתיכות נבילה לענן שתוליה האיסור לחתיקה אחרת בלא רוטב אכל מתוך הראיה דמייטי ס"ה בפנים מוכח בפשיטות דלא אמרי' הכי וכן איתא גמי במרדכי פ' כ"ה וצריף לחלק כדפרישית בהגהה] שאצלה אע"פ ששתייהן חמות ורותחות פשהו ביוכש ואי משום שהדג עצמו מתגלגל ונותן טעם באחרים בנגיעתו בלא מים אינו נוגע לרוב כ"א למיעוט דכיון דאין אנו מפירין אותו בטלית וטעם בריה לא שייך פאן כדפ"ל אף בביצים אינו כ"כ קל להתיר לפי שאין רגילין לבשל כ"כ הרבה יחד שיתבטלו האסורין הנשארים ברוב באותן שפחוץ המותרין.

שער כ"א טיפת חלב שנפלה על הקדירה של בשור מבחויץ לא אמרינו הקדירה נעשית איסור הואיל ולא נכנס בה אלא טעם משהו ואם נפלה הטיפה נגד הרוטב מה איכפת לן דא"כ אין שום איסור בתבשיל דאינו מפעפע אלא צריף לנער בתבשיל מצד אחר שלא פנגד נפילת הטיפה שלא יעבור דרוף האיסור.

ויש מחמירין ואמרינו דהקדירה כולה נעשית נבילה אפילו בטעם משהו לפי שאין לה טעם מגופה ולא דמי לחתיכת בשור שיש לה טעם מגופה הלקף בעי נתינת טעם מן האיסור ולקף יצטרף ס' פנגד כל הקדירה, וכעין זה כתב בסמ"ג במצות ב"ב דכולו קדירה נעשית נבילה וכולו משערינו.

וכבר אירע מעשה במעגנץ שניתז חלב על דופני קדירה של בשור שהיתה שפוחה אצל האור והורה ראב"ן שאם יש בקדירה עצמה בלא התבשיל ס' לבטל החלב לא נעשית נבילה מידי דהוה אטיפת חלב שנפלה מחתיכת בשור שאם יש ס' בהחתיקה מותרת ואלא מאי אית לן למימר דילמא פולטה הקדירה החלב מיד לתבשיל ע"י רוטב קודם שהיתה מפעפע בדופן עצמה כי פלטה ליה בטל בס', וכתב במרדכי פג"ה בשם מהר"ם דהיכא

דידעיןן שיעור הטיפה משעריןן בס' פעמים ס' פנגדה דאו מותרות ממ"נ דאם הטיפה מפעפע עד יותר מס' בדופן הרי היא בטיילה מיז ואפ"ל אם נאמר דאינו מפעפע אלא עד נ"ט בצמצום וא"כ נעשו כל אותן ס' טיפין חתיכה איסור מ"מ הרי יש ס' פנגד פולן ושרי, וכ' עוד במרדכי פג"ה בשם מהרי"ף וכן בסמ"ק במצות ב"ב וז"ל העולם נהגו לאסור בשנפל לדופן שלא פנגד הרנטב ודוקא שנפל שלא פנגד האש אבל צד האש נהגו להתיר לפי שהאש שורפו ומיבשו מיז ודוקא בטיפה בעלמא פגון דבר מועט אבל אם נפל רוב חלב אין להתיר אפילו פנגד האור אא"כ פנגד הרנטב, ומורי ר' יחיאל הי' אומר בשם ריצב"א שהי' מתיר גם שלא פנגד הרנטב ואפילו שלא לצד האש בערבי שבתות אף אני אכתוב עוד.

קבלתי מה שראיתי רבומי נוהגין ואני אחריהם ודאי טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר קטנה בתוף הקדירה ואין באותה חתיכה ס' לבטלה כיון שיש רק חתיכה בתוף הקדירה בכולו קדירה משעריןן אבל אם נפלה טיפת חלב על הקדירה של בשר פן הדין אם נפלה על הקדירה מבחוץ למעלה מן הרנטב מה ש שבתוף הקדירה מותר שלא נתן האיסור בה טעם אבל הקדירה אסורה וצריף לערות התבשיל מצד אחר שלא פנגד נפילת הטיפה אבל אם נפלה פנגד האש אפילו שלא פנגד הרנטב מותר הפל דהאש שורפו מיז ומיבשו ואם נפלה פנגד הרנטב ויש ס' ברנטב הפל מותר אפילו שלא פנגד האש ומ"מ אסור להשתמש בה מפאן ואילף לא בשר ולא חלב לכתחילה ויש שוברין שולי הקדירה והמאכל נופל דרף שם ולא יעבור דרף האיסור, וכתב במרדכי דבקינשי הי' להתיר משום דאי אפשר שלא ינענע הקדירה ויגע תבשיל במקצת הנאסר ע"כ סוב להזהיר להניח הקדירה עד שיצטנו ע"כ ואם נפלה הטיפה על פיסוי הקדירה יש לה דין קדירה עצמו פנגד הרנטב מותר התבשיל בס' דבגמ' חשיב פיסוי כמו ניעור וכל הפיסוי אסור.

כתב במרדכי שתי קדירות חמות רותחת שאצל האש אחת של בשר ואחת של חלב אין נבלע מזו לזו אע"ג דנוגעים מדפנות מזו לזו פן פסק מור"מ ז"ל. וכתב מהר"מ בתשובה שאם נפלה טיפת חלב רותחת על סכין או פלי אחר שהוא צונן שאין צריף רק לגרר במקום שנפלה הטיפה הואיל ופסקה הטיפה בשנפלה עליו והא דאמריןן עירווי ככלי ראשון היינו פשנפל בקילוח אבל כה"ג לא [הגהה והטעם דאין אסור הפלוע הולף מחתיכה לחתיכה בלא רנטב, הכי מוכח, ע"כ] ודוקא פשנפל על הקמא אבל נפלה על הפרזל של סכין נועץ י' פעמים בקרקע ודיו, הגהה צ"ע אם נפלה טיפה מגר דולק של שונן על פלי של חלב דאיכא למימר כיון דממש עצמו נפיל לא דמי לטיפה רותחת ע"י בישול וחסין כמו שאנו מחלקין בין תשמישו ע"י האור ובין תשמישו ע"י חסין אף נראה לעיני' הוא שטיפה רותחת הנופלת על ידו של אדם יותר שורפתו מטיפה הנופלת מגר דלוק וקל לידע הטעם לפי פשהחלב או השומן פרוף סביב הפתילה הדולקת והלהב נוגעת בו מועט רק בצד אחד בקל הוא נמס ונוסף ואינו צריף להתחמם הרבה מפל צדדין כמו טיפה חלב רותח בתוף קדירה אבל חלב או שונן המונחים על הפתילה בגר של חרס או של מתכות מה שהוא נמס בפי הגר על הפתילה במקום שהוא דולק חשיב רותח ע"י האור פדמוכח בתוס' בפ"ק דחולין וכן באשר"י שילהי ע"ז גבי דין ספינים הנקחים מן הגויים דו"ק]: שער כ"ב אמר שמואל דגים שעלו בקדירה מותר לאוכלם בכותח, פירש דגים רותחין שניתלו בקערה שאכל בה בשר רותח ואפילו הקצרה עתה צוננת הואיל

ונדגים רותחין או איפכא שהקערה רותחת והדגים צוננים דמ"מ כדי קליפה מיקא בלע אפ"ה שרי לפי שהוא ג"ט בר נ"ט פלומר הטעם נבלע ונפלט ב"פ קודם שיבא לידי איסור ואין פליטה כה"ג חשיב טעם וק"ל, וכ"ש אם נתבשלו במחבת של בשר דשרי בכותח דאיפא ג' נותני טעם קודם שיבא לאיסור מן הבשר למחבת ומן המחבת למים ומן המים לדגים ועדיין היתר הוא.

וכ' בספר התרומה אע"ג שיש לחוש שהדגים או הירק או פירות או קטניות כה"ג שנתבשלו יגעו בבישולן במחבת עצמו ובולע מדונפי הקדירה או המחבת עצמו והו"ל רק ב' נ"ט. מ"מ פיון דאיפא מים בפלי רוב טעם הפלי נתפשט במים והוסיף פכ"ה הרא"ש עוד סברא להיתר משום שהדגים או הירק או הפירות אינן בולעין מדונפי הפלי אלא ע"י רתיחת המים חשיב ג' נ"ט ומסיק דכן מסתברא דנתבשלו איפא ג' נ"ט ושרי אבל נצלו לא, וכן כ' בסמ"ק במצות ב"ב בפנים דנהגו רבנן דה"ה נתבשלו ובהגהה כתב שם דנצלו לא, ובמרדכי פכ"ה כ' בשם ראב"ה בשם ראב"ן דלא שנא עלו או נתבשלו או נצלו הפל שרי וריב"ן חתן רש"י כתב משמו דוקא עלו אבל נתבשלו לא וכתב בא"ז פכ"ה מעשה בא לפני רש"י בביצים שנתבשלו בשלו בקדירה של חלב ואסר לעשות מהן טפלות של בשר ולר"י נראה דהלכה למעשה אין חילוק בין עלו לנתבשלו וכן קיבל מר"ת שהורה פן הלכה למעשה ונראה לר"י א"ז דיש לחוש להוראת רש"י וביצים או דגים שנתבשלו במחבת של בשר אסור לאוכלו בכותח ובסמ"ק כ' דוקא דיעבד אבל לבשלם לכתחילה בשל בשר כדי לאוכלו בכותח אסור לכו"ע ע"כ וקערות של בשר שאכל בהן רוטב רותח היום והנזח במחבת חולכת במים רותחין שהיד סולדת בהן והמחבת אינו בת יומא הקערות פשיטא דמותרות שלא קלטו רק טעם פגם מן המחבת של חלב וגם המחבת שרי דיש ג' נ"ט מן הבשר לקערה ומן הקערה למים ומן המים למחבת ועדיין היתר הוא ששרי המחבת אב"י ודוקא שהקערות מקונחות שאינם מלונלכין מן המרק דאז ליפא אלא פליטה של הקערות במים אבל אם האחד מליאה שמנונית או שירי בשר או חלב במחבת או בקערות הפל אסור דטעם ראשון הוא.

[והר"י פכ"ח כ' עוד טעם לאיסור משום דהקערות נוגעות במחבת ונפלט טעם מזל"ז והני טעם ב' דאיסור ולא פליגי אספר התרומה דלעיל דכתב דרוב הטעם מתפשט במים הני ליה כמו עלו דשרי פיון דלא בלע טובא אבל הכא אפילו אי הני כמו עלו הני איסור וכטעם זה דהכא איסור הוא נוכל לחלק ג"כ בסברת הרא"ש לעיל דחשיב נותני טעם משום דבולעו ע"י רתיחת המים וצ"ע ע"כ גמ'] ואם הקערות או המחבת שתיהן ב"י אפילו שתיהן הן מקונחות שתיהן אסורות דטעם הקערות והמחבת נפלט למים בפעם אחת ונאסרו המים וחוזרין ונבלעין בשר בשתיהן ואוסרין אותו והרא"ש כ' דמאן דשרי נתבשל כמו עלו שרי נמי בכה"ג בקערות ובמחבת אפילו שתיהן ב"י ואפילו לריב"ן נראה להרא"ש להתיר דלא אסרינן נתבשלו אלא לאוכלן בכותח שהוא ממשו של איסור אבל הכא טעם השני אינו אלא מתערב עם טעם של חלב ושרי וכתב דמ"מ יש לאסור לפי שלפעמים נדבק בו שמנונית [הגהה אע"ג דמחבת אינו בת יומא וגם מקונחות הואיל והקערות אינן מקונחות שירי המאכל נוגעות במחבת עצמו ומקבלת המחבת טעם ממשות של איסור כדפי' הרא"ש ב"ת הכי ולא שייך כאן טעם שלס"ה לעיל דרוב הטעם מתפשט במים ודוקא גבי פליטת פלי אמרין הכי ולא בממשות של איסור והפל אסור

דקאָמער בפעם א' המכתב שאב"י אי מקונחות דאז נעשה הטעם שפקערה כ"ב גמור וחוור ופולט לתוף המים ונאסר הכל אבל אם הקערה פן יומא לבדה אינה מקונחת לא נאסר רק המכתב להשתמש בה בשר מחמת בליעה ראשונה וחלב מחמת בליעה אחרונה משיוור מאכל של קערה מכל מקום שינה קצת לאמר בכה"ג הפל אסור ובס"ה ליתא האי לישנא ע"כ הגה] ושיוירי מאכל ונאסר המכתב מממשות של בשר ואסור ע"כ וכדין דגים פה דין בצים שנתבשלו בקדירה של בשר שמוותר לאוכלו בחלב או איפכא אפילו היתה הקדירה ב"י אבל אם הוחמו מים בכלי של גוים שיש בו נתינת טעם של אסור אסור ללוש בו לכתחילה באותן מים אע"ג דסתם כלי ע"ג אב"י מ"מ אסור ללוש בבתים סתמא מן המים שהוחמו בכלי ע"ג דאין להתיר נוט"ל לכתחילה אבל לאכול מפת של ע"ג דמוותר דהיינו דיעבד.

וכן צריך ליזהר שלא לאפות פשטידא בצד פת פן יאכל הפת בחלב כדאמרינו אין טשין את התנור באליה ואם טש כל הפת פולו אסור ואפילו לא נגעו זב"ז דאזיל האי ומפטם האי ואין להתיר מטעם נ"ט בנ"ט חד בעיפה של פשטידא ומשם לעוגה דדוקא בכלי שינה האי טעמא אבל מאוכל לאוכל לא דהפל טעם אחד הוא, ובספר התרומה כתב דאין להתיר מטעם דאסור הפלוע בחתיכה אינו.

הולך מחתיכה לחתיכה כ"א ע"י רוטב משום דרוב פעמים השמונית יוצא מן הפשטידא ונוגע ממש אל העוגה ע"כ ואפילו לאכול הפת עם בשר או עם המלח אסור פן יאכלנו בחלב, מיהו פשטידא ופלאדן אוכלין דליכא למיגזר שהרי ניכר הבשר או החלב ומסקינן דאי עבדינן פעין תורא שרי ופי' רב אלפס בגמ' פ' כל שעה והרמב"ם פ"ו דמאכלות אסורות בשינה בצורת הפת כדי שיהי' ניכרת שלא יאכל בחלב או איפכא אז הוא מותר והתו' פירש שהפת פעין תורא וליכא למיחש שייבא לשכחה כי יאכל מהר ע"כ, פסק הספר אסור לאנוחי כדא דכמחא גבי כדא דמילחא משום דאיתא לאיסורא בעיניה, ופרש"י דאין מתבשל הכמחא בתוף המלח וחישינן דלמא אתא למיתן המלח בתבשיל של בשר אבל גבי כדא דחלא שרי לאנוחי משום דליתיה בעיניה ופרש"י שהפותר מתבטל ואינו גותן טעם בחומץ.

וכ' התוס' פכ"ה והרא"ש דאין לאסור מטעם זה לתת בתוף תיבה אחת כד של חלב וכד של בשר זה אצל זה דשפיר מיוזר זהיר דכיון דתערובות אסור מיד שלא יפול מזל"ל, וא"ז כ' בשם ר"י שיירלאון שכ' בשם ר"י לאסור דחישינן שפא יתערבו מיהו פתב אם הניחו בדיעבד שרי דאחזוקי אסור לא מחזקינן.

וצנון שחתכו בספין של בשר אסור לאוכלו בכנתח ופרש"י ב' פירושים דאגב חורפא דצנון בלע שחריפות דצנון מפליט עיקר הטעם של בשר הפלוע בספין ואינו קרוי נ"ט בנ"ט ועוד הספין אינו מקונח היטב ושמונית בעין עליו ומן הדין ל"ה צריך רק הדחה דכיון דאינו רותח אלא אגב חורפיה דצנון בלע טובא.

וכ' בסמ"ק בס' נ"ב דסתם ספין אינו מקונח היטב אם לא הודח בכוננה ע"כ, וכ' הרא"ש דמ"מ אינו אסור רק כדי קליפה ע"כ הלכך צריך ליזהר שלא לחתוך בספין של בשר לא בצלים ולא שומן ולא ראשי פרישין שרוצה לבשל בחלב לפי שהן חריפין ודמי לצנון, ואם שכח ונתנו בקדירה של חלב מותר בס' לבטל טעם הספין הפלוע בירק שזהו

דָּבָר מוּעָט אֲבָל אִם חָתְכוּ בְּסִכִּין שֶׁל ע"ג וּנְתַנּוּ בַקְדִירָה צָרִיף ס' נֶגֶד כָּל הַחֲתִיכָה דִינָר עֲצָמוּ נ"נ וְצָרִיף ס' כְּמוֹהָ דְהוּאִיל וְשֵׁם אִיסוּר עֲלֶיהָ אֲבָל טַעַם חֵלֶב קוֹדֵם שְׁנוֹתְעָרֵב הֵיטֵר הוּא וְיָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂאִין חֵילוּק בֵּין בֶּן יוֹמָא לֵאב"י דְחוּרְפִינָה דִינָר מְחַלְלִי לִיה וּמִשְׁוֵי לִיה לְשִׁבְחַת כְּדָאֲמַרִי גַבֵּי קוֹרֵט שֶׁל חֵלְתִית וְכֵן כ' בְּסִפְרֵי הַתְּרוּמָה ס' נ"ט דְּדָבָרִים הַחֲרִיפִין דְּמוּ לְקוֹרֵט שֶׁל חֵלְתִית וְאִין חֵילוּק בֵּין ב"י לְשֵׁאב"י, וְהָרָא"ש פ' אִין מַעְמִידִין פְּתַב בְּשֵׁם הַר"מ דְּשִׁמְעַע דְּגִדּוּלִים חוֹלְקִים עַל ס' הַתְּרוּמָה בְּהָא.

וְלֵב מְהָרָם נוֹטָה אַחַר דְּבָרֵיהֶם וְאֵעִי"כ הִי מוֹרָה בִּס' הַתְּרוּמָה וּמָה לְאַסְרָה מ"מ לֹא הִי מוֹחָה בְּיַד הַנּוֹהֲגִים הֵיטֵר. וְכֵן כ' בְּסִמְ"ק בְּמִצְוֵה נ"ב בְּשֵׁם ר' יַחֲיָאֵל לְהַתִּיר וְכ' דְּהַרְבֵּה גִדּוּלִים מוֹדִים לוֹ עכ"ל, וְאִם חֲתַף קַפְלוּטוֹת אוֹ כְּרוּב בְּסִכִּין שֶׁל ע"ג אוֹ מִבְּשָׂר לְחֵלֶב לֹא צָרִיף רַק הַדְּחָה וְקִישוֹת גְּדִי לְבִי פִסְקִי וּפִי' בְּמִרְדְּכִי שֶׁהוּא חֲרִיף מְעַט ע"כ וְאִם חֲתַף בְּזֵה לִיפְתָן שְׁפִיר דְּמִי לְמַחְתָּף בּוֹ אַח"כ אֶפְיָלוּ צוּנָן לְפִי שֶׁטַעַם הַלֶּפֶת מְשֻׁנָּה לְבַטֵּל טַעַם שְׁפֵלֵט מִן הַסִּפִּין וּמִשְׁמַע דְּנִקָּא לְפֶת דְּטַעְמוֹ מְשֻׁנָּה אֲבָל אִם חֲתַף בּוֹ בְּשָׂר אוֹ לֶחֶם אוֹ פְּרִי אוֹ יֶרֶק אַחַר שְׂאִינוֹ חֲרִיף לֹא: שֶׁעַר כ"ג לְפִי מַסְקֵנָה הַהִלְכָה אִם נִמְצָא דָם עַל הַבִּיצָה בְּקֶשֶׁר שֶׁל חֵלְבוֹן קֶשֶׁר פִּי' הַזְּרוּעַ לְפָרֶש"י פִּא"ט וֵא"ז הוּא בְּמָקוֹם שְׂרָאִשׁוּ כֵּד וּלְטוֹרִים בְּמָקוֹם שְׂרָאִשׁוּ חֵד וְחֵלְבוֹן פִּי' הַלְבָן וְלֹא עֵבֶר הַדָּם חוּץ לְקֶשֶׁר זוֹרֵק הַדָּם וְאוֹכֵל הַבִּיצָה וְאִם נִתְפַּשֵּׁט הַדָּם חוּץ לְקֶשֶׁר עַל חֵלְבוֹן כָּל הַבִּיצָה אִסוּרָה וְכ"ש אִם הוּא עַל קֶשֶׁר הַחֵלְמוֹן וְנִתְפַּשֵּׁט חוּץ לְקֶשֶׁר שְׁפֵל הַבִּיצָה אִסוּרָה.

וְאִם עַל הַחֵלְבוֹן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַקֶּשֶׁר כָּל הַבִּיצָה מוֹתֵרֶת אֲבָל עַל הַחֵלְמוֹן כָּל הַבִּיצָה אִסוּרָה, וְכֵן כְּתִב הָרָא"ש פִּא"ט דִּישׁ לְהַחְמִיר כְּדָבָרֵי שְׁנֵיהֶם רַב אֶלְפָּס וְרִש"י לְרַב אֶלְפָּס אִם נִמְצָא עַל הַחֵלְמוֹן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הַבִּיצָה אִסוּרָה וְעַל הַחֵלְבוֹן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הַבִּיצָה מוֹתֵרֶת וְלִרְש"י נִמְצָא עַל קֶשֶׁר חֵלְבוֹן וְנִתְפַּשֵּׁט חוּץ לְקֶשֶׁר הַבִּיצָה אִסוּרָה אֲבָל לֹא נִתְפַּשֵּׁט שָׂרִי וְאִם נִמְצָא עַל קֶשֶׁר חֵלְמוֹן אֶפְיָלוּ לֹא נִתְפַּשֵּׁט חוּצָה לוֹ אִסוּרָה הַבִּיצָה דְּנִדְאִי נִתְפַּשֵּׁט חוּצָה לוֹ מִקֶּשֶׁר חֵלְבוֹן שֶׁהוּא מְכוּוֹן נֶגְדוֹ אֲבָל נִמְצָא שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַקֶּשֶׁר בֵּין בְּחֵלְמוֹן בֵּין בְּחֵלְבוֹן הַבִּיצָה מוֹתֵרֶת וְהַדָּם לְחֵד שְׁיִנּוּיָהּ אִסוּר מְדַרְבָּנָן וְלְחֵד שְׁיִנּוּיָהּ אֶפְיָלוּ מְדַרְבָּנָן שָׂרִי וְלְחֵד שְׁיִנּוּיָהּ אֶפְיָלוּ אִם נִמְצָא עַל קֶשֶׁר חֵלְבוֹן הַדָּם אִסוּר מִן הַתּוֹרָה וְלִהְיִי כִּי נִמְצָא דָם בְּחֵלְמוֹן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אוֹ בְּחֵלְבוֹן עַל קֶשֶׁר וְנִתְפַּשֵּׁט חוּצָה לָהּ יֵשׁ לְאַסְרָה הַבִּיצָה כְּחוֹמֶר דִּינֵי שְׁנֵיהֶם ע"כ.

וּבְסִמְ"ק בְּמִצְוֹת דָם כְּתִב בְּשֵׁם רַבִּינוּ בְּרוּךְ מִמֶּשׁ כְּרִש"י בְּדִינֵי חֵלְבוֹן וְחֵלְמוֹן וְכְתִב דְּכֵן נִהְיֵה הָעוֹלָם. אֲבָל בְּפָנִים הַסִּמְ"ק כְּתִב שֶׁם דְּבָכָל הַחֵלְמוֹן אִסוּרָה הַבִּיצָה כְּרַב אֶלְפָּס ע"כ. וְאִם נִמְצָא דָם עַל הַחֵלְבוֹן לְאַחַר שְׁנוֹתְבִשָּׁל שְׂאִין מָקוֹם הַקֶּשֶׁר נִיכָר אַע"פ שֶׁיֵּשׁ לְחוּשׁ שְׂמָא מִקְצָתוֹ עַל הַקֶּשֶׁר הַהוּא לֹא חֵי'שִׁינּוּ דִס' דְּרַבְּנָן לְקוּלָא וְדִנִּין כְּמוֹ שְׂאִנּוּ רֹאִין עֲתָה בְּדָם בִּיצִים דְּרַבְּנָן.

וּבְסִמְ"ק כְּתִב בְּמִצְוֹת דָם דָּאִם סָפַק הִנֵּה הַדָּם עַל הַחֵלְמוֹן אוֹ עַל הַחֵלְבוֹן הֵוִי ג"כ סְפִיקָא דְּרַבְּנָן וְלִקְוֵלָא, כ' ס' הִי"ד מִתְּשׁוּבַת הָרָא"ש בִּיצִים הַטְּרוּפִין בַּקְּעָרָה וְנִמְצָא דָם עַל הַחֵלְמוֹן שֶׁל אֶחָד מֵהֶן כְּוָלָן אִסוּרוֹת מִשׁוּם דְּהַחֵלְמוֹן שֶׁהוּא דִק וּמִתְפַּשֵּׁט וּמִתְעָרֵב מֵאוֹתָהּ בִּיצָה בְּכוּלָן פִּינוּ שְׁטְרוּפִין הֵן וְאִי דְּמִי בְּזֵה שְׁיִזְרוּק אוֹתוֹ חֵלְמוֹן שְׁנִמְצָא עָלָיו ע"כ, וְלִפְרִש"י שְׁפִירֵשׁ גַּבֵּי גְעוּלֵי בִיצִים מוֹתֵרִין אִם נִתְבַּשְׁלוּ בִיצִים טְמֵאִין עִם טְהוּרִין מוֹתֵרִין

דאָמרי אינזשי מיא דביעי לאו פלום הוא רק שלא יהיו טמאים קלופות או נקובים אכל לר"ת שפיר ההיא דגיעולי ביצים מותרין שהכו תרנגולת על רחמה ומפלת הביצים שלא נגמרו כל הצורך ואשמעינו שאינו אסורין משום אבר מן החי אבל ביצים טמאין אוסרין אחרים אם נתבשלו עמהן, ובספר התרומה בס' ל"א ובמדרכי פג"ה כר"ת, וכתבו דהא דמיא דביעי בעלמא לאו פלום הוא לשון בני אדם הוא ואין לסמוך עלה דהא מקשא עלה בגמרא ומשני שינויא דחיקא ע"כ.

וכולל דמילתא הכי הוא דביצה של עוף טמא או של עוף טהור ונמצא בהן דם במקום שפרשנו שהדם אוסר ונתבשלו עם אחרים פנו בקליפתן בין בלא קליפתן הכל אסור עד שיהא ס' בהיתר וכן כ' בא"ז פג"ה דצריף ס' לבטלה, והרא"ש פג"ה כ' דמסקינן דבעינן ב' בהיתר משום דאיכא ביצים גדולים וקטנים הוסיפו א' להשלים לס' בינוניות, כ' ב"ד ס' ס"ו דם דגים אע"פ שהוא מותר אם קבצו בכלי אסור משום מראית העין לפיכך אם ניכר שהוא דם דגים פגון שיש בו קשקשים מותר ודם אדם אם פירש ממנו אסור ג"כ משום מראית העין לפיכך אם נשף הפכר בשינוי ויצא מהן דם על הפכר צריף לגררו אבל דם שבין שינוי מותר: שער כ"ד ודבש דשרי אע"ג דבא מן הטמא וכל היוצא מן הטמא טמא לא ידעינן שריותה מקרא דזבת חלב ודבש דהוא איירי בדבש תמרים אלא דענן מדכתיב אף אתזה לא תאכלו מפל שרץ העוף ודרשינן אבל אתה אוכל מה שהעוף טמא משרץ ואיזה זה דבש דבורים ופריף ואימא דבש גיזין וצירעין ומשני מוציא אני דבש בגיזין וצירעין שיש להם שם לוי, מיהו ר"ת ור"י פליגי בהאי דר"ת מתיר דבש גיזין וצירעין כסתם משנה דבש הצירעין טהור ומותר באכילה ועוד דאמרינן מפני מה דבש דבורים מותר והלא כל היוצא מן הטמא טמא לפי שאינו מקיאוין אותן מגופן אלא מביאין העשבים בפיהן ומקיאין אותן בפנות כדי שימצאו לאכול ממנו בימות הגשמים ומטעם זה התיר ר"ת דבש גיזין וצירעין ור"י אוסר מההיא דרשא דלעיל ואפילו לר"י אין לאסור הדבש שפא מעורב בו דבש גיזין וצירעין דאינו מתערב יחד ואע"פ שאנו רואין ומוצאין איברים של דבורים בתוך הדבש אין לאוסרו בשביל כך דלית להו טעם והוי כגבילה סרוחה מעיקרא דמותרת.

כתב במדרכי פ' שמונה שרצים דאם השתין תינוק בקדירה שרי משום דמסקינן דהא דמי רגלים של חמור אסורי היינו משום דשתי להו אינזשי לירקונא אבל של סוסים וגמלים שרי משום דלא שתו להו אינזשי והוי כפירשא בעלמא וה"ה מי רגלים של אדם ע"כ, ותרגולת שהיא ספק טריפה שילדה ביצים שחלה קמא אסורה דהיינו ביצים שהיו במעיה בשעת טריפות אבל אותן שטענה אחר שאירע הספק מחמת שניזקק לה זכר כשירה דגם התרגולת הותרה דיצאת מספיקא בזה דאם איתא דהיתה טריפה לא היתה מתעברת עוד והכי פסק תלמודא בנקיבה כל שאינה יולדת בפא"ט, לשון הגמ' וביעי דספק טריפה משהינו לה אי הדר טענה שריא ומק' התוס' אמאי לא חיישינן לתקלה כדחיישינן בההיא שרקפא דס' דרוסה ומתרגן דתקלה עצמה תנאי היא בפ"ק דפסחים א"נ גבי שרקפא לפרסומי מילתא הוא דעביד כדמסיק א"נ גבי ביעי דממהרת לטעון לא חיישינן.

ובמקרה כ' השוחט כ' היכא דאיכא למיחש שמא ניקב הנושט דאסור להשהותו פניו דאין הטריפות ידוע איכא למיחש לתקלה משמע דאם הטריפות ידוע וניכר ליכא למיחש למידי ואפשר אפילו לזבונה לע"ג שרי כה"ג ורש"י פי' בהיא דשרקפא דלדרוסה משום דנפישוי הוי חיישינן דלמא לא מצוי לאזדהורי בהו שלא יאכל חד מנייהו, וכתב בספר התרומה תרגומה שנתנבלה ונמצא בה ביצים גמורות פשהיא נמפרת בשוק אסורות כב"ה דאסרי ואם נתערבו בשאר ביצים אין בטלין ברוב ואע"ג דאסור הוא מדרבנן דהא משנתנבלה התרגומה לא גדלה הביצה עוד מ"מ אינה בטילה כמו ליטרא קציעות דאינו אלא מדרבנן וא"ה באלף לא בטיל אבל ספק ביצת גבילה או שחווטה מותרות אפילו בלא נתערבו דספק דרבנן לקולא וביצים הנמצאים בתרגומה שחווטה בקליפתו מותרין לאוכלם בחלב אבל בלא קליפה אסורין לאוכלן בחלב דנקרא בשור וגם צריך מליחה כשאר בשור, וכן כ' במקרה כ' בפ"ק דביצה בשם רשב"ם דגמורות היינו שגמרו קליפתו החיצונה והרא"ש כ' בשם רש"י פ"ק דביצה דגמורות היינו שנגמר החלמון אע"פ שהן מעורות בשליל ואפ"ה שרי לאוכלן בחלב הואיל ונגמר החלמון והתולפא"ט הקשו מ"ש ביצת גבילה דחשבינן לה בשור אליכא דב"ה וילגבי בב"ח לא חשבינן לה כבשור ותי' ר"ת דגבי גבילה דאסור דאורייתא הוא החמירו טפי מלגבי בשור בחלב דכל חד וחד באפי נפשיה שרי ובספר התרומה תירץ דביצת גבילה גזרו אטו ביצת טריפה שהיא דאורייתא.

ובה"ג תירץ משום דבשור עוף בחלב הקילו והתו' פא"ט אין נראה להם תירוץ זה דא"כ ליגזר שיקח אטו שיקח קמא ואטו ספנא מארעא ומסקינן לוקחין מן הע"ג ולא חוששין לא משום גבילה ולא משום טריפה ובלבד שיאמר הגוי של עוף פלוני טהור הוא אבל על הסימנים לבד אין לסמוך דסימני ביצים לאו מה"ת הוא דאיכא דעורבא דדמיא לדיונה.

ואלו לוקחים עתה ביצים מן הגוי אע"פ שאין אומרים של עוף פלוני טהור הם דאנו סומכין על רוב ביצים המצוין בינינו שהן של עוף טהור והא דאין לוקחין מן הע"ג ביצים הטריפות בקערה היינו טעמא משום דאין רגילות למפור כד טרופות מוכח מילתא שהן טרופות של ישראל ומכרו לע"ג טרופות להיכרא שלא יקח ישראל א' מהן מ"מ אותן שקורין בל"א קוכלן מותרין ליקח מן הע"ג אע"פ שהן גילושין בביצים דהא לא קחזינן בהו ריעותא, ורוב עיסות גילושים בביצים שלמים וגם אין לחוש שמא הי' בהם דם דרוב ביצים אין בהם דם הכי איתא באשר"י פא"ט, ובמקרה כ' ג"כ פי האי לישנא דלא חיישינן משום דרוב ביצים אין בהם דם ולא פליגי אא"ג דלעיל דבדרבנן אחזוקי אסורי לא מחזקינן ואפילו היכא דאפשר לברר דאיכא למימר דנקט הכא רוב משום שינוי בתרא דלעיל דאין להם דם עצמו דביצים מדאורייתא.

וגם פשאוכלין ביצים צלוין אין בודקין אם יש בהם דם חומרא בעלמא הוא [אע"פ שרגילות בעלמא הוא כשעושין מהן תבשיל או מרק לעיין בהם אם יש בהן] וכל אותן שאינן נזהרין מפת של ע"ג אוכלין קוכלין אע"פ שגילושין בביצים דקמחא עיקר, מיהו נראה דגובלא בעלמא הוא ואית ביה בשולי ע"ג כמו שלקות ומברכין עליו במ"מ וברפת המזון: שער כ"ה ביצה שצלאו גוי פסקינן כר' יוחנן דאסור וכן פסק רב אלפס.

פְּתַב הַרְמָב"ם דְּבַר שְׂאִינוּ נֶאֱכַל כְּמוֹ שֶׁהוּא חַי כְּגוֹן בְּשֹׁר בִּיצָה וִירְקוֹת הָרִי אֱלוֹ אֲסוּרִין מִשׁוּם בִּשְׁע"ג בִּד"א כְּשֶׁהוּא עוֹלָה עַל שְׁוֹלְחַן מְלָכִים כְּגוֹן בְּשֹׁר וּבִיצָה וְדָגִים אֲכַל דְּבַר שְׂאִינוּ עוֹלָה עַל שְׁוֹלְחַן מְלָכִים אֵע"פ שְׂאִינוּ נֶאֱכָלִין כְּמוֹ שֶׁהוּא חַי מִן הַמֶּת, קִלְיוֹת שֶׁל גוֹיִים וְדָגִים שֶׁמְלַחֵהוּ גוֹיִים וּפְיָרוֹת שֶׁשְׂעָשְׁנָן גוֹי מִן הַמֶּת דְּמִלּוּחַ אֵינוּ פְּרוּתָם בְּגוֹיָהּ זֶה וְלֹא הִמְעוֹשָׁן כְּמִבְּנֵי בְּגוֹיָהּ זֶה, וְכֵן כ' בְּמֶרְדְּכִי פ' אֵין מְעַמִּידִין דְּמִלּוּחַ וְכַבּוּשׁ שֶׁל גוֹי מִן הַמֶּת דְּלֹא גָזְרוּ אֲלֵא ע"י הָאוּר, וּבִא"ז אוֹסֵר דָּג מְלּוּחַ שֶׁמְלַחֵהוּ גוֹי וְהוּא נֶאֱכַל ע"י מְלִיחָתוֹ, וּבְמֶרְדְּכִי הִתִּיר הָעֶרְנִיגָשׁ וּשְׂאָר דָּגִים מְלּוּחִים אֲפִילוּ בְּשִׁלּוֹ גוֹי דְּחִשְׁבִּינְהוּ נֶאֱכַל חַיִּין מִפְּנֵי מְלִיחָתָן [הַגָּהָה וְכֵן הָעֶרְנִיגָשׁ לְמִי שֶׁדָּרְכּוֹ לְאֲכֹל חַיִּין אֲכַל כְּתֹב דְּבִמְקוֹמוֹ הִי מִן הַמֶּת מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִי שֶׁם נֶאֱכָלִין חַיִּים הָעֶרְנִיגָשׁ עכ"ל] וְכ"כ אֲשֶׁר"י פ"ג דְּבִיצָה, דָּגִים קְטַנִּים שֶׁמְלַחֵהוּ גוֹי וְצִלְאוֹ אֵח"פ מִן הַמֶּת דְּמִלִּיחַ לֹא אֲסוּרִין אֵע"פ שֶׁנֶּאֱכָלִין מִחֲמַת מְלַחֵן דְּלֹא אֲסוּרִין אֲלֵא בְּיִשׁוּלֵי ע"ג וְצִלְיַת הַגּוֹי לֹא אוֹסֵרֶת כִּינּוּן דְּנֶאֱכָלִין חַיִּין ע"כ.

וְעוֹד כְּתֹב בְּמֶרְדְּכִי פ' אֵין מְעַמִּידִין בְּשֵׁם ר' אֲבָרְהָם דְּבִיִּשְׁוֹלֵי גוֹיִם בְּבֵית יִשְׂרָאֵל מִן הַמֶּת וְלֹא הוֹדָה לוֹ ר"ת לר"א בְּזֶה, וְכָל שֶׁהוּא כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָאֵי לִית בֵּיהּ מִשׁוּם בִּיִּשְׁוֹלֵי ע"ג, וְכ' הָרֵא"ש פ' אֵין מְעַמִּידִין דְּלִהְקַל לֹא אֲמַרִי הֵכִי דְלַחְשׁוֹב כְּמִבְּנֵי אֵם הוּא כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָאֵי אֲלֵא אֲפִילוּ בְּיִשְׁוֹלֵי גוֹי כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָאֵי מוֹעִיל אֵח"פ גָּמַר בְּיַד יִשְׂרָאֵל, וְכֵן רֹב הַדְּעוֹת בְּמֶרְדְּכִי שֶׁם פִּא"ט דְּאֲפִילוּ חִתּוּי מוֹעִיל אַחַר שְׁנֵת בְּשִׁלָּה בְּשִׁלָּה כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָאֵי וְגַם ק"ל כְּבִנֵי בָּבֶל דְּבִהַשְׁלַכְתָּ קִיסָם סָגִי, וְכֵן כְּתֹב הַרְמָב"ם בְּפִי"ז מְמַאֲכָלוֹת דְּסָגִי בְּהֵכִי וְאֲשֶׁר"י פִּא"מ מְגַמְגֵּם עַל זֶה דְּבִהַשְׁלַכְתָּ קִיסָם נִהְגוּ לְהִיתָר אֲכַל בְּמֶרְדְּכִי כְּתֹב ג"כ דק"ל כְּבִנֵי בָּבֶל דְּמִתִּירִין בְּהַשְׁלַכְתָּ קִיסָם וּפְתַח שֶׁל גוֹיִים דְּשָׂרִי ה"מ שֶׁל גוֹיִים אֲכַל שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשֶׁאֲפָאָה גוֹי וְלֹא חִתּוּת יִשְׂרָאֵל בְּגִחְלִים וְלֹא הַשְׁלִיף יִשְׂרָאֵל קִיסָם בְּתַנּוּר אֲסוּר כֹּל הַפֶּת אֲפִילוּ בְּדִיעְבַד וַיֵּשׁ לִיְזַהַר שֶׁלֹּא לְמַכּוֹר לְגוֹיִם פֶּן יִחְזוּר וַיִּמְכְּרוּ לְיִשְׂרָאֵל כִּהֵיִיא אַרְבָּא דְּטַבַּע בְּחִישְׁתָּא אֲכַל לִיתְנָה לְפּוֹעֲלִים שָׂרִי אוֹ בְּכָל עֲנָן דְּלִיפָא לְמִיחַשׁ דְּלִמָּא אֲתִי לְזַבּוּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל כְּגוֹן לְמִוְכְרוֹ בְּחִתּוּכּוֹת קְטַנּוֹת, וְאֵם סָפֵק אֵם הַשְׁלִיף קִיסָם הָיִי סְפִיקָא דְּרַבְּנָן לְקוּלָּא.

כְּתֹב בִּא"ז פִּא"מ מִן הַמֶּת לְאֲכֹל פֶּת שֶׁל גוֹיִם אֲפִילוּ אֵי לִית לִיהּ פֶּת יִשְׂרָאֵל וּמִי שְׁנִזְהַג אֲיִסוּר בְּפֶת שֶׁל גוֹיִם ע"י חִתּוּי וְדֹאֵי שָׂרִי ע"כ, וְכֵן כְּתֹב בְּסִמ'ק בְּמַצּוֹת שֶׁלֹּא לְאֲכֹל שְׁלִקוֹת דְּנִהְגוּ הֵכִי.

וְאֵם לֹא הִסְפִּיק לְתַת הַפֶּת בְּתַנּוּר עָרַב שְׁבֵת עִם חֲשִׁיקָה לְהַכְשִׁיר טוֹב הַדְּבַר לְמַכּוֹר לְהַע"ג בְּדְבַר מוֹעֵט וְהַגּוֹי אוֹפָאָה בְּשֵׁבֶת, שְׂמַעְתִּי שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַפֶּת בְּתַנּוּר אֲפִילוּ בְּפִי הַתַּנּוּר יְכוּל לְהַכְשִׁיר כִּינּוּן דְּפֶת מִשְׁבִּיחַ, וְעוֹד שְׂמַעְתִּי מִרְבוּתִי אֵם שְׂכַח וְהוֹצִיא אֵת הַפֶּת מִן הַתַּנּוּר וְלֹא הַכְשִׁיר אֵם יוֹדַע שֶׁיִּשְׁבַּח הַפֶּת מִן הָאֵשׁ בְּתַנּוּר אֵם יִחְזוּר וְיִחְזוּר הַפֶּת וַיִּכְשִׁיר בְּתַנּוּר, וְכֵן פִּי ר' שִׁירְאֹבֶל וְגַם עָשָׂה מְעַשָּׂה כֵן, בִּיצָה שְׁנוּלְדָה בִּי"ט אוֹ אֲפִילוּ סָפֵק אֵם נוֹלְדָה בִּי"ט אֵם נִתְעַרַב אֲפִילוּ בְּאֶלְף לֹא בְּטֵלָה מִשׁוּם דְּהָיִי דְבַר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין וְכֵן אֵם לִיבְנוּ בֵּהּ הַמֵּאֲכָל אוֹ מְלֹאוֹ מִהֵן הַתְּרַגְּוֹלָת וְהָרֵא"ש כְּתֹב דְּהָא דְּדְבַר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין בְּאֶלְף לֹא בְּטֵל הֵינּוּ דְּנֻקָּא מִן בְּמִינוֹ אֲכַל בְּשִׂאִינוּ מִינּוּ בְּנֻתָן טַעַם [הַגָּהָה, לְעִיל מְקַשָּׁה הַתּוֹ מֵאֵי פְרִיף דְּלִקְבֻטֵּל מִים וְמִלַּח לְגַבִּי עֵינָסָה מִשׁוּם דְּהָיִי דְּשִׁיל"מ הוֹי וּמִתְרַצִּינוּ דְּהֵינּוּ דְּנֻקָּא בְּמִינוֹ כְּדִמְפְרָשׁ בִּירוּשְׁלַמִי וּבְפ"ק דְּבִיצָה וּפְסָקוֹ הַתּוֹס' שְׂאֵם שְׂבָרוּ הַרְבֵּה וְנִתְעַרְבוּ עִם

אחת שנוקדה ביו"ט פתבו דאינה בטילה מטעם דשיל"מ אבל לא פתבו אם לבנוה במאכל שפן הדין ע"ש עכ"ל והמרי"ח מסיק דדוקא שיש לו ממשות האיסור אבל בנימוח בטל בס' אפילו מב"מ ויש לו מתירין [הגהה לשון התוס' פ"ב דביצה משום דהנה דשיל"מ וכו', וא"ת הא פירש לעיל דל"ש דשיל"מ אלא במין במינו וי"ל דהכא גבי תחומין ועי"ל פינו דאין העיסה ניתקן אלא ע"י המים והקדירה ניתקנה ע"י תבלין א"כ פשעירבן זה בזה הנה מין במינו עכ"ל וא"כ לפי שזינוא קמא צריף לומר דפליגי הרמב"ם ומרי"ח והרא"ש פליקא תבשיל בביצה ביו"ט דמא פאינו מינו הוא ביצה בתבשיל ולשזינוא בתרא פינו דהמאכל ניתקן בביצה כמו ע"י תבלין הנה מין בפינו דאפשר דאלו התרגולות חשיב ג"כ תיקון המאכל ע"כ] והכא דליבנו בה המאכל פתב המרדכי פ"ו דביצה טעם אחר לאיסור בשם ראב"ה משום דלחזותא עבידא ולטעם עבידא ואפילו באלף לא בטיל.

כתב ב"ד בשם רש"ב"א בס' קכ"ד פלי שפאסר בבליעת איסור ונתערב באחרים בטל ברוב ולא שניף למימר דשיל"מ הוא ע"י הגעלה לפי שאין מתירין שלא באין מאליהן וצריף לפזר מעותיו על המתירין שלו ולא מיקרי דשיל"מ ע"כ.

שער כ"ו אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה פי' עד סעודה אחרת. ומפר"י שאינו איירי בסעודה שאנו רגילין לאכול אחת שחרית ואחת ערבית אלא מיד אם סילק וברף שלא חלקו חכמים, אמנם נהגו העולם פסק רמב"ם שצריף ו' שעות בין סעודה לסעודה וכן הרא"ש פכ"ה והאלפס פרמב"ם ובמרדכי פכ"ה כ' בשם ראב"ה כר"י בעל התוס', אכל גבינה מותר לאכול בשר פירש מיד רק שיעשה קנינות והדחה, ור"ח ורש"י פירשו שצריף תרנוייהו קנינות הפה והדחת הפה, וריצב"א הי' נוהג לאחר שאכל גבינה הי' עושה הדחה לידיו ולפיו הי' משים אצבעות לפיו להדיח יפה ואח"כ הי' עושה קנינות הפה ורבינו יהודה מפריש כתב שהי' נוהג ר"י הזקן ששורה פת במים או ביינן ואכל והנה צולה לשניהם לקנינות והדחה או שאכל דבר המקננת ושטה מים או יין אח"כ.

ובהגהה במיימון פ"ט דמאכלות בשם מהר"ם כ' דאין להקפיד איזה מהן יעשה תחילה קנינות או הדחה ופוסק הספר דלכל דבר ראוי לקנינות בר מתמרי וירקא וקמחא, תני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן פי' גבינה תחילה ואח"כ עוף נאכלין באפיקורן פי' בלא קנינות הפה ובלא נ"י ומסיק דה"ד בלילה אבל ביממא דחזי ליה אם נדבק שום דבר בידים אינו צריף נ"י אבל קנינות והדחת הפת אפילו ביום בעי, וכתב א"ז בשם רש"ב"ם שאם אכל תבשיל של גבינה ורוצה לאכול תבשיל של בשר צריף נ"י אפילו ביום ופי' בהגה באשר"י הטעם משום דתבשיל נדבק יותר מגבינה עצמה אבל בשר קודם גבינה אינו דיו בקנינות הפה והדחה אינו מותר אלא עד סעודה אחרת וכן נהגו העולם כשאוכלין אפילו בשר עוף לא לאכול גבינה עד סעודה אחרת דהיינו אחר ו' שעות כדלעיל ולא כפר"ת והגה שפירשו הא דרב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה עד שיעשה קנינות הפה ונ"י ואז שרי אפי' באותה סעודה.

אכל גבינה מותר לאכול בשר אפילו בלא קנינות ונ"י וגם לא נהגו העולם כפי' הגה שפירשו הא דרב חסדא דאמר לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל פי' לתבשיל של בשר לתבשיל של חלב אז הוא רשות ליטול ידיו משום דאין כאן לא ממשות גבינה ולא

ממשות בְּשֵׁר אָבֵל בֵּין תְּבַשִּׁיל לְגִבִּינָה חוֹבָה דְּהָא אִיפָּא מִמְשׁוֹת גְּבִינָה וּבְעֵי קִינּוּחַ וְהִדְחָה וּכְעֵין זֶה פֶּר"ת תּוֹעוֹד פִּי הָרָא"ש פֶּכ"ה מִקְלָתָא דְּרַב נַחְמָן בֵּין תְּבַשִּׁיל לְתַבְשִׁיל פִּי שְׁנֵיהֶם שָׁל בְּשֵׁר אוֹ שָׁל גְּבִינָה אָבֵל בֵּין בְּשֵׁר לְגִבִּינָה שְׁלֹפְנָיו חוֹבָה אָבֵל בֵּין תְּבַשִּׁיל בְּשֵׁר לְגִבִּינָה שָׁל אַחֲרָיו לֹא קָאָמַר דְּאִפִּילוּ בִּנ"י אָסוּר לְאָכּוֹל בְּסֵעוּדָה אַחֲרֵת, וְכַתֵּב בְּסִמָּ"ק בְּמִצּוֹת ב"ב הָאוֹכֵל תְּבַשִּׁיל שָׁל בְּשֵׁר כְּגוֹן בִּיצִים מְטוֹגְגִין בְּשׁוֹמֵן אוֹ בְּשִׁלְקוֹת מְוֹתֵר לְאָכּוֹל גְּבִינָה אַח"כ ע"י קִינּוּחַ וְהִדְחָה לְכָל הַפְּיֻרוֹשִׁים [הַגָּהָה וְז"ל הָאֵי לְכָל הַפְּיֻרוֹשִׁים קָאֵי אֲמַאי דְּפָרְשֵׁינָן הָאֵי דְּרַב חֲסָדָא וְלֹא אָכֵל הַפְּיֻרוֹשִׁים דְּפִי הֵהִיא דְּרַב נַחְמָן דְּאִיפָּא דְּפִי מִקְלָתָא דְּרַב נַחְמָן דְּכֹה"ג אָסוּר וְהִכִּי אֵיתָא בְּהִדְקָא בְּתוֹס' גְּבִי מִקְלָתָהּ דְּרַב נַחְמָן דְּלְכָל הַפְּיֻרוֹשִׁים שְׁנֵיפָרְשׁוּ עַל הֵהִיא דְּרַב חֲסָדָא שְׁרֵי בָּה ע"כ].

כְּתֵב בִּי"ד לְמָה צָרִיף ו' שְׁעוֹת לְהִמְתִּין אַחַר בְּשֵׁר מְשׁוּם שְׁהַבְּשֵׁר מוֹשֵׁף טַעַם זְמַן אֲרוּךְ בְּזֶה נֶאֱפִילוּ אֵין שׁוּם בְּשֵׁר בֵּין הַשְּׁיִנְיִים אָסוּר בְּתוֹף הַזְּמַן וְכַתֵּב דְּלִפִּי טַעַם זֶה אִם נִמְצָא טַעַם זֶה בְּשֵׁר בֵּין הַשְּׁיִנְיִים אִפִּילוּ לְאַחַר זְמַן אָסוּר וְצָרִיף לְהִסִּירוֹ וְהַלּוֹעֵס לְתִינוּק א"צ לְשִׁהוֹת מְשׁוּם שְׁהַבְּשֵׁר אֵינוֹ מוֹשֵׁף טַעַם אֲא"כ אָכְלוּ, וְהֶרְמַב"ם נוֹתֵן טַעַם לְשִׁהוּיָהּ מְשׁוּם בְּשֵׁר שְׁבִין הַשְּׁיִנְיִים וּלִפ"ז הַלּוֹעֵס לְתִינוּק צָרִיף לְשִׁהוֹת וְאִם נִמְצָא בְּשֵׁר בֵּין הַשְּׁיִנְיִים אַחַר ו' שְׁעוֹת א"צ לְהִסִּיר וְטוֹב לְאַחֲזוֹן בְּחֻנְמֵר שְׁנֵי הַטְּעָמִים, כְּתֵב בְּמֶרְדְּכִי בַשֵּׁם מְהֵר"ם שֶׁהִי מְחַמֵּיר עַל עֲצָמוֹ בְּבִשְׁרָה אַחַר גְּבִינָה כְּמוֹ בְּגִבִּינָה אֶחָד בְּשֵׁר לִפִּי שְׁפַעַם אַחַת מְצָא גְּבִינָה בֵּין הַשְּׁיִנְיִים וְגִזַּר עַל עֲצָמוֹ לְהַחְמִיר עַל בְּשֵׁר בְּהִמָּה וְחִיָּה לְאַחַר גְּבִינָה וְכַתֵּב דְּכָל אֶחָד מְצִי לְאַחְמוּרֵי אֲנַפְשֵׁייהוּ בְּהָאֵי מִקְלָתָא כְּדֹא שְׁכַחַן בְּאֲבוּיָהּ דְּמֵר עוֹקְבָא וְאֵין זֶה כְּחוּלְקָא עַל הַתְּלֻמוֹד אָבֵל בְּבִשְׁרָה עוֹף מְקִיל דְּעוֹף וְגִבִּינָה נֶאֱכָלִין בְּאַפִּיקוּרוֹן וְכַתֵּב הָרָא"ש פֶּכ"ה וְז"ל דְּכִינוּן דְּהִבִּיא רַב אֶלְפָּס הָא דְּאֶגְרָא עוֹף וְגִבִּינָה כְּנֻלְיָה עֲלֵמָא סְבִירָא לֵיהּ דְּהִלְכְתָא כֹּר' עֲקִיבָא דְּחִיָּה וְעוֹף מְדַרְבְּנָן וְכֵן פְּסָקוּ הַגְּאֹוֹנִים וְכֵן כְּתֵב בַּה"ג אָבֵל הַתּוֹס' כְּתִבוּ דְּלֹא ק"ל הִכִּי וְכֵן סְבִירָא לְהוּ לַה"ג כְּדֹלְעִיל בְּשַׁעַר כ"ד וְהָאֵי דְּנִקְט עוֹף ה"ה חִיָּה אֶלָּא מְשׁוּם דְּשְׂכִיחַ נִקְטֵי לָהּ, וְכֵן כ' בַּא"ז.

וּבְסִמָּ"ק בְּמִצּוֹת ב"ב כְּתֵב בְּשֵׁר עוֹף בְּחֻלְבַּי כְּוֹלוּנֵי לְמִימֵר דְּסְבִירָא לָן דְּאוּרִיָּתָא הוּא כַּב"ה דְּאָסְרוּ אִפִּילוּ לְהַעֲלוֹתוֹ עִם הַגְּבִינָה עַל הַשְּׁלֶחֶן וְא"כ יֵשׁ לָנוּ לְהַחְמִיר בְּכָל מְקִילֵי כְּמוֹ בְּשֵׁר בְּהִמָּה א"כ מִי שְׁאוּכֵל גְּבִינָה וְרוּצָה לְאָכּוֹל אַח"כ בְּשֵׁר צָרִיף לְנַעַר מִן הַשְּׁלֶחֶן שְׁיֹרֵי פֶת שְׁנֵאֲכָלוּ עִם גְּבִינָה.

וְכֵן כְּתֵב בַּא"ז שְׁצָרִיף לְנַעַר מִן הַשְּׁלֶחֶן כָּל הַלֶּחֶם שֶׁהִי עִם הַגְּבִינָה עַל הַשְּׁלֶחֶן וְלִהְבִּיא לְחֵם אַחַר לְאָכּוֹל עִם בְּשֵׁר. כְּתֵב בִּי"ד ס' קי"ז שְׁאָבִיו הָרָא"ש הִי נוֹהֵג לִיטְוֹל יָדָיו בֵּין בְּשֵׁר וְדָגִים מְפָנֵי הַסְּפָנָה דְּחַמִּירֵי מְאִיסוּרָהּ וְהִי שׁוֹרָה פֶּתוֹ בְּיַיִן וְאוֹכְלוּ בִּינְתֵימִים כְּדִי לְרַחֲוֶן פִּיו: שַׁעַר כ"ז לִפִּי שְׁרָאִיתִי בְּמַלְכוֹת שׁוֹנְאָבִין אוֹכְלִין חֲמָאָה שָׁל ע"ג וְאֵין מוֹחָה בְּיָדָם לִפִּי שְׁמֵבִיאִין מִבֵּין הַהָרִים שְׁבַפְעַם אַחַת מִתְקַנִּים חֲבִית גְּדוּלָה אֲרֻשָׁם דִּין חֲמָאָה לִפִּי דַעַת הַגְּדוּלִים וְהָאֵיף נְהַגוּ הַגְּדוּלִים, שְׁאֵל ר"י מֶר"ת עַל חֲמָאָה שָׁל ע"ג שְׁקוּרִין פּוֹטֵר וּבְאֵר לָנוּ רַבִּינוּ פִּי יֵשׁ אוֹכְלִין אִפִּי לֹא רָאָה לְתַקְנָו כו' וְחַשְׁבֵּי ר"ת עַל חֲמָאָה נ"ל הִתֵּר גְּמוּר כְּמוֹ שְׁפִסְקֵתִי עַל הַגּוֹיִם הַחוּלְבִין לְצוּרָה עֲצָמָן לְגִבִּי שְׁאֵין מְעַרְבִין בּוֹ דְּבָר סְמָא וְלֹא חֲשָׁשׁוּ אֶלָּא לְנִיקּוּר הַלֶּחֶף אוֹתוֹ חֲמָאָה שְׁמַעְרִבִין בּוֹ נְסִיבֵי דְּחֻלְבָּא שְׁרֵי לְאַחַר ד' יָמִים

דאז נתיבש ואותו שאין נתערב בו נסיוני דחלבה מותר מיד ואם ספק אם מעורב בו אי לאו הוי ספיקא דרבנן ולקולא ובמלכותנו אין מערבין וכולן אוכלם עכ"ל ר"ת.

ובתשובות במימוני בס' י"ד במאכלות אסורות פתב עוד בתשובה זו שהצטרפתים מקפידים על האשפנזים שנמנעים מלאכול הסמאה פיון דהיתר הוא, ובירושלמי פתב פשם שאסור להתיר האיסור פן אסור לאסור את המותר, ור"י מטול פתב דחמאה היא מן מיני חילוקים חילוק בין בני בבל לבני א"י אוסרין בחמאה ובני בבל מתירין ובארץ הזאת יש מערבין בהו נסיוני דחלבה מיהו אין לאסור בשביל פה פיון דחלב טמא אינו עומד נסיוני אינו מצוי אלא מטהור ולא נהירא דברי ר"ת שאסור אם יש בהן נסיוני דחלבה ובני בבל רוצים להתיר אפילו אם הי' מעורב בהן חלב טמא שהרי נפרש ממנו כשעשאה חמאה ובכל דבר שבני א"י ובני בבל חולקין אנו נוהגין כבני בבל.

ומיהו מלכיות הללו שאין בהן רוב בהמות אלא מאספין החלב מעט ואין חוששין בהן בפשר וגם קערות אינן מקונחות מטונמאה אין רגילין לאכול חמאה של גוים פלל והמחמיר תע"ב אבל אין לאסור הנסיוני מטעם דפרש"י שאוסר קיבת הגוי דמלחו בעודה בעור הקיבה ורש"י אינו חושבו כפירשא בעלמא אלא כבשר וחלב גמור דמ"מ בטל הוי בס'.

וכ' במרדכי פכ"ה תשובת רשב"א דר"ת כ' להתיר בס' כה"ג דבר האיסור המעמיד אבל רשב"א פתב עליו דשמא ר"ת לא פסק עליו פן הלכה למעשה ומסיק איהו שאינו מותר בס' פאן שאיסור מעמיד.

ובספר התרומה בס' ע' פתב ג"כ והביא ראיה משאור של תרומה שנפלה לעיסה דבטל בס' מדפריה עלה כי יש בו להחמיץ מאי הוי והיינו טעמא דאע"ג דהעיסה מתחמצת אין זה מחמת גתינת טעם אלא מחמת פחו וחזקו של שאר וה"ה גבי העמדת הגבינה ע"כ.

ומיהו ר"ת ור"ח גורסין והלכתא אין מעמידין בעור קיבה אלא בקיבה עצמה ובקיבה שחוטה שרי וכשירה שינקה מן הטריפה וכ"ש טריפה שינקה מן הכשירה שרי מט' חלב המכונס פירשא בעלמא הוא, וכן כ' בא"ז ומפרש ר"ת פכ"ה המשנה דאיסור קיבת פשרה שינקה מטריפה היינו בחלב הצלול וזה חלב ממש אבל הקרוש פירשא בעלמא הוא והא דאין חוששין שמא ינקה מן הטריפה דקיי"ל כשמואל דלא חייש ופסק ר' ברוך אם לקח מקיבה של בהמה שהרג גוי מותר משום דלאו מגופו קאתי אלא מאחרות שינקה מהן ומיהו לכתחילה אין לעשות משום הרחקה מן הפיעור ומן הדומה לו וכן פתב בא"ז פא"ט וחלילה לשום ירא שמים להתיר להעמיד בקיבה נבילה לכתחילה מיהו גם בזה יש פיעור ויש להרחיק פאלו אוכל נבילה וטריפות אבל כשכבר העמיד בו או שנתערבה בקיבותאחרות פשיטא דמותר.

וכן מותר להעמיד בקיבה פשירה שינקה טריפה משום שפכר נקרוש חלב הקיבה ואין דרוך להעמיד בחלב צלול ואם נמצא מעט צלול בטל בס' אבל אם נמלח הקיבה בעורו פשיטא דאסור וכן אסור להניח החלב בעור הקבה ולהשים במים יום או יומים כדי שיקרוש היטב החלב שבתוכו לפי שהחלב קולט טעם עור הקיבה והוי בב"ח דאפילו צונן מפליט ובו לע"ע"י שהייתא זמן גדול מדחשיכ ליה חידוש גבי פשר בחלב דאי תרא ליה פולי יומא בחלבה שרי מדאורייתא ועוד פירש במרדכי פכ"ה טעם אחר דאפילו אם

נחשוב הקיבה כפירושא בעלמא מ"מ כיון דרגילות למלות הרבה מרוב מלות קיבל טעם
הפשר והוי ככף של עץ שקבל טעם בשר שאסור להגיס קדירה של חלב.

שאלו לר"י על גבינות הרבה שעשויה בבית גוי [הגהה וכ"ש ע"י שהיותא זמן גדול
מדאי דחשיב ככבוש וא"י חילוק בין עץ לאוכל כמו שיש חלוק גבי מליחה עכ"ל. והניח
ליבש שם והיו חתומים בדפוס של עץ כמו שרגילין ושכח הדפוס אצל הגוי וניראום
שפא זניף הגוי אחריו והשיב מאחר דאסור גבינות אינו אלא משום גילוי פריב"ל
שדבריו עיקר ואין אנו נזהרין עתה בגילוי יש להתיר הגבינות פי התורה חסה על ממונם
של ישראל ועוד הגוי מרתת מלזניף והגאונים הורו שהגבינות ש"ג אסורות בין שהעמידו
אותו בדבר האסור בין שהעמידו בדבר היתר שאסרו פולם במקום דליכא טעמו
דאסור אטו במקום טעם דאסורו וחלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אם אין בהמה
טמאה בדיר אסור דלא ליפוק חורבה מיניה ופורץ גדר ישכנו נחש כף פתב רש"י ולא
קיי"ל כבני רומיים שהשיבו בשם רבינו שלום גאון ז"ל דהיכא דידוע דליכא דבר טמא
בעדר שפותר חלב שחלבו ע"ג ואפילו אין ישראל רואה.

ומיהו רבינו שמחה כתב בסדר עולם שלו כי אחד שחלבו לו חלב בבית גוי והלך לו
והתיר החלב חזא משום שלא הי' בו דבר טמא ועוד דמירתת הגוי השפא אתי וחזי ליה
ור"י השיב שראש שר"ת הקפיד על אחד שהי' רחילותא אצל הגוי ושלח שם בתו בכל
בקר לראות לחלוב ולא היתה מספקת לבוא לשם עד שחלבו רובו או פולו, אבל התיר
ר"ת לר' אלעזר משאנץ שהיו לו רחילותיו חולבת ברפת שלו מאחורי ביתו והיתה
שפחתו חולבת ורחולבת בלי ראית ישראל ואע"פ שהוא מותר מכונער הדבר לעשות כן
לכתחילה.

נהגו היתר בדפוס של גוי שפותר לתמן בהן גבינותיהן של ישראל ולמולחן בהן דהדפוס
אינו בולט אסור שהרי אין נבלע בו ומיהו נהגו להגעיל לכתחילה דפוס של גוי וזה דעת
התו' ודעת הראב"ה במרדכי פכ"ה הכי הוא נוהגין להגעיל דפוסות הגזים לתמן בהן
גבינותיהן ולא דמי לטהור מליח וטעמו תפל לפי שנקבי הדפוס גסממים והוי ליה כמו
קערה שמלח בו בשר דאסור לאוכלו כותח ועוד שהדפוס מוכח רוב מלח קבל הטעם
של גבינות הגזים והוי טמא מלוח וכה"ג לא מהני כלי מנוקב ואפילו דיעבד אסור וה"מ
שהדפוס ב"י אבל אינו כן יומו שרי, שאלו לרשב"ם על הכבש שנמצאת טריפה והיתה
חולבת מה לעשות מן החלב שחלבו ממנו השיב אין בידי להתיר כל דבר הנעשה מאותה
כבש חלב תוף ג' ימים אבל קודם ג' ימים מותר, וכן פתב בה"ג דטפי מזה אין לאסור
דהעמיד בהמה על חזקתה והשפא היא דנטרפה דכל היכא דליכא אלא חד לריעותא
אזלינן בתר חזקת הגוף וליכא למימר דחזקה שלא נתברר שעה חזא אינו חזקה דמ"מ
דמשעה שנולדה עד עכשיו היתה בחזקת פשרות והולכין בתר רובא.

ואע"ג דזאת גילתה שהיא מן המיעוט מ"מ רוב גורם לחזקתו שתברר והיתה בחזקת
פשרות בחייה בחזקת מבוררת מפח רוב וי"ל ג"כ אחרי שפמה טריפות אנו מטריפין
מפח ספק משום חומרא בעלמא וא"כ הוי ס"ס דספק אם היא טריפה אם לא ואת"ל
טריפה אימא הטריפה אינה נולד אלא לאחר ג' ימים הסמוכה לשחיטה ופשיטא דמותרות
הגבינות, וכן מסיק הרא"ש לחד שינויא וכן התוס' בפ"ק דחולין ויש להעמיד אחזקה

מפת רנפא ויש אוסרין כל הגבינות כל י"ב חדש שנמצאת טריפה ולא קיי"ל הכי, אבל התוס' כתבו דיש ללמוד הלכה למעשה לאסור הגבינות שעשו מפמה בהמות ונמצאת אחת טריפה אבל אם הטריפות ע"י סירכא דאנו מטריפין מפת ספק לפי שאין בקיארין בבדיקה מותרין הגבינות מטעם ס"ס ע"כ, ור"ב כתב דיש לסמוך על דברי רשב"ם וכן עמא דבר.

ויש שמסופקין ומתירין דוקא ע"י סירכא מטעם ס"ס אבל בטריפות הבא מן הבטן פגון יתרת שלא בדרי דאונא וכיוצא בזה מסופקין להתיר וראיה האיה עמא דבר [וימוכח בהגהה באשר"י דנתנו לאסור, דכתב שם בשם מהר"ם דנהגו לאסור תוך ג' ימים משום דסירכא לא נעשית בפחות מג' ימים ומסתמא טריפות הבא מן הבטן וצ"ע בסמ"ק דכ' בפשיטות לאסור]: שער כ"ח דין ביטול בפשר בחלב, הרי לה ששה דינים.

א', כף חולבת בת יומא שתחב בקדירה הקדירה והתבשיל מותר דכל מה שנכנס בקדירה משערינו לפי שאין לעמוד על הדבר כמה איסור יצא ממנו ממש אבל מ"מ מה שלא נכנס בקדירה לא משערינו ביה אפילו אם הפך של מתכות דחם מקצתו חם פולו לא אמרינו דהוליה בליעתו בכולו, ובא"ז במס' ע"ז כתב דכף של מתכות משערינו בכולו וכן כ' בהגהה בסמ"ק דנראה לו כף הלכה למעשה ע"כ, ובפנים בסמ"ק כ' להתיר דלא משערינו בכולו אפילו בשל מתכות והרא"ש כתב דחם מקצתו של מתכות מוליה בליעתו בכולו אבל הפך לעולם אסור אפילו כשיש שם ס' בתבשיל שהרי הוא פלוע מפשר ומחלב, ואם אין ס' נגד הפך פולו אסור הקדירה והתבשיל אפילו בהנאה אבל מ"מ כלי שנאסרו מפת פשר בחלב מותר להשתמש בו דבר צונן או כל דבר שאינו דבר אכילה פגון לוגא דהכי אמרינו גבי חבית של יין נסך רמא ביה הגוי חמרא שרי לישראל למירמי ביה שיכרא ולא דמי לחרס הדרגיני דהתם רוצה בקיומו משום דבר הפלוע בו אבל המאכל הנאסר משום בב"ח אסור ליתנו אפילו לכלב דעלמא או לגוי שאין מחזיק לו טובהו כ"ש שאסור ליתנו לשפחתו או לכלבו שזה הנה הנאה ממנו.

כ' בא"ז דיש להסתפק בב"ח שאסרו חכמים פגון שהי' צונן יותר מיום אחד או ע"י מליחה אם אסור בהנאה אם לא המתירו בהנאה אין מוחזין בידם כל כמה דלא אשכחן ראיה לאיסור ע"כ. דין ב', כשיש הפך ב"י הפל מותר הקדירה והתבשיל ואפי' אם אין פאן ס' לבטל, אבל מ"מ הפך אסור לכתחילה בין לפשר בין בחלב שהרי פלוע משניהם ונטל"פ לא שרו לכתחילה ובדיעבד בליעה ראשונה אינה אוסרת דאינה בת יומא אבל בליעה שניה אוסרת אפילו בדיעבד דכל זמן שהיא בת יומא.

דין ג', כשיחכם בא להתיר האיסור שנפל לקדירה או הפך שנתחב בקדירה בס' צריף לחקור אם לאחר שבא האיסור בקדירה הוסיפו מים בקדירה דאיתן מים אינם מצטרפין וא"כ בתחילה שנפל האיסור לא הי' ס'.

דין ד', נשפכו המים מן הקדירה וספק אם הי' ס' אם לא לדברי רש"י דאית ליה טעם פעיקר דרבנן הו"ל סד"ר ולקולא ולר"ת דא"ל טעם פעיקר מה"ת הו"ל סד"א ולחומר, וכתב בסמ"ק במצות בב"ח דנהגו כר"ת בטעם פעיקר, ודוקא מין בשאינו מינו אבל מב"מ מה"ת חז בתרי בטל ומדרבנן בעינן ס' אבל פלגא ופלגא אפילו מין במינו טעם

כְּעִיקָר מְדַאֲרִינָא ע"כ, וְהִיכָא שְׁסַפֵּק לְאָדָם שְׂאִינוּ יוֹדַע לְשַׁעַר אֵינוּ קְרוּי סַפֵּק וְדַעַת שׁוֹטִים אֵינוּ פְּלוּם וְאֵין לְהַקְל אֶפְּיֵלוּ לְרַש"י.

דִּין ה', לְעוֹלָם אֲזַלְיִנן לְחוּמְרָא פְּגוֹן אִם בְּשַׁר שֶׁל אִיסוּר נִפְּל בְּקִדְוָה שֶׁל הֵיתֵר לָא מְשַׁעְרִינן בַּס' כ"א בְּרוֹטָב וּבַחֲתִיכוֹת וְלֹא בְּמֵאֵי דְבָלַע קִדְוָה שֶׁל הֵיתֵר וְאִם נִתְבַּטַּל הֵיתֵר בְּקִדְוָה שֶׁל אִיסוּר מִשׁ מְשַׁעְרִינן פְּאֵלוּ כָּל הַקִּדְוָה אִיסוּר וְלֹא פְּנִיגָד מַה דְּבָלַעַה הַקִּדְוָה מִן הָאִיסוּר בְּתַחֲזִילָה אֲלֵא רֹאֵין פְּאֵלוּ כָּל הַקִּדְוָה אִיסוּר הוּא אִם בְּקִדְוָה ב"י אֲבָל אב"י מוֹתֵר בְּדִיעָבַד.

וּלְכַתְּחִילָה אִיסוּר דְּגִזְרִינן אב"י אִטוּ ב"י, פְּתַב בַּא"ז עֲצָמוֹת שֶׁל הֵיתֵר מְצַטְרָפוֹת לְהֵיתֵר אֲבָל עֲצָמוֹת שֶׁל אִיסוּר אֵין לְהַצְטַרֵּף עִם הֵיתֵר לְבַטַּל הָאִיסוּר וְאִם שׁוּם אָדָם יִתִּיר לָא חֲשִׁיב עוֹבֵר עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים אֲבָל לֹא נִכּוֹן לְהִתִּיר פְּוִלֵי הָאֵי, וְכוּתֵב הָרֵא"ש פְּג"ה חֲתִיכָה שֶׁל גְּבִילָה שְׁנִתְבַּשְׁלָה וְאִח"כ נִפְּלָה לְקִדְוָה עֲצָמוֹת שְׁבָה מְצַטְרָפִין לְאִיסוּר לְפִי שְׁבִלוּעוֹת טַעַם הַגְּבִילָה.

מִיָּדֵי דְהוּי לִיה טַעַם הַקִּדְוָה שְׁבִישָׁל בְּהַ שֶׁל לֹא יִבְשָׁל בְּשֶׁל בְּהַ חֲלָב וְאֶפְּיֵלוּ נִתְבַּשְׁלָה תַּחֲזִילָה אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל גְּבִילָה בְּפִנֵי עֲצָמָה פְּשִׁחוּזָה וְנִפְּלָה בְּקִדְוָה שֶׁל הֵיתֵר אַע"ג דְּמִשַׁעַר פְּנִיגָד כָּל הַבְּשָׂר שְׁבָה לֹא סָגִי בְּהִכִּי אִם שִׁישַׁעַר גַּם פְּנִיגָד הַעֲצָמוֹת דְּשִׁמָּא בְּשַׁר הַגְּבִילָה נִתְמַעַט בְּבִישׁוּלוֹ וְנִכְנַס טַעַם בַּעֲצָמוֹת וְכַתֵּב בַּא"ז בַּמַּס' ע"ז דְּקִדְוָה הַנְּאָסְרוֹת מִשׁוּם ב"ב אֶפְּיֵלוּ אב"י אִם בְּשָׁלוּ בְּהַ הֵיתֵר צְרִיף לְהוֹלִיף דְּמֵי הַקִּדְוָה לְנִהָר וְהַמְאָכַל מוֹתֵר דְּבַאסָה"נ אֵין חֲזִילוֹק בֵּין ב"י לַאב"י ע"כ, דִּין ו', פְּאֲשֶׁר כָּתֵב רַבִּינוּ פְּרוּף בַּסָּה"ת כְּשִׁחֲכָם בָּא לְהִתִּיר הַתְּבַשְׁיִל הַמְּבוּשָׁל בְּכָלִי שֶׁל אִיסוּר ע"י שְׁהַקִּדְוָה אב"י צְרִיף לְחַקוֹר אִם הוֹחֲמוּ בּוֹ מִים תוֹף מַעַל"ע שְׁנַעֲשֶׂה בּוֹ הָאִיסוּר שְׂאֵז כְּף שְׁוִים הַמִּים לְבַדּוֹ כְּמוֹ הָאִיסוּר עֲצָמוֹ שֶׁכָּל הַמִּים נַעֲשׂוּ גְבִילָה פְּגוֹן שֶׁל"ה בְּהֵם ס' לְבַטַּל טַעַם פְּלִיטַת כְּלֵי שְׁבִכָּל הַקִּדְוָה וְחִזְרוּ וְנִבְלָעוּ וַא"כ צְרִיף שְׁהִיַּת הַכְּלֵי בְּלֵי שׁוּם בִּישׁוּלְבַתוֹף מַעַל"ע אַחַר שְׁנַעֲשׂוּ בּוֹ הָאִיסוּר אֲבָל אֵין הַדִּין כֵּן בַּבב"ח דְּאֵין צְרִיף לְחַקוֹר אִם הוֹחֲמוּ בּוֹ תוֹף מַעַל"ע וְאֶפְּיֵלוּ הוֹחֲמוּ בּוֹ מִים תוֹף מַעַל"ע דְּאֶפְּיֵלוּ הוֹחֲמוּ בְּקִדְוָה שֶׁל בְּשַׁר תוֹף מַעַל"ע אַחַר שְׁנַעֲשֶׂה בּוֹ בְּשַׁר מַה בְּכָף דְּלֹא כָּל הַמִּים נַעֲשׂוּ בְּשַׁר דְּדוֹקָא גְּבִי אִיסוּר אֲמַרִּינן חַנ"נ אֲבָל הָאֵי עֲדִינן הֵיתֵר הוּא וְכִשְׁחִזְרוּ וְנִבְלָעוּ אֵין פְּאֵן כ"א דְּבָר מוּעַט דְּנִטַּל מַעַל"ע מִיהוּ יֵשׁ נוֹהֲגִין בְּזָה הַמְּלָכוֹת פְּרַש"י דַּנְט"ל בְּלִילָה אַחַת פְּגָמָה, וְכֵן כָּתֵב הָרֵא"ש בַּפ"ב דַּע"ז דָּאֵם עָמַד כָּל הַלִּילָה בְּלֹא בִישׁוּל מִיקָרֵי פְּגָם וְעַל דָּא אָנוּ סְמַכִּינן.

וּבַסְּמ"ק בְּמַצּוֹת ב"ב כָּתֵב וְדִין ב"י נִהְגוּ הָעַם לְהַצְרִיף מַעַל"ע, וְכַתֵּב בַּא"ז בַּמַּס' ע"ז עַכְבָּר שְׁנִפְּלָה לְגוֹ חֲלָא אוֹ שְׂאָר מְשַׁקִּין וְלֹא אִימְרָטוּטֵי מְשַׁלִּיכוּ לְחוּץ וְהַמְשַׁקָּה בַּס' וְאִם נִפְּל לְתוֹף יֵין וְכֵן חֲלָב וְכֵן בְּשַׁר גְּבִילָה שְׁנִפְּלוּ לֵינן אֵין צְרִיף ס' דְּהוּה נִטַּל"פ וּבּוֹדָאֵי פְּגָמוֹ, וְכֵן כָּתֵב הַרְמַב"ם פ"ו דְּמַאֲכָלוֹת דָּאֵם נִפְּל עַכְבָּר לֵינן אוֹ שְׁמֹן וּדְבַשׁ פּוֹגֵם שְׂאֵלוּ צְרִיכִין לְהִיּוֹת מְבוּשְׁמִים, וְהָרֵא"ש פ"ב דַּע"ז כָּתֵב דְּעַכְבָּר שְׁנִפְּל לְשִׁמֹן צְרִיף ס' לְבַטְלוֹ, כ' בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א בִּי"ד ס' ק"ג דְּבָרִים הַמְּאוּסִים שְׁנִפְּשׂוּ שֶׁל אָדָם קִצָּה בְּהֵם בְּטָלִין וְזַבּוּבִים וְיִתּוּשִׁין שְׁכָּל אָדָם בּוֹדֵל מְהֵן לְמִיאָוֶסֶן אֶפְּיֵלוּ נִתְעַרְבוּ בַּתְּבַשְׁיִל וְנִמְחָחוּ גּוֹפֵן בְּתוֹכוֹ צֵם הֵיתֵר רַבָּה עָלָיו מוֹתֵרִין וּמ"מ מַה שְׂאֶפְּשֶׁר לְבַדּוֹק וּלְהַעֲבִיר בְּמַסְנַנְתַּת בּוֹדֵק וּמַסְנֵן, וְכַתֵּב בְּמַרְדְּכֵי פ' בְּתָרָא דַּע"ז תּוֹלַע הַזָּבּוּב שְׁנִפְּלָה לְקִדְוָה אֵינוּ נ"ט [הַגָּהָה וו"ל, עי' וְכוּ].

לעיל בפשע י"ח דחשיב זבוב בהדי שאר נ"ט וכתב עלה דטעם בטל בס' [וכ' עוד בשם ראב"ן עכבר שנפל לתוך השכר או חמץ אע"ג דמשפח ליה בטיל לס' והא דאיתא בעיני' אבל אימרטוטי צריה לסנן במסננת של בגד שלא יעבור פלום מן העכבר במסננת וכ' בא"ז דנ"ט לא לפגם ולא לשבח נמי אוסר: שער כ"ט ג' עצמות יש ביה איתו עצם שמן הארפופה ולמטה שקורין שענקל והוא מונכר בתלמוד, הנמכרת עם עצם הראש אפילו נחתה לגמרי פשירה בין בבהמה בין בעוף משום טריפות, וכ"ש אם עדיין מנדלדל בבהמה ונשבר העצם ויצא לחוץ ואין עור ובשר חופין רוב השבירה שבבהמה פשירה אבל האבר כה"ג שהוא מנדלדל בבהמה יש לו דין אבר מן החי מדרבנן ולא מדאורייתא כדמסקינן בגמ' ונ"מ דאם יש ספיקא אזלינן לקולא וצריה לחותכו ולהשליכו, וכ' בא"ז וכה"ג דצריה לשייר מעט מן המותר עם האבר המנדלדל להשליכו ואם נשבר בארפופה עצמה אפילו לא יצא לחוץ חיישינן לפסיקת אחד מן הגידין וטריפה.

ולמעלה מן הארפופה ברוחב גדול בעצם האמצעי הני דין צומת הגידין וחיישינן לפסיקת אחד מן הגידין ובשור הגדול הני דין צומת הגידין עד ארבע אצבעות מן הארפופה ולמעלה.

והרמב"ם פתב עליו ו' אצבעות בשור גדול, פתב הרא"ש ואם נשבר העצם במקום צומת הגידין ונקשר ונתרפא יפה יש פנים לאיסור ולהיתר ור"י לא רצה לאמר לא איסור ולא היתר כי איבע מעשה בצרפת לפניר"ת ולא ידע מה הורה בה וכמדומה לו שאלו יצא הדבר לאיסור הי' נשמע בעיר וגם היתר לא רצה להורות בה, וה"ר שמואל מאיברא אומר שאם לא נשתנית מראית הבשר על הקשר ודאי נתרפאת יפה אבל אם השתנית יש לחוש ור' שמואל פתב שאם איבע הדבר בע"ש שאי אפשר להכין אחר הנה מתיר ולא בענין אחר, וכתב הרא"ש מאחר שהיה הדבר מפקפק בעיני הגדולים נכון להחמיר ע"כ, ומקום צומת הגידין ולמעלה כל אורף העצם האמצעי אם נשבר העצם ולא יצא לחוץ והעור שלם פשר בין בעוף בין בבהמה אבל אם נשבר העצם האמצעי ויצא לחוץ טריפה בין בבהמה בין בעוף, ואם עור ובשר חופין ראש השבירה פשר, אבל צריה שיהא רוב הפסוי מבשר ומיעוט מעור.

ובעוף פסק אשר"י דאפילו חצי העור וחצי בשר פשר. [הגהה זו"ל, אע"ג דכתב הרא"ש דנכון להחמיר יתכן דמורה פהא דסמ"ק דכתב הכי דהכא איכא למיחש אע"ג דנפסק אחד מן הגידין מ"מ בקל הי' להתרפאות אבל לקמן אם נשבר העצם ויצא לחוץ מפסוי לאויר העולם ודא שוקלא נתפין הכי י"ל כי היכי דלא ליפלגי אהדדי, ועו' יש לחלק דהתם לא חזינו ריעותא ויצא לחוץ ושבירה לחוד לא מיטרפא אבל פאן חזינו דנשבר ורגילות הני דע"י שבירה יפסקו הגידין עכ"ל הגי'] ורמב"ם פתב דאפילו בבהמה מועיל עור לבד לחיפוי והפך פסק דאפילו אם נחסר מעט מן העצם ונפל אם רוב השבירה חפוי פשר ומ"מ אם הוא עדיין מנדלדל ואין עור ובשר חופין רוב השבור יש לו דין כל אבר מן החי בדרבנן כמו ברגלים האחרונים וכן פנה העוף ואין הגידין מועיל לכסות, ובגמרא מסיק דרוב השבירה דקאמר חזינו רוב עוביה ורוב הקיפו ופרש"י דבעינן רוב החלל העצם נכסה דאפילו אם רוב הבשר קיים אלא שחלל העצם נהפך ויצא דרף נקב קטן עד שרובו נגלה טריפה ואם רוב היקף הבשר שסביב השבירה מגולה אפילו אם

הוא פונה בראש השבירה לצד הפשר שהוא עדיין קיים ונהרי כל חלל העצם נכסה ג"כ טריפה דתרנוניהו בעינן.

והתוס' וכן באשר"י מפרשי במדת העצם שאם הוא עגול לגמרי רוב עוביו ורוב הקיפו שוין אלא פשהוא מרחיב מצד אחד ומיצר מצד אחד או לפעמים רוב עוביו עדיף, ולפעמים רוב הקיפו ומבעי להו בגמרא אותו פשר החופה רוב השבירה מתלקט מהו, פ"י שאין הרוב במקום אחד, מסמסת מהו, ניקב אותו פשר או נסדק נקלה מן העצם מהו ועלתה בתיקו, ופסקינן לה לחומרא עבדינן ככולהו, ופסק המיימוני דבכל הני מורים לחומרא אפילו לאסור האבר במקום שאין הבהמה טריפה כגון למטה מן הארפובה או ברגלים הראשונים או יצא עצם הנשבר דרך נקב קטן וחזר לפניו אין מועיל אח"כ עורו ובשר חופין את רובי השבירה פה כתב בסמ"ק וכו' עוד בסמ"ק, שאם בא לפנינו בהמה או עוף שפבר רגלים למעלה מן הארפובה ונתרפא שקורין רינאאר בלע"ז פשירה דבידוע שלא יצא העצם לחוץ פה נהוג הר"מ, וכן כ' במרדכי בשם ר"ת, ועוד יש עצם למעלה דשייף בו שאלה במקום בוקא דאטמא דשר מנדוקתא ואיעכל ניביה ונוהגין להטריף בשיש לו ספק באיעפל ניבי', כתב הרא"ש דריב"א העיד על ר"י ב"ר יהודה שיהתיר בהמה שנתחכו לגמרי רגליה בעצם האמצעילמעלה מצומת הגידין וכתב שכן סובר רב אלפס דדוקא בעצם השלישי שהוא בוקא דאטמא אם נחתף או נשבר ויצא לחוץ הוא דטריפה, וכן כתב במרדכי בשם ראב"ה אבל מסיק הרא"ש דס' התרומה פסק פריש"י דאפילו בעצם האמצעי טריפה אם נחתף או נשבר ויצא לחוץ וכתב דכן נוהגין באשפנו ובצרכת ע"כ.

ובסמ"ק וא"ז ובמרדכי כ' דבעוף טריפה אפילו לא איעפול ניביה. כתב בא"ז בהמה שאין לה אלא רגל אחת או שיש לה ג' רגלים ברגלים שלפניה פשר וברגלים אחרונים טריפה אם יוצאין למעלה מן הארפובה ונוגעין לארץ ומהלכת על שתיהן טריפה ואם אין נוגעין בארץ או שאחד עומד במקומו וא' שלא במקומו או יוצאין למטה מן הארפובה בכל הני דלדול פשר הוא וכשר ע"כ, הא דמפרשינן ג' עצמות בירף היינו דוקא ברגלים אחרונים אבל ברגלים שלפניה לא שייף ביה שום טריפות אפילו נחתף לגמרי או בצומת הגידין או נשברה העצם או נשטט אפילו סמוך לגוף של בהמה וכן בעוף בגפיו.

אמנם בעוף אם נשבר הגף סמוך לגוף אז טריפה דחיישינן לנקיבת הריאה דהיינו הפקו שקורין תריף פי הוא שוכב בין הצלעות, כתב המרדכי בשם ראב"ה וז"ל יש מן הגאונים שכתבו דוקא פשנשטט הגף חיישינן לנקיבת הריאה אבל פשנשבר לא אפילו סמוך לגוף.

ואין נ"ל אלא צריף לבודקו ומסתמין העוף מלפניו ומניח הריאה דבוקה בצלעות פתולדותו ומכניס שפופרת כו', וכתב בהגהה במיימוני בשם ראב"ן דאף אם נשמר ברחוק מחיבורו צריף לעיין בצלעות לראות אם נצטר הדם יש לחוש לנקיבת הריאה, וצריף לבודקו ע"כ.

ופי' בא"ז פא"ט האיף בדקינן מכניס קנה דק מגרגרת ונופח הריאה אם הרוח יוצא טריפה ואם לאו פשירה. כתב בס' התרומה דהיכא דנשבר העצם ויצא לחוץ או נשטט במקום שהוא נטרף בו ולא ידעינן אי מחיים או לאחר מיתה זקמנין סגי אין מציינו לברורי כגון אם הושחרה המפה אז נדאי מחיים נעשה וכל היכא דלא מציינו לברורי אסרינן

מספק וְלֹא אֲמַרְיִנוּ נִשְׁחַטָּה הַתְּרָה עַד שְׂיִנְדַע שְׁנִטְרָפָה כְּגוֹן גְּבִי זָאב שְׁנִטְל בְּנֵי מַעֲיִים דְּהִכֵּי הַסֵּפֶק תְּלוּי בְּחֶסְרוֹן הַחֲכָמָה וְאִם הִיָּה בְּקֵי הִיָּה יָכוֹל לְהִבְחִין כִּינּוּן שְׂיֵשׁ רִיעוּתָא אֲסַרְיִנוּ מִסֵּפֶק וְכָל כֹּה"ג רַבִּי יֶצְחָק וְ"ל ור' יֶצְחָק ב"ר יְהוּדָא דִּינְרָה חֵיוֹת דִּינָם לְנִקְר כְּמוּ יִרְךָ בְּהֵמָה.

שׁוֹר וְשֵׂה בְּכָל הַיָּרֵךְ וּבִצְנֻקְרוֹן וּבְכָל הַיָּרֵךְ וְכוּ לְגַרְרוּ וְלִהְסִיר גִּיד הַנְּשָׂה וְחִלְבוּ וְכָל דִּין נִיקוֹר כְּמוּ שֶׁל בְּהֵמָה וְהַנּוֹטָה לְפָנִים אֲחֵרִים מֵינּוֹת הוּא כִּי לֹא חִילְקוּ רַבּוּתֵינוּ בֵּין בְּהֵמָה לְחֵיָה אֲבָל גִּיד הַנְּשָׂה נוֹהֵג בְּבְהֵמָה וּבְחֵיָה אֲבָל לֹא בְּעוֹף.

וְשׁוֹמֵן ג"ה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם וְנִהְנוּ בּוֹ אִיסוּר וְיֵשׁ לִינְהַר בּוֹ דְּתַנְיִנוּ בְּנֵי הַזֶּהָר בְּדַבְרֵי סוֹפְרִים יוֹתֵר מִדְּבַרֵי תוֹרָה שְׂדַבְרֵי תוֹרָה בְּהֵן עֲשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה וְהַעוֹבֵר עַל דְּבַרֵי חֲכָמִים חַיִּיב מִיתָה: שְׁעַר ל' נִיקְבָה הַמְרָה טְרִיפָה וְאִם נִיקְבָה הַמְרָה וְהַכְּבֵד סוֹמְמָתָה אֲמַרְיִנוּ בְּגִמְרָא דְכִשְׂרָה וְרַש"י פְּתַב הֵיכָא דְלֹא אִישְׁתַּכַּח מְרָה כָּלל כְּשִׂירָה, וְיֵשׁ מַחְמִירִין כְּשִׂאִין שְׁם מְרָה כָּלל לּוֹחֲכִין הַכְּבֵד אַחַר הַצְּלִיָּה אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם מְרִירוֹת הַמְרָה כְּשִׂירָה דְאִזּוּ נִכְנַס הַמְרָה בְּכַבֵּד וְאִם לֹא טְרִיפָה, וְגַם יֵשׁ מַחְמִירִין כְּשִׂיֵשׁ שְׁם שְׂתֵי מְרוֹת נוֹקְבִין הָאֲחַת אִי שְׂפָכִי לְהַדְדִי אַחַת הִיא וּכְשִׂירָה.

אֲמָנָם אִין אָנוּ נוֹהֲגִין לְאַסּוֹר בְּהֵנִי תַרְתֵּי מִקְלָתָא וְכוּן רַב אֶלְפָס מַתִּיר שְׂתֵי מְרוֹת אוֹ כְּשִׂלָּא נִמְצָא שְׁם מְרָה כָּלל אַע"ג דְּנִיקְבָה שְׂלֹא כְּנִגְדַּה הַכְּבֵד טְרִיפָה אִין אוֹמְרִים בְּטְרִיפּוֹת זֹו דּוֹמָה לְזֹו דֵּה"נ גִּיטְל הַטְּחוּל כְּשִׂירָה וְנִיקְבַּה בְּסוֹמְמָתָה טְרִיפָה, וְכוּן כְּתַב בְּמַרְדְּכִי לְהַתִּיר הֵיכָא דְנִיטְלָה הַמְרָה בְּשֵׁם רַאבְיָ"ה, אֲבָל רַאבְיָ"ה גּוֹפִיָה עֵבִיד עוֹבְדָא וְצִינְהָ לְלַחֲוֵה הַכְּבֵד כִּי לֹא רָצָה לְהַכְּנִיס רַאשׁוֹ בֵּין הָרִים גְּדוֹלִים כְּפֹה פְּתַב אַע"ג שְׁהִי נִרְאָה לוֹ הֵיִתֵר, וְכַתְּבַה הַמְרָדְכִי פַא"ט עַל זֶה אֲבָל הַרְמַב"ם כְּתַב כָּל אֲבָר שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים אִם נִיקְבַּה בְּמִשְׁהוֹ טְרִיפָה כְּפֹה אִם נִיטְל כְּלוּל טְרִיפָה בֵּין שְׁנִיטְל ע"י חוֹלִי אוֹ בִּיד אוֹ שְׁנִבְרָא חֶסֶר וְכוּן אִם נִבְרָא בְּשִׁנֵּי אֲבָרִים מְאוּתוֹ אֲבָר טְרִיפָה דְּכָל יֵתֵר כְּנִטוּל דְּמִי, וְכוּן כְּתַבּוּ הַתּוֹס' לְאִיסוּר אִם נִיטְלָה הַמְרָה ע"כ, וְכוּן כ' הַרַא"ש פַא"ט לְאִיסוּר אִם נִטְלָה הַמְרָה וְכוּן הֵיכָא דְאִישְׁתַּכַּח תַּרְתֵּי וְכַתְּבַה דְלֹא דְמִי לְטְחוּל דְבְּנִיקְבַה הַטְּחוּל יֵשׁ חִילּוּק בֵּין נִיקְבַה בְּסוֹמְמָתָה לְנִיקְבַה בְּקוּלְשִׂיָה מִשְׂא"כ בְּשִׂאָר נְקוּבִים, וְכוּן כְּתַב כֹּה"ג בְּמִימוֹנֵי בְּשֵׁם מַהֲר"ם דְּהֵיכָא דְאִין שׁוּם מְרָה אוֹ דְאִישְׁתַּכַּח תַּרְתֵּי טְרִיפָה, וְכ' עוֹד יֵשׁ מֵינֵי עוֹפּוֹת שְׂאִין לְהֵן מְרָה וְאִין לְהַטְרִיפָה כִּינּוּן דְּכָל אוֹתוֹ הַמִּין הֵכִי הוּא דְאִין לְהֵן מְרָה, זֶהוּ טַבַּע שְׂלֵהֵן וְכַתְּבַה בְּגִי בְּתוֹס' פַא"ט דְאִיִּילִים שְׂאִין לְהֵם מְרָה כְּשִׂירָה דְּכוּלְהוּ הֵכִי אִיתָא, דִּין מַחֲט שְׁנִמְצָא בְּרִיאָה אִם הַרִיאָה הוּבָאָה לְפָנֵינוּ שְׂלִימָה ע"י נְפִיחָה אִזּוּ הִיא כְּשִׂירָה בֵּין בְּקִטְיָנָתָא בֵּין בְּאַלִּימָתָא בֵּין קוּפָא לְגָאוּ בֵּין קוּפָא לְבַר פִּי לְצַד חוּץ אֲבָל לְעוֹלָם כָּל הַמַּחֲט נִבְלַע בְּתוֹךְ הַרִיאָה אִם לֹא נְפָחָה הַרִיאָה וְנִמְצָא הַמַּחֲט בְּחִיתוּף דְּרִיאָה אַחַר שְׁנִחְתָּכָה הַרִיאָה טְרִיפָה דְשִׂמָּא אִי הָנִי אֲתִי לְקַמּוֹן כְּשִׂהָנִי שְׂלִימָה דִּילְמָא נְקוּבָה הִיָּתָה כִּינּוּן דְּחִזִּינוּן מַחֲט בְּתוֹכָהּ חִיִּישִׁינוּן שְׂמָא נִיקְבָה אוֹתָהּ מִצַּד פָּנִים וְנִקְוֵבַת הַרִיאָה טְרִיפָה אִפִּי בְּלֹא נְקוּבַת הַנְּשִׁט וְלִכְפֹּה נִהְגוּ נִקְיֵי הַדְּעַת שׁ בְּקַהֲלוֹת הַקְּדוֹשׁ לְנַפְשׁ הַרִיאָת וְאַח"כ לְחַתְּכוּ וְאִם נִמְצָא בּוֹ מַחֲט כְּשִׂירָה בְּכָל מְקוֹם רַק מְסִימְפוֹן לְחַבְרֵרוֹ שְׁהוּא טְרִיפָה, וְאִם נִמְצָא הַמַּחֲט בְּסִימְפוֹן גְּדוֹל שְׁל רִיאָה אֲפִילוּ לֹא נְפָחוּ הַרִיאָה כְּשִׂירָה דְאֲמַרְיִנוּ דְרַף סִימְפוֹן נְקִיט וְנִתָּא, וְכַתְּבַה בְּסִמְ"ק בְּמִצּוֹת טְרִיפָה דְהֵאִידְנָא לֹא דִּינְיִנוּן בְּשׁוּם רִיאָה דִּין שְׂלִימָה אֲלֵא דִּין חַתּוּכָה דְאִין אָנוּ בְּקִיאִין עִתָּה בְּנְפִיחָה וְאַפִּילוּ

נפחיה ונמצא שלימה דיינינו בה דין חתיכה ע"כ, ואם נמצאת המחט בפכד והמחט קטנה כעין שלנו דאמרין נקובי נקוב ועייל דרף הפרס או הקיבה או הדקין ומהו יצא לכפד וטרופה ואם המחט גדול כמו המסמר יש חילוק גבי פכד בין לקופא לגאו בין קופא לבר פ"א קופא לגאו ראש המחט שהוא עב וגדול כלפי סימפון הפכד פשירה דדרף הקופא וסימפון בא דאי אינקה או הפרס או הדקין האיה הנה העב של מחט תוחב ונכנס בפכד מבחוץ הילכף אפילו בחתיכה פשירה משום דדרף הסימפון בא ואי משום נקובת הפכד כדחיישינו גביריאה מה בכף ניקב הפכד פשירה ואי קופא לבר טריפה ואפילו באת הפכד לפנינו תחלה שלימה ולא חזינו בה שום ריעותא מ"מ תלינו דדרף הנושט או הפרס או הדקין או הקיבה בא ומשם נכנס בחודו לתוך הפכד וטרופה ולא דמי לריאה דסימפונות הריאה רהבים וגם סמוכין לבית הבליעה יותר מן הפכד הלכף אם נמצאת שלימה בכל עגנו פשר אפילו קופא לבר אבל סימפונות הפכד קצרים ואין ראש העב יכול לבוא שם בקל אמרינו דרף הנושט בא בקל ונקובי נקוב ועל, ובסמ"ק במצות טריפה חולק בקטנית בפכד בין שלימה לחתוכה דבשלימה פשירה ודוקא בחתוכה מטריף בגמרא בקטניתא ע"כ [וכן לשון רש"י פא"ט הואיל ואיתא לריאה לקמן וחזינו דלא מינקה] ומיהו יש מחלקין גם בריאה בין בקופא לגאו לקופא לבר במחט שהי' כעין מסמר ומה שקבלתי כתבתי ויש מכשירין כשנמצא מחט בריאה והריאה שלימה לפנינו ואין רואין בה שום נקב מבחוץ אפילו לא נפחו הריאה וכן לשון רש"י הואיל ואיתא לריאה לקמן וחזינו דלא מנקה ועוד כתב הואיל ואין הנקב נראה בו ולשון סמ"ק במצות שחיטה מאחר שאין אנו רואין בו שום נקב מבחוץ, וכן לשון ספר התרומה וכן בהדיא כה"ג במיימוני דס' התרומה והמיימוני פ"ז דמאכלות אינם צריכין שלימין ע"י נפיקה.

והרמב"ם מצריך שלימה ע"י נפיקה ע"כ. מחט שנמצאת בקורקבן או בהמסס או בבית הפוסות פשירה אחרי שאין המחט נקרת מב' צדדין וניקב מצד אחד ל"ש בהמסס ל"ש בבית הפוסות פשר ולא דוקא עובי ב"ה אבל דגם בדק של ב"ה פשר והא דנקיט עובי בית הפוסות רבותא אשמעינו דאע"ג דדופנו כפול וניקב עור שלם אפ"ה פשירה כף פרו"ת.

ורש"י כתב דדוקא עובי בית הפוסות אבל מחט שנמצא תחוב בהמסס אפילו מצד אחד טריפה לפי שדופנו דק חיישינו שמה נקב מפולש הנה ונסתם אבל בבית הפוסות בעובי מגין וסותמו, כף פ"א בא"ז פ' אלו טרפות וכ' עוד דלרש"י משני צדדין טריפה אפילו אין שם קורט דם, אבל ראב"ה קבל מאביו רי"ה דבנקב שע"י מחט אפילו מפולש בעינו קורט דם וכן כתב הרמב"ם פט"ו ממאכלות אסורות דבעינו קורט דם וה"ה העלתה חלודה.

ואם יש מחט מבפנים ונתחב בבשר ויש שם קורט דם מבחוץ פנגד פי המחט טריפה דאם אין בה המפה גם מבחוץ קורט דם מהיכי אתי וכל נקב דליכא מחט טריפה אפילו אין שם דם אבל כשניקב ע"י מחט או ע"י קוץ משני צדדין ואין שם דם וגם המחט או הקוץ יפה בלא חלודה פשירה ואם נתחב המחט בקופא בדופן הפנימית של בית הפוסות או המסס או קורקבן אפ"ה פשירה ולא אמרינו דרף חיצונית בא אלא אמרינו דרף פנימית בא ולא ניקב פלום והא דנתחב הקופא של מחט בעור אמרינו אוכלין ומשקין דחקה

לנעוץ שם וכשירה רק הוא שלם מבחויץ, ואם המחט נמצא תחוב מבחויץ בלב או בקורקבן או בבית הכוסות יש לראות אם יש מעט ריעותא בדופן וכ"ש אם היא עדיין תחובה ואז כשירה ואם לאו טריפה, וכל היכא שנמצאת המחט או הקוץ בחלל הגוף פסקו ה"ג ורש"י דטריפה שיש לחוש לנקובת הנושט או הדקין.

מעשה הנה שנמצא מחט תחובה בשליל של ביצים וטרפו התרנגולת מטעם שהיה בחלל הגוף והא דבעינו לעיל קורט דם או חלודה בנקב שע"י מחט כתב בפס"ק במצות טריפה דדוקא קודם מליחה וש"מ קודם הדחה אבל אם נמלח טריפה וה"ה הודח דאמרין מלח או הדחה העברתו ע"כ, והביא ראיה ע"ז מס' אין מעמידין.

ובא"ז פא"ט כתב דראב"ה נסתפק בדבר אי תלינו להקל כמו גבי זאב וריאה, ור' אלפס פסק דלדידן דחוששין לספק דרוסה א"כ לא קיי"ל כעולא דאם ישב לו קוץ הנושט וניקב עור הפנימי ובחיצון לא חזינו ריעותא דכשירה, וכ' האשר"י דלרב אלפס צריף לחלק בין מחט שנמצא בעובי בית הכוסות משום דהתם דופן עב ועוד מחלק בהגהה באשר"י בשם א"ז וכן באשר"י דנושט פיון דאכלה ופעיא ביה אי הוי ניקב לחויץ לא היה חוזר לאחרי, אבל כתב באשר"י בשם ראב"ן דקיי"ל כעולא משום דדוחק לחלק בין דופן עב לדופן דק וכן בהגהה שם כ' בשם ספר התרומה בשם התוס' דקיי"ל כעולא ואם לא נתחב הקוץ אפילו מונח אורכו לרחבו של נושט אפילו לעולא פה, כ' בא"ז מהל' טריפות מפאן ועד גמירא כולהו פסקי משתכח בפא"ט ובהל' טריפות של פיקסי גאו' וסתם הלשון ברוב הוא לשון הרמב"ם: ש שער ל"א נקובת הנושט טריפה וקיי"ל דנקובתו במשהו וכן תורפי הנושט ניקב במשהו טריפה, שני עורות יש לנושט ניקב זה בלא זה כשירה אבל ניקבו שניהם טריפה אפילו זה שלא פנגד זה פיון דאכלה ביה ופעיא ביה גמרא ליה ופשטה ליה, ופסקת הגרגרת ברוב חללה טריפה.

וחסרון בקנה עד פאיסר האיטלקי וניטלה ממנה רצועות או נקבים שיש בהם חסרון מצטרפין לכאיסר ואם ניקבה הקנה עד לחללה למטה מן החנה אמר ר' יוחנן דנידון פריאה, ואמר רב נחמן תלתא קני הנה חז פריש לריאה וחד לליבא וחד לכבדא ופליגי אמוראי בהן וכל חד איכא אמוראי דטריף במשהו הלכך פסקו כל רבותי דכולהו טריפה במשהו פיון דלא איפסק הלכתא פחד מלבד רש"י, ובקנה הלב אם נמצאו בו נקבים קטנים היינו רבימיהו ונקבים הללו דרפם להיות בכל הריאות וכשירה הואיל וחלב טהור הוא סותמתו וכי קאמר רב במשהו בקנה הלב היינו שלא במקום שהחלב שם, פה כתב בה"ג באשר"י בשם מהרי"ח, ניקב קרום של מוח טריפה ועד מן הפולין ולחויץ נקרא קרום של מוח וטריפה במשהו.

ושני קרומים יש על המוח וכתב רב אלפס דאם ניקב התחתון לבד טריפה אבל העליון כשירה, והרא"ש כ' בשם ר"ת דבניקב העליון לבד טריפה וכן דקדקנו מדברי רבינו שמשון דעליון לבד טריפה ותחתון לבד פשר ובשם ראב"ן כתב דבעינו תרנונייהו להטריף, וז"ל הרמב"ם אם ניקב העליון דסמוך לעצם לבד הרי זה מותר ואם ניקב גם התחתון הסמוך למוח טריפה, כתב עוד הרמב"ם המוח עצמו שניקבאו שנתמעד והקרום קנים כשירה ואם נשפף פקיתון של מים או פדונג טריפה, כ' א"ז מעשה בא

לפני ראב"ה שנמצא בתוך הקרום של מוח מים או שחסר במוח במקום המים פשיעור המים שמונחים בו והיה המוח מקיף המים סביב שלא היו מגולים כלל והכשיר.

ושוב מעשה בא לידו שהיו המים מונחים בתוך שלחופית קטנה והי' המוח מקיף את כל השלחופית שלא הייתה מגולה כלל והכשיר ג"כ, וכן ראה כה"ג שהתיר בענין זה אבל פש"אין המוח מקיף סביב שהשלחופית ומגולה אפילו מקצתו אצל הקרום והגלגולת או שהייתה מונחת בין הקרום ולגלגולת טריפה.

כתב עוד בא"ז כה"ג מטריפין פשיקב א' מן הקרומין, ור"ח כתב אם נמצא תולעת בקדירה של מוח והמוח קיים והקרום אין בו לא רונשם ולא קורט דם פשיירה וטוב להחמיר בדברי ה"ג עכ"ל א"ז.

ובמרדכי כת' פהאי לישנא, פר"ח אם נמצאו תולעים במוח ולא חזינו לא קורט דם ולא רונשם פשיירה פדאמרינו בהניזקין גבי טיטוס דנכנס יתוש בתוטמו ואעפ"כ חי שנה, מצאתי עכ"ל מרדכי.

עוף של מים או אנוזא דידן דשכיחי על המים אם נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח טריפה אבל עופות דיבשה אם נשבר העצם צריכה בדיקה ולפי שאין אנו בקיאים עכשיו בבדיקה לא חששתי לפרש פה כ' בא"ז, ניקב הלב לבית חללו בין חלל גדול בין חלל קטן טריפה וכו' התוס' דה"ה ניטל טריפה, ועל התרנגולת שלא הי' להן לב אימא בודאי כי פעמים רבות נמצא פו, ראיתי בתוס' בשם מהרי"ח שראב"ז שפא לפני ראב"ה שנומן הלב שהי' דבוק מאד ואדוק הרבה בכח בלב וחתף בספין השנומן מן הלב במקום שהוא דבוק ולא ראה שום ריעותא מבחוץ ואח"כ חתף הלב במקום שהיה דבוק עד החלל וראה בעובי הלב ולא בחללו קצת דם נצרך ואמר שאם לא היה מוצא אותו קורט דם הי' פשר ע"כ: שער ל"ב (בכת"י כ' ניטל המחול הוא בשער ל"ג) חוט השדרה שנופסק ברובו ונדקא רוב עורו אבל אם רוב עורו קיים אע"ג שנופסק מוחו פשיירה, כתב הרמב"ם ונדקא רוב היקפו אבל אם נסדק העור לאורכו או ניקב פשיירה, נתמעף המוח ונתנדנד הואיל ועורו קיים פשיירה אבל נשפה פתיקון של מים או פדונג שנימס עד שימצא החוט כשמעמידו אותו אין יכול לעמוד טריפה, וחוט השדרה הוא מבחוץ הפולין עד בגוף פרשה שניה וחוט השדרה עד בין האגפיים ע"כ.

ובהג"א פסק בשם ס' התרומה והמרדכי כמ"ד למטה מן האגפיים, וכתב הרא"ש ורבי שמעון נסתפק האי בין האגפיים היכן הוא אי במקום שמחוקרים האגפיים לגוף או במקום ששוכבין על הגוף דהיינו בסוף המחוקר לגוף ומסיק דפליגי במקום חיבור בגוף, אבל בא"זכ' עד למטה מן האגפיים הוא במקום שנוכפל ויושב שם אפילו שאינו מחוקר לגוף למטה טריפה.

והמרי"ח כתב ול"נ דאיתן שני עצמות קטנים המונחים בגוף העוף המחוקרים לכנפיים למטה מהן הוא למטה מן האגפיים, נטלה הפכד כולו טריפה ואם נשתייר ממנו פזית במקום שהוא חיה ופרש"י דהיינו במקום שהיא תלויה תחת הפליות ולא במקום שהוא מעורה בטרפשא.

והראשון נר' לרש"י וכן כ' רמב"ם, וגם בענין פזית במקום מרה וכתב הרמב"ם נטלה ממנה פזית במקום שהיא תלויה בו ובמקום מרה אע"פ שנשארו פולו קנים כמו שהיא טריפה. הריאה שניקבה או שחטרה טריפה.

מיני טריפות הריאה תמצא בבדיקות, ניקבה השנייה בבהמה טריפה וכן בעוף, ניקב השנייה טריפה. ואם ניקב השנייה במקום שחלב טהור סותרת פשיטה.

וחלב חיה שפגדו בבהמה טמאה אינו סותר אב קורקבו שניקב ושמן שעליו סותרו הכשיר ר"י דאין פגדו בבהמה טמאה, ניקב הקורקבו האדום וכיס שלו הוא הלבו קנים או איפכא ואפילו ניקבו שניהם זה שלא פגד זה פשיטה ניקבה המדה טריפה פירשתי לעיל, ניקבו הדקין טריפה ואם ניקב אחד מן הדקין במקום שחבירו סותרו ומגין עליה פשיטה אבל אם הליחה שבו סותרתו דהיינו שוריקי דנפק אגב דוחקיה אפ"ה אינו מגין.

בני מעיים שיצאו לחוץ ולא ניקבו פשרין ודוקא שלא היפך שחזר על בסיסן ועל פנים כל אחד וא' ואם לאו טריפה, חלחולת שניקבה טריפה כבשאר בני מעיים אבל אם ניקב במקום שירכיים מעמידן אותו פשיטה ואפילו ניטל במקום הדבוק שם פולו פשר והוא שישפתייר כמו ד' אצבעות ורש"י פי' כמו אצבע והיא מקום עצמו כתב הרא"ש די"א אם ניקב במשהו טריפה והר"י יונה כתב דברובו דוקא טריפה, שני בני מעיים היוצאין מבהמה טריפה פי' הרא"ש בשם רב אלפס וכתב שהוא עיקר דכל הבהמה דקין שלה חוט אחד הוא ומשוף ואם יצא ממנו מעי אחד כמו שיצא ענף בתוף הפד של עץ טריפה בד"א שיוצאין בשני מקומות אבל יוצאין במקום אחד והולכין וכלין עד כאצבע פשיטה [הגהה כ' א"ז דהאי כאצבע יש גאונים שפירשו דהוא אצבע שלישי הנקרא אמה עכ"ל] והוא דהדרי וערבי ונעשו שתייהן חוס אחד אבל אי לא הדרי וערבי הוי יתיר פנטול דמי, וכ' במרדכי דר"ח פי' כרב אלפס, וכ' עוד דראב"ן כ' בספרו מעשה אירע במעגצנץ לפני ר' אליקים חמי ושאר גדולים ואני אב"ן עמהם במעי של פכש יוצא מן הדקין באנרף אצבע והי' סתום בסופו והרעי יוצא מתוכו ונקנס ג"כ לתוכו ויוצא מתוכו לדקין, והספמנו פולנו להתיר שאמרנו לא מצאנו שהטריפו חכמים אלא בב' מעיים יוצאין מב' מקומות פעין בעוף יוצאין מן הקורקבו שני דקין א' הולף לזפק והאחד הולף לדקין אבל הקא דק היוצא משאר הדקין הוא ואין זה פגדו בעוף, ורב"י שב"ט נחלק בדבר ע"כ, [הגהה כתב בא"ו מעשה בא לפני ראב"ן ששחטו אנוזא אחת וקרעוהו ומצאו בעיניו שהיו מונחים בין עור לבשר והגידו לו שהי' הולף בטוב סמוך לשחיטה וגם שלא הי' תפור במקום שקרעוהו והכשיר עכ"ל] הלעיטה חלתי קרטין שלו טריפה, ניטל הזפק של פועף טריפה, ניקב פשיטה, גגו של זפק נידון פושט ופרש"י דמקום שהוא מתחיל לימשך דהיינו מן המיצר ולמעלה ור"י א"ז קיבל מראב"ן ש' שקיבל מר' יואל שקיבל מריב"ם שקיבל מריב"א פשמושא ביד אחד הנשט וביד השני המעי היוצא לצד הקורקבו כל שנמתח הזפק עמו הוא הנשט, וכן לדקין נידון פושט ובמעי להטריף במשהו דהיינו מה שפגדו ולמעלה אבל מה שתלוי למטה אינו נמתח עמו והוא פעין פיס שיש לו שנצים שפותח וסוגר בהו שהעליון נמתח ולא התחתון.

ואפילו לפרש"י נ"ל המעי ההולף לקורקבו הוי מקום שנמתח ודינו כקורקבו בנקב משהו ע"כ: שער (לב) ל"ג [בכת"י שני דין ניטל הטחול הוא בשער ל"ג, ודין חוט השדרה

בש' ל"ב] נִיטל הַטְּחול כְּשֶׁר נִיקַב בְּסוּמְפִיָּה טְרִיפָה בְּקוֹלְשִׁיָּה כְּשִׁירָה, וּכ' ב"א"ז דְּסוּמְכִי הֵינּוּ מַה שְּׁדָבוּק בְּכָרֵס וְאִם נִשְׁאַר מִן הַטְּחול שְׁלֵם שְׁלֵא נִיקַב לַחוּץ כְּשִׁיעוֹר עוֹבֵי דִינָר זָהָב וְכוּ דִינּוֹ אִם נִקְרַע אוֹ נִימּוֹק אוֹ שְׁלָקָה בְּשִׁינוּי מַרְאֵה וְנִשְׁתַּיֵּיר כְּרִיאָה כְּשִׁיעוֹר עוֹבֵי דִינָר זָהָב כְּשִׁירָה.

כְּתֹב בִּי"ד בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א עוֹבֵי דִינָר זָהָב לֹא יִדְעִינוּ שִׁיעוֹר וְנִרְאֶה לִי שֶׁהוּא פְּחוֹת מִחֻצֵי עוֹבֵי, נִחְסֵף בְּמָקוֹם עוֹבֵי יֵשׁ מִי שְׁמַתִּיר, וּנ"ל שְׁאֲסוֹר מְסַפֵּק, וְטְחול שֶׁל עוֹף עָגוּל בְּעוֹבֵי וְאִינוּ דוֹמֵה לְשֶׁל בְּהֵמָה ע"כ יֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שְׁאִין הַנִּיקַב פּוֹסֵל בּוֹ וְעָלָיו יֵשׁ לְסַמְּוֵה שְׁכָבֵר הוֹרָה זָקֵן ע"כ, וּכ' א"ז אִי מִשְׁתַּכְּחֵי תְּרֵי טְחָלֵי כְּשִׁירָה, [הַגָּהָה וְכוּ כ' אֲשֶׁרִי בְּשֵׁם ה"ג וְכוּ מֵיָיִם' מַתִּירִין בְּתְּרֵי טְחָלֵי] וּכ' עוֹד מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנַי רֵאבִי"ה זצ"ל שֶׁהִי טְחול נְפוּחַ בְּקוֹלְשִׁיָּה [הַגָּהָה, לְשׁוֹן א"ז גְּדוּל שֶׁהִי נְפוּחַ בְּאֲמָצְעֵיתוֹ עַד סוּמְפִיָּה וְכוּ כ' בְּמַרְדְּכֵי לְשׁוֹן א"ז] כְּרִאשׁוֹ שֶׁל תֵּינּוֹק וְהִי הַנְּפוּחַ מְלֵא מִיָּם וְזָכִים וְהוֹצִיאוּ הַמַּיִם וְהָיָה בְּפָנָיִם כְּמַרְאֵה שְׁעוּדָה וְצִינָה לְגוֹרְרוֹ בְּסָפִין וְאֵח"פ בְּדָק מִבְּפָנָיִם וְנִמְצָא שְׁלֵם מְכַל צַד שְׁלֵא נִיקַב וְהַכְּשִׁיר וְאֲפִילוֹ אִם הָיוּ הַמַּיִם סְרוּחִים אָמַר שֶׁהָיָה מְכַשִּׁיר ע"כ, כְּרֵס הַפְּנִימִי שְׁנִיקַב טְרִיפָה וְרִבָּה בֵּר רַב הוּנָא אָמַר מְפָרְעָתָא פִּי צַד הַכְּרֵס הָרוּאָה פְּנֵי הַקְּרָקַע הַנִּרְאֶה מִיָּד כְּשִׁפּוֹתֵיחִין אֵת הַבְּהֵמָה לְהוֹצִיא אֵת בְּנֵי מַעֲיָה, וְרַש"י פֶּסֶק דְּלַחוּמָרָא עֲבָדִין כְּבָנֵי מַעֲרָבָא וְא"ז כְּתֹב דַּר"ח כ' כְּרִבָּה בֵּר רַב הוּנָא, וּכ' הָרֵא"ש דְּעָמָא דְּבֵר כְּרַש"י, וְאִיזָה כְּרֵס הַחִיצוֹנָה בְּשֶׁר הַחוּפָה רֹבֵב הַכְּרֵס וְזֶהוּ קְרוּם עַב הַעוֹבֵר עַל כָּל רֹבֵב הַחֲלָל וְיִשְׁנֵוּ מִן הַחֲזוּהָ עַד הִירְכִיִּים וְהַכְּרֵס מִיעוּטוֹ נִחְבָּה בְּצִלְעוֹת הַחֲזוּהָ וְרֹבּוֹ תַּחַת אוֹתוֹ הַקְּרוּם וְרוֹאִין כְּמָה יֵשׁ מִן הַקְּרוּם כְּנֶגֶד רֹבֵב הַכְּרֵס וְאִם נִקְרַע שֵׁם רֹבּוֹ וּכ"ש נִיטל רֹבּוֹ טְרִיפָה וְאִם נִקְרַע וּכ"ש נִיטְלָה כְּטַפַּח טְרִיפָה אַע"ג דְּלֹא הָיוּ רֹבּוֹ, וְאִם נִקְדִּירָה אֲרוֹכָה עֲגוּלָה בְּיוֹתֵר מִכְּפֹלַע טְרִיפָה.

דְּכִשְׁתַּמְתַּח תַּעֲמוּד עַל טַפַּח וּכְרַש"י כְּשִׁאֵת מוֹתָחֵן לִיכְנֵס הַעֲגוּל לְרוֹחַב וּלְאֲרוֹךְ תַּמְצָא טַפַּח בְּאוֹתוֹ קְדִירָה. וְהַתּוֹ וְהָרֵא"ש כְּתִבּוֹ כְּשִׁאֵתָהּ מַעֲגָלוֹ בְּחוּט תַּמְצָא בְּאֲרוֹךְ הַחוּט טַפַּח נִמְצָא רֹחַב הַסֵּלַע שְׁלִישׁ טַפַּח.

הַמְּסָס וּבֵית הַכּוֹסוֹת שְׁנִיקְבוּ זל"ז אוֹ זֶה לַחוּץ טְרִיפָה פִּי לְאֲפוּקֵי אִם נִיקְבוּ מֵאוֹתוֹ דּוֹפֵן שְׁבִין זֶה לְזֶה שֶׁהַנִּיקַב הוֹלֵף מִזל"ז לְחֲלָלוֹ שֶׁל זֶה שְׁאֵז כְּשִׁירָה לְפִי שְׁבֵלֵא"ה נִקַּב גְּדוּל וְהוֹלֵף מִזֶּה לְזֶה: שְׁעַר ל"ד בְּהֵמָה שְׁנִפְלָה מִן הַגַּג בְּדִלָּא יִדְעָה עוֹף שְׁדָרֵס אוֹתוֹ אֲדָם אוֹ דְרָסָה בְּכוֹתֵל אוֹ שְׁרַצְצָתָה בְּהֵמָה אוֹ שְׁחַט אוֹתָהּ מִיָּד טְרִיפָה דְּחִיּוּשִׁינּוּ לְרִיסוּק אֵיבָרִים אֲבָל אִם שְׁהֵתָה מַעַל"ע אוֹ שְׁעַמְדָה אֲפִילוֹ מִיָּד כְּשִׁירָה וְצָרִיכָה בְּדִיקָה בְּכָל מֵינֵי טְרִיפּוֹת בְּלֹד מְסִימָנִים מִשׁוּם דְּקָשִׁין הֵן אֲצֵל נְפִילָה וְה"ה אִם עֲמָדָה מִיָּד וְגַם שְׁהֵתָה מַעַל"ע דְּצָרִיכָה בְּדִיקָה.

הַלְכָה אִפִּי בְּדִיקָה לֹא צָרִיכָה, כְּתֹב הָרֵא"ש דְּבַעַל הַלְכוֹת וּבַעַל הַעֲקִיטוֹר פֶּסְקוֹ דְּכַפְשָׁתָה יָדָה לַעֲמוּד מוֹעִיל כְּאֵלּוֹ עֲמָדָה, וְעַקְרָה רַגְלֵיהָ לִילֵף מוֹעִיל כְּאֵלּוֹ הַלְכָה, וְרַב אֶלְפֵס לֹא פֶּסֶק כֵּן. בְּהֵמָה שְׁרַגְלֵיהָ הָאֲחֵרוֹנִים נִגְרָרִין אַחֲרֵיהָ לֹא חִיּוּשִׁינּוּ לְפִסְיָתָה חוּט הַשְּׁדָרָה אֲלֵא אֲמַרִינוּ שִׁיגְרוּנָא הוּא דְּנִקְטָהּ לָהּ.

וּכ' בִּי"ד בְּשֵׁם רַשְׁבִּי"א דְּדוֹקָא שְׁאִין יְדוּעַ שְׁנִפְלָה אֲבָל בְּיָדוּעַ שְׁנִפְלָה חִיּוּשִׁינּוּ שְׁמָא נִפְסָק חוּט הַשְּׁדָרָה בְּנִפְלִתָהּ, אֵילִים הַמְּנַגְחִים זא"ז וְאֵינָם יְכוּלִים לְזוּז מִמְּקוֹמָם אֲבָל עוֹמְדִים

על רגליהם אין בָּהֶם רִסּוּק אִיבָרִים נִפְלוּ לְאַרְץ מִתּוֹךְ נְגִיחוֹתֵיהֶם אִין בָּהֶם מִשׁוּם רִסּוּק אִבָּרִים וְיָכוֹל לְשַׁחֵט מִיָּד, עָגַל אַחַר שִׁינְלוֹד אִי קִים לָן דְּכָלוּ לוֹ חֲדָשׁוֹ וְאֵע"ג דְּחִזְיָנוּ בְּיָה רִיעוּתָא דְּאִינוּ יָכוֹל לְעֲמוֹד.

כְּשִׁמְפִיל שׁוֹר לְאַרְץ וְשׁוֹחֲטוֹ אִין בּוֹ מִשׁוּם רִסּוּק אִבָּרִים מִשׁוּם דְּצַפְרָנְיוֹ נּוֹעֵץ עַד שִׁמְגִיעַ לְאַרְץ, ע' בְּהֵרָא"ש פ"ק דְּבִיצָה דְּכַתְבֵּי דְּבַעֲיָנוּ שְׁהִפְרִיס ע"ג קַרְקַע וּבַפּא"ט פְּתַב כְּמוֹ בְּפָנִים ע"ש, וְכַתְבֵּי בְּמַרְדְּכִי דְּרָאב"ן דְּקִדְקָא כְּפִאן דְּאִין לְקַשׁוֹר רַגְלֵי בְּהֵמוֹת כְּשִׁמְפִילִין אוֹתוֹ דְּהָא כְּשִׁהֲרַגְלִים קִשׁוּרִין אִינוּ יָכוֹל לְנַעֵץ צִפְרָנְיוֹ בְּקַרְקַע, פְּתַב בַּא"ז מַעֲשֵׂה בְּשׁוֹר שֶׁנֶּפֶל ע"ג קַרְקַע מִפְּנֵי שִׁמְעָה בְּרַגְלוֹ וְלֹא הִלָּךְ מִחֲמַת נְפִילָתוֹ וְהוֹרָה ר"י שֶׁאִין לְחַוֵּשׁ לְרִסּוּק אִבָּרִים ע"כ, קַפְצָה מַעֲצָמָה אִין חוֹשְׁשִׁין לְרִסּוּק אִבָּרִים, וְכֵן הֵנִיחַ לְמַעֲלָה וּבָא וּמַצְאָה לְמַטָּה מִשׁוּם דְּאִמְדָּה נִפְשָׁה וְקוֹפְצָת וְלִכְךָ אֶפִּילוּ לִיפָא מִיָּדֵי דְּסַרְחָא בְּיָה כְּשִׁירָה, הִפָּה עַל רֵאשִׁי וְהִלְכָה לָהּ כְּלָפֵי זְנוּבָה אוֹ אִיפְכָא כְּנִגְדַּךְ כָּל הַשְּׂדֵרָה כְּוֹלָה אִין חוֹשְׁשִׁין וְאִי אֵית בְּיָה קִיסָר בְּחוּטְרָא חֵיִישִׁינוּ אוֹ אֲשָׁלִים חוּטְרָא אֶפְלָגָא דְּגָבָה חֵיִישִׁינוּ וְכֵן אִי מְחִיָּה לְרוֹחֲבָה חֵיִישִׁינוּ, נֶפֶל עַל כָּל מִיָּדֵי דְּאִישְׁתְּרִיק אוֹ ע"ג דְּבַר רַב לֹא חֵיִישִׁינוּ אֲבָל אִמִּידֵי דְּלֹא אִישְׁתְּרִיק וְגַם קָשָׁה חֵיִישִׁינוּ, עוֹף שֶׁנֶּחֱבֵט עַל פְּנֵי הַמַּיִם כְּגוֹן שֶׁשָּׂט מְלֵא קוֹמָתוֹ דִּיו נִדְּבָקוּ כְּנִפְיֵוּ בְּדָבָק בְּשַׁעַת צִידָה ע"ג דָּף קָטָן בְּחַד גִּפְּא לֹא חֵיִישִׁינוּ בְּתַרִי גִפִּי חֵיִישִׁינוּ, [בְּהַגְהָה, וְנ"ל יִתְכֵן לֵאמֹר דְּוָקָא כְּשֶׁפֶל רַגְלֵיו קִשׁוּרִים אֲבָל אִם מְקַצְתוֹ מְוֹתְרִים נּוֹעֵץ אוֹתוֹ וּמְחִזִּיק בְּהוּ וְדָמֵי לְחַד גִּפְּא דְּלֹא חֵיִישִׁינוּ.

עכ"ל הַגְהָה, וּמְקוּמוֹ צ"ל לְמַעֲלָה גְבִיחָא שְׁכ' בְּמַרְדְּכִי דְּרָאב"ן דְּקִדְקָא מְכָאן דְּאִין לְקַשׁוֹר רַגְלֵי הַבְּהֵמָה וכו'. וְכֵן צְרִיף לְתַמְנָן בַּה"כ"י רֵאשׁוֹן דְּקִדְקָא מְכָאן וְלֹא כְּפִאן] נִשְׁתַּבְּרוּ רֹב צִלְעוֹתֶיהָ טְרִיפָה וִי"א צִלְעוֹת יֵשׁ בְּבֵהֵמָה מְכָל צַד נִשְׁתַּבְּרוּ חֲצִין שְׁמוּל הַשְּׂדֵרָה וְלְמַעֲלָה שֵׁשׁ מְכָאן וְשֵׁשׁ מְכָאן אוֹ י"א מְכָאן וְחַד מְכָאן טְרִיפָה וְהוּא שִׁישְׁתַּבְּרוּ מְחִצִּין שְׁמוּל הַשְּׂדֵרָה וְלְמַעֲלָה.

וְדוּקָא בְּצִלְעוֹת גְּדוּלוֹת שֵׁישׁ בְּהֵן מוֹחַ אֲבָל צִלְעוֹת קַטְנִים אֶפִּיל' נִשְׁתַּבְּרוּ הָרוֹב וְגַם כְּלָפֵי שְׂדֵרָה כְּשִׁירָה, נִעְקְרוּ בְּלֹא חֲסָרוֹן חוֹלְיָא כְּלָל דִּינָם כְּמוֹ נִשְׁתַּבְּרוּ אֲבָל נִעְקְרוּ אֶפִּילוּ צִלְע אַחַת בְּמְקַצְת חוֹלִית עֲמָה בְּבוּכְנָא וְאַסִּימָא טְרִיפָה, נְחַסְרָה חוֹלְיָא אַחַת אֶפִּיל' שֶׁבְּכִסְלִים שֶׁאִין בְּהֵן צִלְעוֹת טְרִיפָה.

וּלְפִרְש"י סִבַּר שְׁמוּאֵל דְּצִלְע בְּלֹא חוֹלְיָא כְּלָל טְרִיפָה אִמְנָם בְּרִישׁ פִּירְקָא פִּיל' הֵהִיא דְּשְׁמוּאֵל צִלְע וְחֲצִי חוֹלְיָא סְבִירִי לִיה בְּאַסִּוּרָא וְעֵינֵין הֵיטֵב וְאַיְפִשְׁר הִלְכָה כְּרַב, גְּוֹלְגוֹנִלַת שֶׁנֶּחֱבֵטָה בֵּין בְּבֵהֵמָה בֵּין בְּעוֹף טְרִיפָה בְּרֹבּוֹ בֵּין בְּרֹבּוֹ גוֹבְהוּ דְּחֵיִינוּ מְכָנְגַד הַמְּצַח וְלְמַעֲלָה עַד יוֹתֵר מְאֻמְצָעִיתוֹ וּבֵין בְּרֹבּוֹ הַקִּיפּוֹ דְּחֵיִינוּ מִן הָעוֹרָף עַד לְאַמְצָעִית גְּוֹלְגוֹנִלַת הֵרָאשׁ כְּ פִיל' בַּא"ז.

וְרִש"י פִיל' רֹב גוֹבְהוּ מִן הָעֵינִים וְלְמַעֲלָה וְרֹב הַקִּיפּוֹ גְּדוֹל מְרֹב גוֹבְהוּ עכ"ל: שְׁעַר ל"ה עוֹף שֶׁנֶּפֶל לְאוּר וְנִחְמְרוּ בְּנֵי מַעֲיו וְהוֹרִיקוּ אֲדוּמִין כְּמוֹ לֵב וְקוֹרְקָבּוֹ אוֹ הָאֲדִימוֹ יְרוֹקִין כְּגוֹן בְּנֵי מַעֲיִם אֶפִּילוּ בְּמַשְׁהוּ הָאֲדִימוֹ אוֹ הוֹרִיקוּ טְרִיפָה וְכֵן הוֹרִיק כְּבֵד כְּנִגְדַּךְ בְּנֵי מַעֲיָהֶם בְּמַשְׁהוּ טְרִיפָה בְּיָדוּעַ שֶׁנֶּפֶלָה לְאוּר וְנִחְמְרוּ בְּנֵי מַעֲיָיִם.

וּכְתַב א"ז וּבְמִרְדְּכֵי דְהַגְּאוּנִים מְטָרִיפִין אִם נִיקָב חֲצַר הַכְּבֵד וּפִי בְּמִרְדְּכֵי הַטַּעַם דְּחִיּוּשֵׁינָן
שְׁלֵבִסוּף תַּנְטֵל כֹּל הַכְּבֵד כְּלוּל כְּמוֹ הַכָּא דְּמִטְרִיפִין בְּהוֹרִיקוּ כְּבֵד בְּמִשְׁהוּ אֲבָל כְּתַב דְּוָקָא
נִקָב מְפֻלְשׁ טְרִיפָה וְגַם אִם נִסְרְכָה לְצִלְעוֹת פְּשִׁירָה, כ' בַּא"ז דְּהֵאִי טְרִיפּוֹת דְּנִפְלָה לְאוּר
וְנִחְמְרוּ בְּנֵי מַעֲיו שְׁיִיכֵי נְמִי בְּבִהְמָה אֲבָל הָרָא"ש כ' דְּלֹא שְׁיִיכֵי בְּבִהְמָה וּבִשְׁמֵם בְּעַל
הָעֵיטוּר כ' דְּבַעוּף אִם נִפְלָה לְאוּר בְּעֵי בְּדִיקָה, אֲבָל בְּבִהְמָה אִם נִפְלָה לְאוּר לֹא בְּעֵי
בְּדִיקָה וּמ"מ אִם נִמְצְאוּ בְּנֵי מַעֲיוֹ שְׁנִשְׁתַּנּוּ גַם בְּבִהְמָה טְרִיפָה וְהָרָא"ש מְכַשִּׁיר בְּכָל
עֲנָנִי, אֲדֻמִּים שְׁהוֹרִיקוּ וְשִׁלְקוּ וְחִזְרוּ וְהֵאֲדִימוּ וְכֵן יִרְוִקִין שְׁלֵא הֵאֲדִימוּ וְשִׁלְקוּ וְהֵאֲדִימוּ
טְרִיפָה וּמ"מ אֲפִילוּ יְדוּעַ שְׁנִפְלָה לְאוּר אִין צְרִיךְ לְבָדְקוּ וְלִשְׁלָקוּ אִם יוֹרִיקוּ אוּ יֵאֲדִימוּ
דְּאִחְזוּקֵי אִיסוּר לֹא מְחִזְקִינָן.

וּכ' בַּא"ז וּבְמִרְדְּכֵי דְהִיכָא דְאִין יְדוּעַ שְׁנִפְלָה לְאוּר אֲפִילוּ נִשְׁתַּנּוּ בְּנֵי מַעֲיוֹם כְּפִשְׁרָה
דְּאִחְזוּקֵי אִיסוּר לֹא מְחִזְקִינָן וְכֵן כ' הָרָא"ש וְהַמְרְדְּכֵי הוֹסִיף עָלָיו דְּאֲפִילוּ לֹא מְהַדְרִינָן
לְשִׂאוֹל אִם נִפְלָה לְאוּר אֲלֵא מְחִזְקִינָן הִתְרַם, הַגְּלוּדָה בֵּין ע"י שְׁחִין ע"י מְלֵאכָה טְרִיפָה
אֲפִילוּ אִם לֹא הוֹגְדָלָה לְגַמְרֵי וְנִשְׁתַּיִר בָּהּ כְּסֻלְע רֹחֵב כְּפִשְׁרָה וּפְסַם הָרָא"ש כַּר' יוֹחֲנָן
דְּכָל הָעוֹר כְּלוּל מְצִיל בְּכֻסְלַע בְּגִלוּדָה וּבְעַל הָעֵיטוּר פְּסַם כְּרַב דְּכָל הָעוֹר מְצִיל חוּץ מֵעַל
בֵּין הַפְּרָשִׁיּוֹת.

וְרַב אֶלְפִס פְּסַם כְּשִׁמוּאֵל דְּבַעֲיָנָן סֻלְע עַל פְּנֵי כָל הַשְּׂדֵרָה כְּלוּל וַא"ז בְּשֵׁם ר"ח פִּי דְּבַעֲיָנָן
גַם כְּסֻלְע עַל טִיבוּרוֹ כַּר' יִנְאִי וְכְשִׁמוּאֵל וְהַרְמַב"ם פְּסַם דְּבַעֲיָנָן גַם כְּסֻלְע רֹחֵב עַל רֵאשֵׁי
פְּרָקִים כְּדַבְרֵי כְּלוּל לְהַחְמִיר.

וְאִם נִיטָל כְּסֻלְע רֹחֵב מֵעַל הַשְּׂדֵרָה כְּלוּל אוּ מֵעַל רֵאשֵׁי פְּרָקִים כְּתַב דְּהַרִי זוֹ סַפֵּק בְּעֵי
הִיא בְּגַמְרָא וְיִרְאָה לִי שְׁמַתִּירִין אוֹתוֹ, וְתַמָּה הַר"ש עָלָיו לָמָּה הִתִּיר בְּעֵינָא דְּאוֹרִיּוֹתָא
שְׁעֻלְתָּה בְּתִיקוּ.

וַא"ז אוֹסֵר מְשׁוּם דְּאִזְלִינָן בְּחֻמְרָא בְּאֵלוּ בְּעֵיּוֹת דְּסֻלְקוּ בְּתִיקוּ וְכַתַּב עוֹד דְּעוּף הַנְּגִלָד
דִּינוּ כְּבִהְמָה. לְשׁוֹן הַא"ז נְמַרְטוּ כְּנִפְיָה דְּהִינּוּ נוֹצָה גְּדוּלָה שְׁעַל כָּל גּוֹפּוֹ כְּפִשְׁרָה.

רַבִּי יוֹדָא אוֹמֵר אִם נִיטָלָה הַנוֹצָה הִיא הַדְּקָה הַסְּמוּכָה לְבִשְׂרָ פְּסוּלָה. כְּתַב בַּא"ז נִיטָלָה
הַטְּרַפְּחַת בְּעוּף טְרִיפָה וְהָרָא"ש מְכַשִּׁיר, כְּתַב הַא"ז הָאִם שְׁהוֹלָד מְוַנָּח נִימוּף בְּתוֹכָהּ
פְּסוּלָה, נְחַתְּף כְּפִשְׁרָה, נִרְקַב פְּסוּלָה, נִימוּף בְּתוֹכָהּ בְּמַעֲיָה וְנַעֲשִׂית עֲצָמוֹת כְּפִשְׁרָה, נִיקָב
בֵּית מֵי רְגָלִים כְּפִשְׁרָה דְּהִינּוּ שְׁלַחוּפִית שְׁמִימֵי רְגָלִים מְוַנָּחִים בּוֹ בֵּין בְּזִכָּר בֵּין בְּנִקְיָה
כְּפִשְׁרָה, וְכֵן כ' הָרָא"ש וְכֵן פְּסַקוּ הַתוֹ דְּבִין נִיטָל וּבִין נִיקָב וְכֵן כ' בְּשֵׁם שְׁעָרִים דַּר'
שְׁמוּאֵל בֶּן חֲפְנִי וּבְשֵׁם רַאב"ן דְּכְפִשְׁרָה, כְּתַב רַאב"ן זצ"ל שְׂאִם נִיטָל הַמַּעֲיָ בְּעוּף שְׁמוּנָח
בּוֹ הַבִּיצָה כְּפִשְׁרָה וּפַר"ת וְכֵן ר"י פְּסַקוּ בְּעוּף לְאִיסוּר פְּדֻלְעִיל וְהַתּוֹס' וְכֵן אִשְׁר"י מְסַקִּי
דְּנִיטָל הַטְּרַפְּחַת דְּהִינּוּ מַעֲיָ שֶׁל עוּף כְּפִשְׁרָה ע"כ: שְׁעָר ל"ו חֲרוּתָא שְׁצַמְקָה רִיָּאָה שְׁלָה
בִּידֵי שְׁמִים כְּפִשְׁרָה כְּגוֹן ע"י רַעְמִים, בִּידֵי אָדָם כְּגוֹן ע"י פַּחַד טְרִיפָה, וּמְפָרֵשׁ בְּגַמ' הִיכֵי
כְּדִקְיָנָן לָהּ בִּידֵי שְׁמִים אוּ בִּידֵי אָדָם הוּא.

נִטְלוּ הַכְּפִלְיוֹת כְּפִשְׁרָה אֲבָל לְקַתָּה בְּכוּלֵיהּ אַחַת טְרִיפָה כְּתַב א"ז דְּפִרְש"י כְּגוֹן דְּמִלְיָא
מְוַגְלָא, וְנִרְאָה דְּמַכַּת חֲרַב דִּינוּ כְּמוֹגְלָא וְכֵן כ' בְּמִרְדְּכֵי דְּלִפְרִש"י מַכַּת חֲרַב כְּמוֹ מְוַגְלָא
וְהָרָא"ש כ' דְּנִיקָב אוּ נְחַתְּף אֲפִילוּ עַד לְמִקּוּם חֲרִיץ כְּפִשְׁרָה וְהִבִּיא רַאֲיָה מְהַנְּהוּ דְּמַחוּ

ליה בכולינתא ואכשרינהו רבא, וכ' עוד א"ז למקום חריץ פרש"י אותו לכן שמסנפד למתנינים היינו אותו חוט ש שכוליא שבו הוא במקום שנר' חלב והגידין מעורין שם והוא אמצעי הכוליא ובשערים דר' שמואל בן חפני כ' לקתה בכוליא אחת בלא מוגלא ולא הגיע למקום חריץ פשירה משמע אבל במוגלא אפילו הגיע למקום חריץ טריפה וכן נראה לראב"ה ואומר שאם נבקע לשנים שהוא טריפה, ואם אין לו אלא כוליה אחת או שהי' לה ג' פשירה, וכוליה שניקבה פשירה ואם יש מים זכים בכוליה פשירה ואפ"ל הגיע למקום חריץ וכן כ' במרדכי על זה והמתמיר תע"ב, ואם עכירי או צלילי וסריחי טריפה ואם יש שם דם פשירה וכוליא של איל נמצא באשפירי ולא הנה בו בשר פלום רק היתה מלאה מים צלולין ובמקום הלכן היתה שלם והכשירוה.

ובכוליה של פרה היתה שלחופית וניכר מקום חריץ והכשירוה רבנותא שבמגנז, ואם היתה מפה על הכוליא מגבה חותכין הכוליא לשנים אם אין בה מפה מבפנים פשירה. הכוליא שהקטינה מאליה בדקה עד כפול ובגסה עד כענבה בינונית פשירה, ונשאר כפול או כענבה מצומצמת כ"ש פחות מפאן טריפה, ואם היו פאן ג' פוליות והקטינו היתרות ונשאר שתיים פהלקתן פשירה, וכתב הרא"ש הלשון שהקטינה משמע שהיתה גדולה והקטינה וניכר החסרון במקומה אבל קטנה בתולדתה פשירה, ניטל לחי התחתון מעל הברש והסימנים מחוברין בברש פשירה והוא שיכולין לחיות ע"י הלעטה והמראה וכן דין עור שניטל חרטמו עכ"ל א"ז כתב הרמב"ם ניטל לחי העליון טריפה.

הדרוסה היא הטריפות רמוזה הראיה בתורה וברש"י טריפה לא תאכלו שטרפו זאב או ארי, כתב הרמב"ם אין דריסה לבהמה גסה ולחיה גסה אלא לארי לבד ולבהמה דקה ולחיה דקה מן הזאב ולמעלה ובגדיים וטלאים אפילו חתול ושועל ונמיה וכיוצא בהן יש דריסה ובעופות הניץ יש לו דריסה אפילו בעופות הגדולים ממנו, ובשאר עופות הדורסים יש להן דריסה בעופות שפמותן ולא בגדולים מהן, וחולדה יש דריסה בעופות וכלב אין לו דריסה פל עיקר לא בעוף ולא בבהמה ע"כ, וס"ה פסק דזאב יש לו דריסה אפ"ל בבהמה גסה ורי"ף פסק ברמב"ם וכן הסכים הרא"ש, וכ' עוד הרא"ש דאין דריסה לשום חיה כ"א לזאב ולארי ואפילו הדוב שהוא שכול אין לו דריסה, וא"ז כתב פל חיה שהיא למעלה מזאב כגון ארי ונמר ודוב ודכוונתיהו פשדורסים חיה גסה או בהמה גסה וכ"ש דקה או עופות שטריפה, ודרוסת הזאב בדקה אבל לא בגסה.

וחתול ונמיה יש להם דריסה בגדיים וטלאים ביש מצילין והצללת עצמו כהצללת אחרים דמי, ומ"ה כתב דה"ה בתרנגולים אין דריסה לחתול אלא פשיש מצילין. ולפ"ז אין לחוש אם נכנס חתול ללול של תרנגולין אע"פ שאינם יכולין לברוח מפניו וביכולים לברוח שרי מכ"ש הכי איתא בסמ"ג בשו"ת, ואין דריסה אלא בכונה אבל אם נפל הדורס אפילו בצפרנו תחובים בגופו של נדרס לא חיישינו ואין דרוסה אלא מחיים פ"ל לאפוקי אם לא שמטו ידו מן הנדרס אלא לאמר שקצצו ידו וכ"ש לאחר שמת הדורס פלו דלא.

וכ' התו' דמ"מ אין לשחוט העור בעוד שצפרנים הם תחובים דאע"ג דעיקר דרוסה הוא בהשמטת צפרניו מן הנדרס מ"מ חיישינו שמא הכה ושמט פמה פעמים קודם שהפילו לארץ ורגלים הם בקד ק"ו דחוששין, וספק דרוסה דורס שנוכנס לבין הראויים לידרס ממנו איהו שותק ואיהו קצנוח חיישינו, תרנוניהו קצנוחי לא חיישינו דמבעתי אהדדי

תְּרַנְוִיָּהוּ שְׂתַקֵּן גָּמִי לֹא חִיָּשִׁינִי דְּאֵי עֶבֶד מִיַּד הִנֵּה קִצְוֹנְחִי נִמְצָא קְטוּעַ רֹאשׁוֹ שֶׁל אֶחָד מִהֵן אֵימֵר נַח רְוַגְזִיָּה כֶּף כְּתֹב בִּי"ד וְכֹתֵב בְּהִגָּהָה בְּמִיָּמוֹנִי כְּתֹב הֶרֶמְב"ם אֵיזֶהוּ רֹנֶשֶׁם הִדְרִיסָה וְשִׂאָדִים בְּשֶׁר פְּנֵגֵד בְּנֵי מַעֲיִים אִם נִמְזֹק הַבְּשֶׁר כּו' מְלִשׁוֹן הַג"מ נִסְמָסְמַס הַבְּשֶׁר רֹאֵין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ אֵינִי וּפְרַשׁ"י שְׂאָם הוּא בְּמִקּוֹם שְׂאָם נִיטָל אוֹתוֹ בְּשֶׁר טְרִיפָה פְּגוֹן בְּמִקּוֹם צִמָּת הַגִּידִין וְכֹה"ג טְרִיפָה, הֵיכִי דְּמִי נִתְמַסְמַס כָּל שְׁהֶרֶפֶא גוֹרְרוֹ וּמַעֲמִידוֹ עַל בְּשֶׁר חֵי, וּמִכָּאֵן כ' בְּמִרְדְּכֵי שְׂרַא"מ כ' שֶׁר"ת אָמַר לוֹ פֶּה אֶל פֶּה שְׂכָל מִקּוֹם שְׂאָמְרוֹ חֲכָמִים שְׁהִנָּקֵב מִטְרִיף אִם בְּאוֹתוֹ מִקּוֹם הַבְּשֶׁר רַע סְבִיבֵי גָּמִי טְרִיפָה.

נְשָׁלֵם ל"ו שְׁעָרִים שְׂסֻד הַגָּאוֹן מֵהֶרֶר"י מִרְפּוֹרֵק ז"ל הַשְּׂמִטָּה בְּדָף ו', בְּשַׁעַר הַעֲשִׂירֵי שׁוֹרֶה ו' אַחֲרֵי תִיבַת בּוֹלְעוֹ [בְּמִצּוֹת דָּם פֶּכ"ה הַתו' וְסִמ"ק וְהֶרַא"ש כְּתִבּוֹ לְפִי חֵד שִׁינּוּיָה דְּהַמְלַח לְאַחַר שְׁהַפְּלִיט הַבְּשֶׁר בְּשִׁיעוֹר מְלִיחָה פֶּסֶק כּוֹחוֹ וּמִחֲמַת אוֹתוֹ הַמְלַח לֹא יִחְשׁוֹב הַצִּיר כְּרוֹתֵם וְדוֹקָא הַצִּיר הַמְעוֹרֵב עִם הַמְלַח כְּשִׁיעוֹר מְלִיחָה וּפְלִיטָה הֵהוּא יִחְשׁוֹב כְּרוֹתֵם אֲבָל אִם יִחְמְרוּ הַמְלַח הַמְכַלִּיעַ מִדָּם צִיר אַחַר שְׂמִפְלִיט כְּשִׁיעוֹר מְלִיחָה אוֹתוֹ צִיר לֹא יִחְשׁוֹב כְּרוֹתֵם, וּמִכָּח גָּמִי מִדְּבָרֵיהֶם וּמִרְאֵיֵתָם דְּבְשֶׁר הַמְּלִיחַ עֲצָמוֹ לְאַחַר שְׂשִׁהוּ שִׁיעוֹר מְלַח אֵינִי חֹשׁוֹב כְּרוֹתֵם וְלֹא לֵאמֹר דוֹקָא הַמְּלַח לְפִי שְׁהַפְּלִיט].